

АРХИВ ВОЈВОДИНЕ

БИБЛИОТЕКА
ПОСЕБНА ИЗДАЊА

Главни и одговорни уредник

Др Небојша Кузмановић

Уредник

Трифко Ђоровић

Технички уредник

Татјана Цавнић

Рецензенти

проф. емеритус др Славко Гордић

проф. др Вељко Брборић

Горан Лучић

Дизајн корица

Студио Хум, Барајево

Издавач

Архив Војводине

ЈОВО РАДОШ

ПРЕЗИМЕНА СРБА У ХЕРЦЕГОВИНИ

АРХИВ ВОЈВОДИНЕ

НОВИ САД 2024.

УВОДНО СЛОВО

*И чини се да нико тако не тежи
своме завичају као Херцеговци*

Иво Андрић

Посоа на овој књизи започет је давно. Он је спонтано произашао из велике љубави и широког интересовања за све што је у историјско-етнолошком смислу везано за Херцеговину, тај дични завичај мојих родитеља, ближих и даљих предака, па тиме, наравно, и мој. У почетку радило се само о првим и непотпуним назнакама једног занимљивог подручја, које је припадало општем склопу других разноврсних тема, утемељених у традицији, обичајима и народном духу у целини¹. озбиљнији и интензивнији рад на прикупљању и уобличавању ономастичке грађе предузет је много касније, и то у време појачавања националних и верских конфронтација и избијања отворених ратних сукоба на тлу бивших југословенских република, посебно БиХ. Тада се могло уочити да Срби у Србији ипак недовољно познају своју једнородну браћу из прекодринских крајева. Најчешћа заблуда проистицала је из уверења да су прави Срби само они чија се презимена завршавају суфиксом -ић, што није случај и са Србима из западних српских земаља. Тако се, на пример, код Срба из Херцеговине готово половина презимена не завршава на -ић. Какве су се све неobicне ситуације јављале у то време показује и један догађај из 1993. године, када је и скупштина Републике Србије расправљала о презимену и пореклу лидера једне од наших политичких странака², чији су родитељи иначе рођени у Херцеговини. Чак је од Српске академије наука и уметности тражен стручно утемељен одговор на ово питање.

Сличне нелагодности доживљавали су и припадници неких других породица Срба из Херцеговине, зато што њихова презимена истовремено носе и они који су својевремено примили католичанство или ислам, да би се касније прочули као истакнути Хрвати, односно муслимани (заговорници усташке идеологије). И као што је у време Другог светског рата презиме Лубурић постало синоним усташтва (по усташком злочинцу Вјекославу Максу

¹ Известан одабир из прикупљене грађе народних умотворина Источне Херцеговине објављен је у Расковнику (јесен 1971), а прилоге су потписали Сава Шутић, Милован Т. Бошковић, Слободан Комад, Ратко Шутић и Јово Радош

² Реч је о Др Војиславу Шешељу, за кога су појединци (и удружења) тврдили да је по презимену, пореклу и националности Хрват, мада се зна да су Шешељи Срби, који потичу из Мареве Љути и Ораховог Дола (Попово Поље) у Херцеговини.

Лубурићу), без обзира што ово презиме носе српске породице из околине Билеће³, тако је и у последњем рату сличне асоцијације изазивало и презиме Главаш. Иако су Главаша, пре свега, Срби из Херцеговине, који су се увек поносили својим братствеником и презимењаком Станојем Главашем, хајдучким харамбашом и јунаком из Првог српског устанка, ово презиме је у поменутом верском и грађанском рату помињано као хрватско, због усташког вође Бранимира Главаша из Осијека, потомка покатоличених Срба из Херцеговине. Исто тако, презиме Готовина је у широј јавности прихваћено као искључиво хрватско презиме, по Анти Готовини, коме је суђено у Хагу, мада су Готовине Срби из Опличића код Чапљине. Њих је забележио Јевто Дедијер у књизи *Херцеговина* (1909), па се и за поменутог хрватског бојовника зна да је у другом или трећем колену потомак ових Срба.

Записивање презимена Срба из Херцеговине било је мотивисано и потребом да се очува национална самосвест код припадника будућих генерација, тако што ће се неговати осећај припадности породичном стаблу, завичају и национу, јер многе породице (због страдања, избеглиштва и исељавања) више не живе на својим некадашњим огњиштима. Зато, без обзира где се ко сада налази, не би требало да заборави одакле му је порекло.

Иначе, Херцеговци имају веома изражен осећај припадности своје завичају и својој српској нацији. За њих је уобичајено да се приликом упознавања (када чују одређено презиме, а да оно као такво постоји у Херцеговини) одмах распитују да ли је дотични из тога и тога херцеговачког братства или можда води порекло од њих.

Ово истраживање је, разуме се, имало и одређене стручно-научне претензије. Јер, херцеговачка презимена пружају готово неисцрпне могућности језичких анализа и свестраних етнолошких испитивања и сазнања. У питању је својеврстан лингвистички пејзаж, чије поређење са осталим српским језичким подручјима може пружити драгоцене податке код целовитог уобличавања наше антропомастике. (Ту треба имати у виду сродне истраживачке подухвате, којима су била обухваћена изучавања српских презимена у Босни, Лици, Шајкашкој и сл.).

И како ниједан посао никада није доведен до самог краја, тако сигурно није ни овај. Увек постоји могућност да је неко презиме испуштено, или да је погрешно преписано, јер је неко већ раније направио грешку (па макар она била само у једном слову). Међутим, ни свако чекање није добро. Што смо мислили рећи (за овај пут), је речено. Нека остане нешто из ове тематике и за будућа времена.

³ Чувени јунак из херцеговачког устанка 1875. године био је Мрдак Лубурић из Риоца (Билећа), а ово српско презиме познато је и по Андрији Лубурићу, писцу књига Дробњаца племе у Херцеговини, Невесињска пушка итд..

ПРВИ ДЕО

ОКВИР ИСТРАЖИВАЊА

У географско-просторном смислу ово истраживање се превасходно односи на подручје Источне Херцеговине, која је омеђана реком Неретвом и далматинском и црногорском границом. Мада је Стара Херцеговина, као гео-политичко подручје, обухватала у не тако давној прошлости и велики део територије Црне Горе (Пиву, Бањане Дробњаке и Никшић), као и делове који су од доласка Аустроугарске прикључени Босни (Фочу, Горажде, Чајниче и Рудо), у овом раду уврштена су само презимена пописана на територији следећих општина: Требиње, Билећа, Гацко, Невесиње, Коњиц, Мостар, Столац и Љубиње. Другим речима, обухваћен је такозвани Мостарски округ, односно претежно лева обала Неретве, која је одувек била насељена већинским српским становништвом. Што се тиче десне обале Неретве и Западне Херцеговине где сада преовлађује римокатолички (хрватски) живаљ, у рад су уврштена, разуме се, она насеља у којима су живели Срби (Раштани, Баћевићи, Рашка Гора, Богодо итд.).

У хронолошко-историјском погледу обухваћен је период од око педесет година, то јест, од краја 19. века, (прецизније од 1898. године), када су пописивачи које је ангажовао Јевто Дедијер отпочели са прикупљањем грађе за његову антропо - географску студију (објављена 1909. под називом *Херцеговина*), па до 1941-1945. године, до усташког геноцида који је извршен над Србима, као и великих ратних страдања, када су многе породице биле буквално истребљене и многа огњишта остала угашена. Након тога, обављена је и колонизација Срба у Војводину, што је, такође, увелико променило дотадашњу демографску карту.

Додуше, и у раздобљу на које је истраживање усмерено било је миграционих кретања, страдања и расељавања (Први светски рат, колонизација добровољаца у Војводину и на Косово и Метохију итд.), али је овај период ипак нешто стабилнији у погледу целовитијег сагледавања живота српских породица на овом подручју. Херцеговина је иначе позната од раније као најфреквентније миграционо подручје, одакле се одлазило на све четири стране света. Зато је остала изрека која се често помиње: „Херцеговина је све населила, али се није раселила“.

У писању овога рада ослањали смо се на један број старијих извора (Ј. Дедијер, О. Ћ. Козић, В. Ћоровић, П. Шобајић итд.), као и на каснија и новија истраживања (Љ. Михаић, Н. Мандић Студо, О. М. Самарцић, Р. П. Вукашиновић итд.), што је помогло да се стекне увид у попис већег броја презимена Срба у Херцеговини. Драгоцени су били и подаци из споменица жртва усташких злочина, које су прављене по готово свим херцеговачким

општинама (мало је српских породица у којима неко није погинуо, а многе су црквене књиге спаљене). Коришћена је, наравно, и сва друга расположива грађа у којој су се могла наћи презимена Срба из Херцеговине. Посебан значај имао је рад на терену, који је обухватао разговор са људима из свих крајева Херцеговине (који знају „сваку кућу и омеђину” у својим местима и шире). Таква провера елиминисала је највећи број могућих грешака (некада је у питању само једно слово у презимену), а посебно у ситуацијама када једно исто презиме носе и Срби и Муслимани и римокатолици (Хрвати).

ПРОШЛОСТ ХЕРЦЕГОВИНЕ

Херцеговина је стара српска земља. По казивању византијског цара - писца Константина VII Порфиrogenита⁴ (X век) Срби су насељавали цео крај од Цетине до Котора. Читаво то подручје било је својина српских племена Неретвљана, Захумљана, Требињаца и Конављана. Дуго времена ова област је била позната под називом Хум, и протезала се од Лима до Захумља и Травуније. Имала је веома тесне везе са Рашком. За требињски крај се, на пример, зна да је до IX века био у саставу рашке државе. После се Хум најчешће поистовећује са Захумљем.

У време док је Стефан Немања владао у Србији као велики жупан, у хумској земљи је управљао (признајући му врховну власт) његов брат Мирослав. Позната је чињеница да је Растко Немањић (Свети Сава), још у својој петнаестој години, по дворском обичају, добио од свога оца на управу један део Хума, док је његов брат Вукан добио Зету. Зато се и данас за Херцеговину каже: „земља Светог Саве“, или, „Херцеговина – Светог Саве ђедовина“.

Свети Сава је основао и Захумско - херцеговачку епархију 1219. године, са седиштем у Стону, при цркви Пресвете Богородице. Први хумски епископ био је Иларион, а од његових наследника познати су још и брат краља Уроша I, Сава II, а касније и чувени наш писац – биограф Данило. Хумска епископија имала је изузетан утицај и значај у паралисању активности римокатоличке цркве.

Када је четрдесетих година XI века Стефан Војислав ослободио Зету од Грка, дошли су под његову власт требињски крај и Захумље до иза Стона. Грчки писац Кекавмен зове Војислава изричито „Србином Требињцем“.

И данас постоје топоними који подсећају на стару Рашку државу: северозападно од Коњица, у подручју Радобоље, налазе се, испод Ловнице, Рашка Страна и Рашки До, код Мостара Рашка Гора итд.

Српски краљ Урош је у Хуму, пред крај живота, нашао последње уточиште. Када га је 1276. године победио син Драгутин на Гатачком пољу, он се склонио ту негде (вероватно у неки манастир), где је и умро 1280. године.

Најстарији син краља Милутина, кнез Константин, био је, почетком

⁴ Константин VII Порфиrogenит је у свом делу *О управљању државом*, поред осталог, дао и политичке и етничке границе српског племена

XIV века, више година намесник у тој земљи, а становао је у Стону, Невесињу и на Бротњу. Граница Хума допирала је тада до Вруље код Маркарске.

Дакле, Хумска земља је, од времена Немањиног брата Мирослава, била стално у саставу велике Србије (сем мањих прекида), све до 1326. године, када је Стефан II Котроманић искористио борбе око престола у Рашкој и ушао у Хум.

Хум и Захумље су једно време били повод раздора између Србије и Босне, а потом и између Босне и Угарске. Тако је млади босански бан Твртко морао угарском краљу Лајошу Великом (зету бана Стевана) да уступи Захумље као мираз за жену.

Са Мађарима и Дубровчанима дуго је био у непријатељству угледни кнез Војислав Војиновић, сродник цара Уроша. Његов рођени брат јесте Милош Војиновић, познати јунак из епске песме. У Војислављевој власти налазило се подручје од Ибра до мора. Његов синовац Никола Алтомановић (који је силом преузео породично наслеђе), лакомисленим и обесном политиком, дигао је против себе све суседе, међу којима и босанског бана Твртка и кнеза Лазара. Они су 1373. године савладали Николу Алтомановића и међусобно поделили његове земље. Године 1377. Твртко се у Милешеви, на гробу Светог Саве, прогласио за краља Србије, Босне и Приморја.

Стон је цар Душан продао Дубровчанима 1333. године за 8000 перпера и сталну годишњу ренту од 500 перпера. Дубровачка република је тада примила на себе обавезу да не смета опстајању православља у Стону, односно, по речима из уговора, „поп србски да поје у црквама”.

Касније, 1391. године, Дубровчанима је продато и Конавље.

За време Тврткове владавине почеле су и прве борбе са Турцима. У област Старе Херцеговине они први пут упадају 1386. године, а први тежак пораз нанео им је чувени војвода Влатко Вуковић у бици код Билеће две године касније. Влаткова породица, која носи назив Косача, била је стварни господар хумске области наредних пола века. У овој породици посебно се истицао својом способношћу Стефан Вукчић – доцније херцег Стефан, по коме ће цела област добити име Херцеговина.

Херцеговина се у борби против Турака одржала двадесет година дуже од Босне, све до 1482. године, када је пао Нови (Херцег Нови), последње слободно уточиште земље Херцегове.

Херцеговина је, међутим, увек остала земља буна, устанака и сталног народног отпора. Када су Турци 1594. године на Врачару спалили мошти Светог Саве, Срби у Херцеговини су на то одговорили устанком. Од тада, па до данашњег времена (по речима познатог историчара Новака Мандића

Студа), седамнаест генерација Херцеговаца ратовало је за слободу и очување српства.⁵

Устанци у Херцеговини нарочито су учестали у XIX веку. У времену од 1852-1862. године, Херцеговци су се, под вођством Луке Вукаловића, готово непрекидно тукли са Турцима. Затим следи чувена „Невесињска пушка” 1875. године, након које је Берлинским конгресом (1878) Босна и Херцеговина додељена Аустроугарској монархији. И против њене владавине Херцеговци су подигли устанак 1882. године.

О страдањима, погибијама и покољима српског народа у Херцеговини у I и II светском рату, као и у грађанском и верском рату (1992-1995), историја је већ казала и још ће казивати своју реч.

Херцеговина је, ипак, опстала до данас. И српски народ у њој. Додуше, сада је мања него што је икада била (мисли се на део који је у саставу Републике Српске), јер је остала без долине Неретве (Мостара, и Коњица), Стоца и Дубрава, као и делова требињске општине према мору, који су Дејтонским споразумом припали Федерацији БиХ.

⁵ Мађарски историчар Јанош Асбатх, који је био на пропутовању кроз Херцеговину 1888. године, истиче „витешку самосвојност” и особеност српског становништва да се никада није „повиновало муслиманским господарима”, већ је „отворено или тајно непрекидно водила рат” (Видети: Новак Мандић Студо, *Гацко кроз вијекове*).

ПОРЕКЛО НАЗИВА ХЕРЦЕГОВИНА

Херцеговина је добила свој назив по Стефану Вукчићу (у народу познатијем као Херцег Шћепан), који се 1448. године прогласио за „херцега од Светога Саве“ односно за „господара Хумског и Приморског и кнеза Дринског“⁶. Први пут се она тако назива негде иза 1454. године, у писму војводе Иса-бега Франку Дубровчанину.

Херцегова област обухватала је врло широко подручје: од Цетине па све до Мораче, а на северу до Неретве и ушћа Лима, са нешто мало поседа и изван тих простора. Поред тога, на северозападу је држао Дувно и један део Ливањског поља.

За време турске владавине, и касније, народ је, без обзира на одређене административне поделе, сачувао у памћењу границе старе Херцеговине, а све до пред крај XIX века чувала их је као своју дијецезу и Херцеговачко-захумска епархија⁷.

Ова се „Рашка Херцеговина“, каже Сима Тројановић⁸, простирала од Мостара, преко Никшићке нахије на Ускоке, Бањане, Доњи Колашин, Бијело Поље, Пљевља (и Вук рачуна Пљевља у Херцеговину), Пријеполје, Нову Варош и Сјеницу. На исток је стизала до Шупљег камена под Звечаном, али није заузимала Косовску Митровицу. Нови Пазар је стајао на граници.

У XIX веку Грахово и Дробњак припојени су Црној Гори, којој је на Берлинском конгресу 1878. године припао и Никшић с Пивом и Бањанима.

Аустријском окупацијом Босне и Херцеговине, херцеговачко Загорје с Калиновицом, затим, градови Фоча (Србиње), Горажде,⁹ Чајниче и Рудо прикључени су Босни из политичких разлога, а Дувно и Прозор Травничком окружју.

Аустријски гарнизони ушли су и у „Новопазарски санџак“, запоседајући стару Херцегову област све до Милешеве и Пријеполја (Пљевља и Пријеполје су остали у Новопазарском санџаку). Херцеговина је практично сведена на Мостарски округ.

Још једна административна подела задесила је Херцеговину 1929. годи-

6 А. В. Соловјев, Одабрани споменици српског права (од XII до краја XV века), Београд, 1926.

7 Захумско-херцеговачка епархија, у време када је Свети Сава основао у Стону, била је најпре епископија. После је (највероватније у време Душановог царства) подигнута на степен митрополије. Зна се да је Херцеговачка митрополија, са седиштем у Милешеву, постојала у XV веку. После пада Херцеговине под Турке, њено седиште је померено у Оногшт, па у Мостар. Херцеговачка митрополија је постојала све до 22. новембра 1925. године, када је сведена на епископију.

8 Сима Тројановић, Ватра у обичајима и животу српског народа, Просвета, Београд, 1990, стр. 315.

9 У Доњој Сопотници, код Горажда, налази се српска православна црква Свети Ђорђе, задужбина Херцега Шћепана, подигнута 1446. године

не, по којој је највећи део њене територије припао Зетској бановини, други део (са Мостаром) Приморској, а североисточни (најмањи део) Дринској бановини. Та подела је изведена са прилично неприродним границама и са мало обзирања на старе историјске, географске и природне везе.

Оружани рат који је априла 1992. године поведен између муслимана, Срба и Хрвата, поново је актуелизовао питања етничких, политичких и природних граница на тим просторима. Дејтонским споразумом (уз притисак и испољене интересе западних земаља), српској Херцеговини су ампутиране њене вековне територије (посебно долина Неретве и дубровачко залеђе).

Као последица свих ових историјских збивања, формирало се кроз историју више различитих назива за бивше и садашње територије Херцеговине: Стара (Рашка) Херцеговина (у својим првобитним, најширим границама), Црногорска Херцеговина (територије Херцеговине које су припале Црној Гори), Источна Херцеговина (од леве обале Неретве до црногорске границе) и Западна Херцеговина (с друге стране Неретве), у којој сада преовлађује римокатолички живаљ.

СТАНОВНИШТВО

*„Овај народ нам је дао најчистији
јовор, најљепше народне пјесме,
најљепшу народну ношњу. Он је
бојачији дјецом нећо ичим. Он
силази у трагове да им обнови
крв. Он сели у јанонске равнице
да освјежава расу и национализам,,*

Васо Гајућ

Херцеговина је одувек представљала изузетан биолошки и духовни потенцијал српског народа у целини. Заједно са Босном, она је за Србе, како је говорио Јован Цвијић, „централна област и језгро народа“. Њено становништво населило је многе наше крајеве, у којима знатан број породица, с поносом, и данас истиче своје херцеговачко порекло.

Међутим, Херцеговина је истовремено била и подручје у које су се досељавале породице из других наших области (Црна Гора, Бока, Стара Херцеговина, стара дубровачка држава итд.). Међу херцеговачким породицама има доста оних за које се зна да су „старјеници“, али и оних које су се ту доселиле. Многе породице су се пред најездом Турака склањале у Црну Гору, да би се опет у неком каснијем времену населиле у неком од херцеговачких крајева. Јован Ердељановић, у књизи *Стара Црна Гора*, напомиње да после пада Херцеговине под Турке 1482. године, међу породицама које су пред турским терором кренуле ка Црној Гори, била је и породица Петровића Његоша. Она „прибјегне к Ловћену планини на данашње Његуше“ (стр. 418).

Према забелешкама проте Милутина Новичина Церовића (преноси их Ј. Ердељановић у наведеној књизи), тада се крене и породица Церовића, испод брда Церовице (из Рудина). Прича се да су са овом породицом прешле у данашњи Дробњак и следеће породице: Карацићи, Томићи, Вуловићи, Косорићи, Јакшићи, Крстајићи, Мемедовићи и Абазовићи.

Према подацима које наводи Ј. Дедијер у књизи *Херцеговина*, у Билећким Рудинама почетком XX века је свега 20 братстава старинаца, док су 126 братстава чинили досељеници (39, 74% из Црне Горе, 25% процената из остале Херцеговине, 16, 02 из Боке...).

У време Јанићија Памучине (1810-1870), архимандрита, писца и сакупљача народних умотворина, у Херцеговини је живело 188.000 православног, 42.000 римокатоличког и 70.000 муслиманског живља.

Али, српско становништво у Херцеговини стално се у демографском смислу „претумбавало“, најчешће у правцу трајног исељавања из свога завичаја. Тако се „у кратком времену, после Херцеговачког устанка“ из Херцеговине и Босне иселило у Србију „између 150.000 и 200.000 Срба, а до Првог светског рата више од 250.000. Да су ови Срби остали на својим огњистима, каже Томислав Богавац, било би их 1910. године близу 1.100.000.¹⁰

Велики број породица иселио се између два рата, на основу додељене добровољачке земље.

После Другог светског рата, на основу Закона о колонизацији и аграрној реформи, из Босне и Херцеговине је укупно било обухваћено 12.000 породица за насељавање у Војводини, и то углавном из бихаћког, бањалучког и херцеговачког округа. Босанско-херцеговачки насељенички реон обухватао је 29 насеља у Банату и 38 насеља у Бачкој, али је тај број током насељавања знатно увећан.

¹⁰ Томислав Богавац, *Нестајање Срба*, Ниш, 1994, стр. 237.

ДРУГИ ДЕО

*„Порекло је наша ојсесија. Када нас шаљу
у свећ без иіде ичеіа, гају нам као љрїїљаї
само љрезиме – куку ономе ко іа обрука“.*

Момо Кајор

НАСТАНАК ПРЕЗИМЕНА КОД СРБА

Пракса усвајања сталних, наслеђених породичних презимена у нашим крајевима нема равномерно историјско датирање. Константин Јиречек тврди да су се она код Срба устаљивала у периоду од XI-XVI века. Сачувани извори показују да се то углавном дешавало у XV веку. Међутим, у крајевима где је племенска организација била веома изражена (Црна Гора и Херцеговина) срећу се презимена која потичу из XIII и XIV века. У разним повељама и документима из тог периода наилазимо на презимена не само међу племством, већ и међу обичним становништвом (већина презимена ја тада била патронимске природе). Вук С. Караџић у свом Српском Рјечнику о томе сведочи следеће: „У Црној Гори и Херцеговини наш народ има своја презимена којима се породице позивају с кољена на кољено, као и у осталој Европи”. Највећи број презимена код Срба настао је у XVI и XVII веку. Међутим, у Србији су се породична презимена усталила врло касно. Кнез Александар Карађорђевић је 1851. године издао наредбу, којом је тежио да се то питање коначно реши и „да се у фамилијама нашега народа презимена једном за стално утврде”.

Што се тиче осталих европских земаља ове хронолошке различитости у настајању презимена такође су евидентне. Тако се у Француској настајање презимена углавном везује за другу половину XIV века, што је највише проистекло из потребе да феудално племство тиме осигура своја наследна права. Презимена у Русији јављају се тек у XVI веку, а у Бугарској нешто касније. Турска је била последња европска земља, која је у време Ататуркових реформи 1934. године, донела закон о обавезном увођењу сталних породичних презимена. На Исланду, међутим, ни до данас нема презимена, већ се људи представљају само личним именом, уз евентуално додавање очевог имена, или места у коме живе.

ОСОБЕНОСТИ ПРЕЗИМЕНА КОД СРБА

Презимена нам често, већ при непосредном сусрету, сугеришу коме народу припада одређени појединац. Тако смо склони да препознајемо каква презимена, на пример, носе Бугари, а каква Руси, Грузијци, Јермени, Немци, Шпанци итд.

Што се тиче Срба, постоји веома раширено уверење да су презимена која се завршавају суфиксом „-ић” њихова готово типична национална карактеристика. То, наравно, није сасвим тачно, што понекад доводи до сасвим погрешних закључака, па чак и правих заблуда. Јер, не сме се занемарити чињеница да у свим српским земљама и покрајинама има мноштво презимена која се завршавају разним другим суфиксима. Поједине суфиксалне анализе показују да је френквенција осталих суфикса код Срба врло значајна, а понегде чак и доминира у односу на суфикс -ић. Примера ради, у Шајкашкој (АП Војводина) најзаступљенији је суфикс ов -ев (29, 05%), па следе -ић (28, 65%), -ин (11, 9%), -овићи -евић (9, 57%), -ски (6, 68%), -ац (3, 17%), -ан, -анин (испод 1%).¹¹ Наравно, тамо где превладавају презимена са суфиксом -ић, ради се углавном о антропонимима (патроними и матроними), мада има и знатан број деантропонимних презимена који се завршавају овим суфиксом. Презимена код Срба (без обзира какав им је суфиксални завршетак) имају и значајан број својих других особености: Она могу имати зоонимску или, пак, фитонимску основу, а њихова типологија може се успостављати и према телесним обележјима, психокарактерним особинама, називима занимања, географским терминима, сродничким терминима, разним предметима, по основу боје, према називима јела, према етничком пореклу, апстрактним појмовима итд.

Пошто су презимена на -ић ипак најтипичнија (ако гледамо српски корпус у целини), треба рећи да генеза овог наставка носи у себи неколико садржаја. У прасловенском језику овај наставак је гласио - и- - јо, а његово основно значење је „умањеност” (деминуција): прут – прутић, сто – сточић и сл. У вези с тим присутна је и категорија младог: петлић, козлић, птић („тић”). Дакле, -ић врло давно почиње означавати везу родитељ – деца: Вуле-тић, Миле-тић, Бјеле-тић итд. Код већине презимена (патронима и матронима) ово „тић” бива углавном скраћено на „ић”: Милошев-ић, Марков-ић, Анђ-ић, Јел-ић итд.

¹¹ Гордана Вуковић, Љиљана Недељков, *Речник презимена Шајкашке* (XVIII и XIX век)

КАРАКТЕРИСТИКЕ ХЕРЦЕГОВАЧКИХ ПРЕЗИМЕНА

Презимена херцеговачких Срба (поред општих и заједничких карактеристика са презименима Срба из осталих српских земаља), имају и уочљиву специфичност у српској антропономастици. Она су, на свој начин, одраз поднебља, менталитета, духа и традиције народа који живи на тим просторима. У њима се огледа разноврсност, снага и богатство језичког израза. Поред тога што се знатан број презимена (44,5%) не завршава на „ић”, она се на основу суфиксалне поделе могу разврстати у више од стотину различитих категорија, чије ређање даје лексички богату и мелодијски складну поему (Кривоглав, Бјелоглав, Шупљеглав; Глибо, Грбо, Гребо; Антељ, Гудељ, Кешељ, Пецељ, Шешељ итд.). Истовремено, она се могу груписати према своме настанку и значењу на мноштво типолошки сродних целина (од патронима и матронима, зоонима и фитонима, до оних која су настала према телесним или карактерним особинама, занимањима, боји, називу хране и сл.).

У Херцеговини постоји тесна веза између предања о пореклу породица и самом настанку презимена. Велики број породица (као и у Црној Гори) са колена на колена, преноси приче о свом пореклу, често уносећи у та објашњења и својеврсну народну етимологију када је реч о самом презимену. Дакле, народ је покушао да на свој начин објасни разна значења речи, доводећи их у везу са оним гласовима и речима коришћеним у општој употреби. Откуда је, пита се Јевто Дедијер, дошло име селу Боденик? Да ли због тога што има необичан положај „да готово ни с једне стране није заклоњено”. Или, можда (можемо се сами упитати) по томе, што у народу реч боденик упућује на онога ко је избоден (ножом) то јест, плаче, кука вришти „криви се ко боденик”.

Ипак, веома је тешко утврдити веродостојност и истинитост тих предања и тумачења, осим тамо где постоје поузданија сведочанства и писани трагови. То је, углавном, несигуран терен подложен различитим интерпретацијама и веровањима.

Често се иста презимена сусрећу у различитим крајевима Херцеговине, Међутим, то не значи увек да је реч о истом братству, Јер, има много примера да различита братства носе иста презимена. Исто тако, нису ретки случајеви да припадници истог братства сада имају различита презимена, пошто се, ширењем и разгранавањем породица на мноштво „кољена” и „пасова”, за те делове уводио надимак (примјенак) да би се међусобно

разликовали, па је то касније често остајало као стално презиме. Познати су и примери да су се одређене породице због сукоба са Турцима, крвне освете, или других сличних разлога, пресељавале у други крај, па да би замеле траг мењале су своје презиме. Понекад би им и тамошњи становници давали надимак према некој од уочљивих физичких или психолошких карактеристика, односно према подручју и месту из кога су дошли, што се касније устаљивало као презиме.

Честа су и презимена која су настајала од погрдног надимка (Гузина, Кураица, Пичета, Дерикучка...). Као таква она су и озваничавана од стране тадашњих власти (пописом на терену), чиме су ранија презимена остајала да живе само у сећању. Каснији потомци су се на то привикли и нису их више мењали (осим у извесним случајевима), полазећи од тога „да име не чини човјека, већ човјек име“, односно, држећи се оне народне: „зови ме и лончином само ме немој разбити“.

Срби у Херцеговини, као најпоузданији знак распознавања, да ли је неко у сродству (да ли су једно „тијесто“), или не, (без обзира на презиме) узимају **крсну славу**. Примера ради, Ђурићи у Капавици, Грацу и Љубињу славе Ђурђевдан, па Ђурићи који славе Јовањдан нису са њима у сродству. Поред Ковачевића Јовањштака има и Ковачевића Игњатштака, а има и оних кији славе Ђурђевдан. Неки који носе презиме Ђук славе Јовањдан, а има их који славе Аранђеловдан. Познато је правило да се крсна слава тешко мењала. Међутим, има доста примера да се и крсна слава мењала (чак и по неколико пута). Тако су Курђићи, из Пирагића код Невесиња, променили славу. Славили су Шћепандан, а сада Ђурђевдан (Ј. Дедијер). Некада је слава узимана и по женској линији, па се може наћи исто братство, исто презиме, а слави се различита слава. Курилић, који је прешао из Драчева на женино имање у Пољице (Попово Поље) раније је славио Јовањдан, а сад слави Ђурђевдан.

Ако се све ово има у виду, онда се помоћу крсне славе најлакше може утврђивати порекло тамо где једно братство слави „какав незнатнији празник или празник који се ријетко слави,„ (Ј. Дедијер).

Постоје и примери да неки носе исто презиме, а нису исто братство. Тако Ковачи у Херцеговини нису сви истог порекла. Код једних је слава Никољдан, а код других Јовањдан. И Дошле се разликују међусобно по пореклу. Једни славе Јовањдан, а други Никољдан. И за Круниће се сматра да сви нису истог порекла. Верује се да Михаићи из Доњег Поплата нису од братства осталих Михаића. Вујовићи нису иста породица у Врањској и Дабру са Вујовићима у Прераци.

Исто тако, неке породице носе различита презимена, а један су род. Као пример може се навести да су Ристићи из Прераце, такође, Вујовићи из

тог места, али су негде око 1912. године добили презиме по некој Ристи, удови Вујовића. Лучићи из Дабра су Ђурице, али су узели ово ново презиме. Надаждини из Бјелојевића и Радоши из Крушева су једно братство (Радоши су од Надаждина). И један и други огранак братства сачувао је сећање о истом пореклу, а славе и исту славу Јовањдан. Радоши у Поцрњу (Жегуља) славе Савиндан. Јелићи у Загори и Танасијевићи у Врпољу имају једну (заједничку) читуљу, тј. књигу у коју уписују мртве чланове. Пошто обе породице имају и заједничко крсно име Шћепандан верује се да су „једно тијесто” (Ј. Дедијер, Херцеговина, стр. 273). Станковићи и Кудузи из Пољица држе да су једно племе и имају заједничку славу Ђурђевдан. Такође, верује се да су Иванишевићи, Љепаве и Мостарице једно братство. Каже се да Бодироге у Домашеву нису род са Бодирогама са Поплата.

Нека презимена у Херцеговини су истоветна код православаца, муслимана и римокатолика. На пример, презиме Марић налазимо код све три конфесије. Занимљиво је и то да презимена Вукановић, Павловић, Јовановић, Марковић, Бошковић, Краљевић итд., носе, осим Срба, и римокатоличке (Хрватске) породице у Херцеговини, а Обрадовића, Новаковића, Војиновића, Филиповића, Љубовића, Тодоровића, Ковачевића и сл. има и међу Муслиманима. Вук Караџић је писао: „И Бошњаци турског закона држе своја стара презимена (...) која показују да су њихови стари били хришћани и да се они по закону само зову Турци, а по роду и по језику су прави Срби”.

Дакле, историјска је истина да се ради о покатоличеним и исламизираним Србима. Тако је велики број римокатоличких породица у Херцеговини, све до пред крај XIX века славио крсну славу. Када је Јевто Дедијер 1898. године отпочео своја антропогеографска истраживања у Херцеговини, забележени су на терену искази тих породица да су им фратри забранили слављење крсне славе пре 18, 20, 22, или 25 година. У исто време фратри су им забранили и „мирбожење на божић ујутру”.

Обрен Ђурић Козић, истражујући на терену Шуме, Површи и Зубаца, (материјал је сакупљао за Ј. Дедијера) пише: „И православни и католици у јужној Херцеговини држе крсно име. Тако у Шуми од 61 куће Јовањштака је и 6 католичких, који такође славе Св. Јована. Тако Радуловићи у Калађурђевићима славе Јовањдан. Они су, као и други католици из тог села, сахрањивани у православно гробље код цркве у Запланику”.

„У јужној Херцеговини уопште мало је презимена са завршетком – ић, него су обичне речи са различитим завршецима. Ова се презимена обично придају када на коме што необично запазе. Одмах се за то нађе реч, а ако је при томе смешна онда се боље задржи. Многима се од тих презимена не може знати значење... И међу презименима на „ић” има и таквих да им се не може знати значење”.

МОСТАРСКИ СРБИ ОД ПОЧЕТКА XVIII ДО ПОЧЕТКА XX ВЕКА

У својој књизи, *Мостар и његова српска православна ојштина*, Владимир Ђоровић даје важан преглед евидентираних српских породица у овом највећем херцеговачком граду, посебно од времена када је Аксентије Паликућа 1767. године ту пренео седиште митрополије, напустивши манастир Дужи. Да је, додуше, и пре тога у Мостару било Срба види се из одређених писаних докумената које је он пронашао. Из једног од њих Ђоровић је преписао како су „браћа Новалић из Мостара (крај XVII века) прешли од своје воље под млетачку власт, бежећи од Турака за време последњег рата, па су замолили дужда, да им дозволи градњу цркве у Читлуку, у који се скупило на 40 православних породица”.

Од старих српских православних породица до краја XVIII века помињу се у Мостару: Новалић, Поповац, Мостарлија, Опухић, Миликић, Јаранић, Ђупина, Тодоровић, Каблар, Јовановић, Марковић, Зец, Стојановић – Зец, Путица, Пејдић, Ђурић, Балорда и Шкуљевић (чији су чланови заједно са Милаковићима, због куге пребегли у Дубровник). За Николу Шкуљевића из Мостара зна се да је пришао Карађорђу 1808. године и постао његов капетан. Шкуљевићи су се, заједно са познатом мостарском породицом Аничич, касније преселили у Трст, где су живели као богати трговци и велики добротвори тамошње цркве и српске општине.

За оца Лазара Мутапа (чувеног мегданџије из Карађорђевог времена) прича се да је у Мостару градио мутапе (предмете од костријети), па је тако и добио то презиме.

Од презимена које су носиле изразито трговачке породице помињу се: Чолић, Бован, Ковачевић, Лучић, Вуковић, Појатина, Вршевић, Бравачић, Лелек, Маргета и Лазаревић.

У Мостару су живели и Славујевићи, који се касније (пред Други светски рат) презивају Кораћи.

Са надгробних споменика на мостарском гробљу В. Ђоровић је прибележио и следеће натписе: Митар Дерикучка 1802, Јован Ниша 1804, Митар Појатина 1810, Ристо Чубра 1811. и Томо Миховић 1830.

Из прве половине XIX века остала су записана и следећа презимена: Ђелић, Стојановић, Анђелопуљ, Шола, Бјелобрк, Гавриловић, Јањош и Владимировић.

До 1850. године помињу се као претплатници књига: Зец, Бјелобрк, Оборина, Милутиновић, Терзибаша, Дреч, Милушић, Аничич, Спремо,

Шотрић, Каблар, Ристић, Дугоња, Кујкур, Шола, Петрић, Солдо, Иванишевић, Мисита, Срна, Бурлица, Вуковић, Семиз, Кусаловић, Куртовић, Зуро-вац, Новаковић и Ковачевић.

Неке породице у Мостару су временом изумрле: Џонлези, Ђуровићи, Миликићи, Кусали, Ивезићи, Бјелобрци, Перићи, Кујкури и др.

Године 1856 (поред осталих) забележена су и презимена: Шушић, Поповац, Србић, Дучић, Перовић, Чокорило, Пичета, Билић, Остојић и Кандић.

Године 1881 у Мостару живе: Мрав, Бјелобрк, Ђирић, Радуловић, Зец, Љепава, Дреч, Иванишевић, Милић, Билић, Аничич, Круљ, Гатало, Косјерина, Ковачевић, Шола, Шантић, Перић, Каблар, Главан, Зуровац, Грковић, Ђоровић, Шаин, Солдо, Радовић, Кујкур, Лакић, Павић, Кораћ, Кашиковић, Милишић, Семиз, Лабало, Пешко, Куртовић, Докић, Додер, Миловић, Дугоња, Остојић, Шпаравало, Пеш, Савић, Чоловић, Јањош, Бајевић, Томашевић, Мисита, Кујунџија, Бољановић, Чолић, Пичета, Бланић, Радић, Бајат, Гуровић, Мићић, Сорајић, Бокун и Јелачић.

Године 1900 ту су још: Ђуковић, Жакула, Мирон, Таминџић, Митриновић и Кисић; затим 1907 Васиљевић, Стојановић, Џонлез, Бокун и Папаган; а 1914 Јелић, Милић, Шиниковић, Сјеран, Лабало, Лалић, Мاستиловић, Митриновић, Братић, Мисита, Додер, Павић, Рундо, Зечевић, Обрадовић, Мијатовић, Поповић, Ковачевић, Тохол и Милићевић.

ЗНАЧЕЊЕ ПРЕЗИМЕНА

Код неких презимена тешко је одгонетнути корене њиховог стварног настанка и одредити њихово право значење. Често постоје домишљања о томе шта би могла значити поједина презимена. Као решења често се нуде својеврсне народне етимологије, које иду уз одређено предање и покушавају да дају одговарајућа логичка објашњења присутних ономастичких загонетки. У одређеним ситуацијама не може много да помогне ни упоредно коришћење речника страних речи и израза (персијско - арапско - турских, латинско - италијанских и сл.). Јер, понекад и сам корен речи нуди многоструке претпоставке и варијанте потенцијалних одговора.

Код једног броја истраживача може се уочити тенденција да се (и тамо где нема основа) коренско значење презимена обавезно тражи у речима страног порекла, (јер делује ученије од народних тумачења), па се праве непотребне и насилне конструкције, које одступају од нама ближих и вероватнијих одређења. Тако В. Ћоровић објашњава настанак презимена Баћевић, Баћина, Батинић и сл., по називу старог илирског племена Бато, као и по имену Баћ, које је носио један Влах у XIII веку, додајући, додуше, томе и мишљење да су се ови називи могли одржати јер су слични нашим речима: бат, бато (од брат), батак и сл. Вероватније је да презимена Баћевић и Баћина изворно припадају нашем језику и да истичу родбинску везу, као и презимена Братић, Бабић, Домазет итд. И презиме Батинић се, такође, може сврстати у ову категорију (батин – придевски облик, као деминутив од речи брат), мада је оно могло бити изведено и од мушког имена Батина (помиње се код пописа имена у хрисовуљи краља Стефана Првовенчаног при оснивању манастира Жича 1220. године), или, пак, од предмета батина и глагола батинати.

В. Ћоровић, и називе Баљци, Баља, Баљко (па тако и презиме Баљ) доводи у везу са романским пореклом (Бала је, каже он, и данас често име у Албанији), мада истовремено наводи казивање Ј. Дедијера да се у Херцеговини баљом (придев баљаст) зове бијела овца, која има црне мрље по глави, или црна коза с бијелим мрљама. Исто тако, и пас сличних спољашњих карактеристика се назива „баљов”. Дакле, баљаст може бити и човек који има неки белег у коси (у народу је за то познат и назив „ћетаст”).

НЕКА ОД МОГУЋИХ ОБЈАШЊЕЊА

Комбинујући својеврсно понирање у етимологију презимена (коришћењем прикладних речника), са народним предањем, које је преузето од старијих генерација, могу се извести одређена ономастичка тумачења могућних коренских одређења оних презимена, чији је настанак углавном упитан у лингвистичком смислу:

А

Асановић: Постоји предање да су им стари некад прелазили на ислам, па су се онда опет вратили старој вери. По неком свом, који се звао Асан, добили су ово презиме.

Постоји и могућност да је презиме проистекло из надимка, који је носио неки њихов предак. Јер, познато је да су поједини Срби добијали надимак и по исламским именима (на пр. Мујо).

Ајваз: Можда по турцизму Ајлаз = беспосличар, лола, скитница, па се касније у говору *л* изгубило и прешло у *в*.

Не може се искључити ни могућност да је ово презиме настало од турско - персијске речи Аваз = глас, где је, временом, убачен глас - *ј*.

Ајкало: У народу се каже да је то скитница која ајка = плаши вране.

Амбулија: Можда од грч, речи амбуља = дугачка врећа, а односи се и на дрошке и прње.

Акшам: Ово је турско-персијска реч, која значи - први мрак, залазак сунца.

Б

Бабаљ: Народно предање нам говори да је презиме настало по детету, које је довела нека баба кријући га од освете.

Бабић: Прича се да један од предака није имао бркове, па је изгледао као баба.

Могућно је да је реч о мушком потомку који је остао са бабом (баба га је отхранила).

Баљ: Говори се да је презиме настало по планини Баљ код Мојковца.

Можда и по придеву именици и придеву баља, баљаст, који означава извешан белег на коси.

Бајало: Од речи бајати = говорити тајновите речи и обављати неке рад-

ње да би се отклониле или наносиле на некога болести, уроци или друге невоље.

Бајат: По речи арапског порекла да је нека храна бајата, то јест, да је устајала, изгубила свежину. Каже се да је један у војсци стално приговарао да је месо бајато, па је по њему и настало презиме.

Бањак: Може бити по покр. речи банак = истурени део око огњишта на коме се седи.

Баћина: Која припада баћи (брату).

Башић: Од турцизма баш = глава. Одатле значење – поглавар, старешина, заповедник.

Барбарез: грч. *barbaros* = странац, туђинац, барбарин (варварин). Онај који је суров и груб.

Батинић: Каже се да је ово презиме настало по неком претку који је био левента, што на персијском значи – јунак, делија и на неку славу је дошао са батиним.

Додуше, по једном запису да краљ Стефан Првовенчани оснива манастир Жичу 1220. (помињу се насеља и имена становника) стоји и име Батина. Дакле, само презиме Батинић могло је настати по овом имену, мада није искључено ни да је то деминутив од брата (батин), или је настало од глагола - батинати.

Бејат: *beata* лат. = блажена, срећна

Бекан: јагњешце

Бендераћ: Можда је презиме настало од турске речи *bende* = роб, слуга, или је изведено од речи бендати = уважавати, односно не уважавати (не бендати).

Бенђо: Можда од речи *бенђелук* = опојна трава. Другим речима, бенђелучан је онај који опија, успављује, омамљује.

Бердовић: Берданка = пушка старинског типа.

Друга могућност: Берда = највећи тамбурашки инструмент (Бас).

Берак: Постоји више варијанти: У Вуковом *Рјечнику* стоји да је то гај, луг. Можда од турског *barak* = космат, кудрав, чупав, рутав, а можда и од арапске речи *berat* = царски указ којим се додељује неко признање.

Бетегало: Неки Јањић је изглавио ногу, па је бешао (храмао приликом ходања). Бетег значи болест, недостатак, мана.

Беслема: (тур.) = издржавање, опскрба, храна (коморција).

Бован: Назив Бован је настао од старе словенске и српске речи *болван* (или *балван*), којим се поглавито означава неки идол наших многобожачких предака. Бован, као топоним, означава један врло истакнути крш између села Круга и Трњина у Цуцама (Црна Гора), како је забележио Ј. Ердџановић.

Бодироба: По једној верзији, два брата убију кошту и побију се око главе. Један другог уби рогом.

По другој причи попов и бегов син се посвађају око рогова дивојарца и попов син убије рогом беговог сина.

Бозало: тур. боза = врста пића од кукурузног брашна и шећера.

Бокић: Прича се да су се звали Врлоши, а онда су добили презиме по неком свом старијем, који је имао велике бокове.

По другом казивању говори се да се неки био подбочио, па му паша каза: Бокоњо један!

Борозан: тур. – пер. = трубач

Брборић: Кажу да је неки предак приликом причања тепао (заносио језиком), па га назвали Брбљалом. Отуда Брборић.

Брењо: Неки Врлош погуби пашиног изасланика, па га паша назва Бренија – погрдно име које значи блато.

Можда је презиме настало по глаголу бреновати (Брењо – онај који никог не бренује).

Бркљача: Говори се да су презиме добили по бркљи - рачљастом дрвету за мешање бунгура, каше, скроба, таране.

Брњаш: реч се односи на брњаста коња, онога који има белу пегу на њушци.

Брстина: Аугментатив од брст (Вук Рј.), оголела грана без лишћа.

Бубало: Ово презиме вероватно је настало од речи *бубаји* = ударати, тући (да одјекује), учити напамет без разумевања, лупетати, разглашавати.

Бубрешко: Сличан бубрегу, набубрио

Буђен: онај кога буде из сна.

Букало: Онај који буче, испушта јак и дубок глас.

Буквић: Кажу да је неки њихов предак био тврдоглав и недоказан, па га назваше буковом главом.

Булут: Реч *bulut* долази из турског језика и значи *облак*

Бумба: Можда је презиме настало од речи *бумбак* = памук, или од речи бумбало која означава неко тешко оружје.

Бутулија: Бутум (тур.) = сав, цео

В

Вераја: Ово презиме нуди могућност више тумачења: можда је реч о верном човеку; можда о вери = витици, бурми (Вук Рј.); можда о глаголу *верати* = пењати се, пентрати.

Вивах: Можда од глагола *вивати* = чистити перје кљуном, чешкати се, чепрати по коси. Вивкати значи одавати глас сличан вивки, гукати.

Врљош: Има неколико могућности: Може од *врљо* = врљав, разрок, зри-кав. Слична реч је *врљика* = одсечен, окресан, танки део стабла (мотка). Врљати значи и ићи без циља.

Врчак: Покр. мачак (Вук Рј.). *Врчаџи* = чистити кудељу на гвозденој пе-рајици, перјати (Вук Рј.). Сугерише и на *врч* (суд за пиће с дршком, обично од земље).

Вујовић: Постоји прича да су ово презиме добили по војводи Вују, који је био у војсци Вука Бранковића.

Вртикапа: Кажу да је неки дечак, на дигнутој руци, стално окретао (вртио) капу, па је презиме настало по тој радњи.

Вучина: Аугментатив од речи вук.

Г

Гамбелић: *Gamba* = нога (на италијанском језику). Реч *јамбав* у народу значи шантав, шепав, бангав. Можда је презиме настало по неком нога-том или бангавом претку.

Гатало: Од глагола *јаџаџи* = прорицати, погађати (гледати у плеће), врачати

Гвардијан: итал. = чувар, стражар, надзорник у фрањевачким и капу-цинским манастирима.

Герун: Верује се да су презиме добили по томе што им је неки стари куповао и јео неку ситну морску рибу која се зове гера

Гига: Може бити више објашњења: по глаголу *јаџаџи се* = клатити се, љуљати, њихати се, ићи тешко. Постоји и велики петао кога зову гиган.

Глибо: реч *либ* означава густо лепљиво блато, а реч глибоња млитавог човека, млакоњу (Вук Рј.)

Глушац: Постоји неколико могућности: врста голуба (гриваш); мртва тишина; ћутање, тајац

Голијанин: По месту одакле је дошао (с планине Голије).

Голо: Без ичега.

Гордић: Прича се да је презиме настало по некој удовици Горди. Ети-молошки оно асоцира на понос и гордост.

Могуће је да је презиме настало и по имену Гордијан (презиме на Зуп-цима), по мученику из времена Ликијана.

Готовац: Може да се односи на цицвару од сира; готоваци од сира; готово јело.

Градинац: Можда је презиме настало од речи градина = врт, башта, ограда, рушевина старог града.

Грбо: Презиме је могло настата и по телесној карактеристици неког претка (имати грбу).

Грђо: Грдан, ружан, рђав, лош човек.

Гребо: Може бити неколико објашњења: од речи *греб* (гроб), од речи гребати, остругати, или по ономе који гребена вуну.

Гудељ: Вероватно је презиме настало од италијанске речи *gurdelj* = трака, пантљика, врпца, а можда и по речи *гундељ* = врста инсекта. У оба случаја изгубљено је по једено слово. Може се претпоставити и да је презиме настало по глаголу гудити, онај који гуди.

Гело: Може се претпоставити да је ово презиме настало од италијанске речи *gele* = мраз

Д

Дангубић: Постоји предање да је неки Раде стално нешто радио, а говорио како ништа не ради већ дангуби.

Делић: Изведено од речи делија, која представља турску именицу и означава јунака, силника, напрасита човека. У Турској су делије биле посебан род коњице и посебни стражари код турских достојанственика.

За презиме се предпоставља да је добијено по претку који се увек лепо облачио и био као какав делија.

Дедијер: Постоји казивање да је ово презиме настало тако што је неки њихов предак говорио дедер, уместо дај, јер је тако научио у Босни.

Додер: Можда од глагола додерати = до краја подерати.

Домазет: Јесте човек који се приженио, који живи на женином имању.

Дошло: Онај који није „старјеник“, у том месту, већ је дошао. Дошле се међусобно разликују по пореклу: једни славе Јовањдан, а други Никољдан.

Драпић: Прича се да је нека баба целу ноћ *грајала* (ходила) да би сачувала мушко дете од Турака. Могуће је да је презиме настало и по драп боји.

Драшко: Од *драшкаџи* = дражити, голицати, миловати.

Дрљан: Онај који дрља, или погрдно, који лоше, нечисто пише (шкрабало). Дрљанчити, такође, значи просјачити, богорадити.

Дреч: Мисли се да је презиме настало по неком претку који се стално дречио. *Дречан* = јак, чврст, једар. Глагол дречати значи викати, дерати се. Може и од речи *дречав* – упадљиве боје.

Дробљенак: Претпоставља се да је презиме настало по неком претку који је много дроблио (говорио). У Херцеговини се кад неко много прича каже: Не дроби! Дробљенак је, такође, комад хлеба.

Дуда: Сисаљка од гуме на коју дете дуди. Друго значење је дечја свирала. Дудати значи и полагаано или споро ходати. Пред знак питања нас ставља и следећи исказ: „Ко остраг дуда“? (Вук Рј.).

Дунђер: перс. значи столар и градитељ, односно, дрвосеча, тесар и зидар, уједно.

Дулаћ: Можда од речи *гуло* = рупа, ждрело у цеви, шупље дебло.

Дупер: Једна од претпоставки може бити да је презиме настало од глагола *гуйиџи* = ударити, бубнути. У Вуковом *Рјечнику* стоји да је *гуйац* = ударац

Ђ

Ђаковић: Говори се да је неки предак ишао са попом као ђакон.

Ђелмо: Можда је настало од тур. узвика *ђела* = хајде, дођи (телал, позивач).

Ђого: По предању предак кнеза Мирила је волео јашити на добру коњу ђогату.

Иначе, ђого тур. = белкаст коњ, белац, бјелаш

Ђонлага: тур. = заповедник ђонлија – добровољачке војске за специјалне подухвате.

Е

Екмечић: вероватно од *екмеџија* (тур.) = пекар

Ж

Жарковић: Зову се по неком старом претку Жарку (патроним), а постоји и предање да је неки њихов предак волео да жари и пали, па су по томе добили презиме Жарковић.

Међутим, у једној повељи од 25. септембра 1480. године каже се: „Херцег Степан даје земљу наполице Жарговићима“.

З

Зубац: Презиме је настало по томе што се неки њихов предак доселио са Зубаца.

Зоран: од *zor* (персиј.) = сила, снага, жестина, насиље, што значи да ово презиме (са нагласком на првом слогу) није име – презиме, већ говори о некоме ко је силан и бесан.

Зердо: перс. тур. *zerd* = жут, зердаст, жуткаст

Јањић: Каже се да је остала удовица Јања, па су по њој добили презиме (матроним).

Јахура: Постоји предање да је презиме настало по некој удовици која је била са Јахорине, а коју су звали Јахурка, док су њену децу звали Јахуре.

Јарамаз: тур. = неваљалац, непристојан, немиран, несталан

К

Калем: По грчкој речи *kalem* = мосур, цевчица за намотавање нити.. Значења су, такође, оловка, перо од трстике.

Кандић: Од женског личног имена Канда (Кандакија, грч. Кандахк, које срећемо у Вуковом *Рјечнику* 1818. године.

Капор: Постоји неколико верзија о настанку овог презимена: Прича се да је њихов предак кнез Мирило наћерао капурице (намрачио обрве и капке) да би препао Турке, па да су по томе названи Капори.

Друга верзија је да је презиме настало по некој пећини званој Капор у планини Видуши, близу Мириловића, где се један Рајковић сакрио да га Турци не би ухватили.

По трећој верзији, Стојан Новаковић помиње влашко племе Капори у Старој Србији.

Карадеглија: (тур.), *kara* = црн, *dag* = гора, планина, Дакле, Карадеглија значи Црногорац.

Каришик: (тур.) мешавина, смеша, измешан, помешан, (то јест мешати се, уплитати се). Може бити и смеша пола јечма, пола ражи, пола ражи пола пшенице.

Кијац: Добили су презиме по називу покретног дела на кантару. Кажу да је неки Крстан Николић дошао са Чева у Љубомир и са собом донео кантар. На пијаци је стално држао за кијац и по томе и добије презиме.

Прича се и да су први рибари кијаци.

Кураица: Од Кисина у Тулима остане само један потомак, коме су од милоште тепали „кура материна“, те их, с тога, прозову Кураице.

Кларић: Од женског имена Клара, које је латинског порекла и значи „славна, обасјана“.

Клашња: Грубо сукно, раша за шивење.

Кнежевић: Ово братство из Главске помиње и Јован Ердељановић и каже, како су из њихове куће бивали кнежеви, па се и прозову Кнежевићи.

Ковачевић: Презиме је настало по ковачком занату. Има их различитих породица које славе и различите славе: неки су Јовањштаци, неки Игњатштаци.

Адекватно презиме овом нашем презимену код Руса је Кузњецов, Украјинаца - Коваленко, Пољака - Ковалски, Енглеца - Смит итд.

Ковач: За њих важи исто што и за Ковачевиће. Ковачи у Херцеговини нису сви истог порекла. Има их који славе Ђурђевдан, а и оних који славе Никољдан.

Козјак: с Козјака код Плане.

Кољиврат: Неки њихов предак је клао браве по врату, а не испод грла.

Комад: Кажу да неки потомак кнеза Мирила није хтео нигде да иде без комада хлеба, па је тако и настало презиме.

Кољибацић: Прича се да је неки њихов предак одсекао главу Турчину. Турчин је био млад, па није имао длака на лицу. Онда га нападно да је заклао неку бабу, а не Турчина.

Косјерина: Манастир Косијерево код Билеће

Кочањ: Срчка неке биљке (основни део стабљике)

Крчум: Добили су презиме по глаголу крчумати се, што значи шиљкати се и рвати (у шали).

Кудуз: тур. бесан, побеснели. Друго значење је врста великог топа (хаубица).

Кузман: Библијско име врача.

Кулаш: *kula* (тур.) = риђ, кулаш - риђан, сивопепељасте боје, боје олова, мишје боје.

Кундачина: Аугментатив од кундак, (тур.) дрвени део пушке

Кучинар: Постоји предање да су презиме добили по племену Кучи из којих су дошли.

Л

Лицић: По мајци која је дошла из Лике. Могућно је и по речи лике - делови изношене одеће и личних ствари (купи лике и одлази). Лика се назива и власуља, шаша.

Лугоња: Прича се да је неки њихов предак на мегдану засуо у очи луг (пепео) неком бегу и тако га погубио.

Лубурић: Основа презимена је свесловенска луб=кора. Отуда лупина (љупина јаја). Такође, лубац је калуп за сир. Ту је и реч лубеница.

Љ

Љубенко: У питању је мушко име (Љубенко Вуковић), по коме је остало само презиме.

М

Малтез: Човек са малте. Место на улазу у град где се наплаћивала такса.

Макера: Народна етимологија изводи ово презиме из приче да је неки Марко стално водио кера са собом и отуда Макера.

Постоји и арапска реч *takara* која значи витло, чекрк, котурача (помоћу чега се нешто диже увис, или се спушта у бунар), мосур конца.

Мањак: Мушко дете још недорасло, малишан, момчић.

Мачар: Дечанска хрисовуља говори о неком мајстору који је правио мачеве и зове се Богдан Мачар, а живео је у селу Чабићу, које је припадало дечанском властелинству. (Мачари су били посебна врста мајстора који су ковали мачеве.)

Медан: Кажу да је неки предак волео да једе мед.

Милетић: Овај патроним се конкретизује на војводу Милету, по коме је и добијено презиме.

Мискин: (арап.) = невољник, сиротан, сиромашак. Ову реч помиње и Вук у свом *Рјечнику*. По свом значењу и настанку презиме Мискин је слично презименима Сиротић и Сиротановић.

Мићић: Кажу да добили презиме по неком претку Мићу Црнојевићу.

Михић: То је патроним од Михе, за кога верују да од њега потичу. Сматра се да Михићи из Д. Поплата нису од братства осталих Михића.

Моро: Нека тумачења говоре да је у питању црномањаст човек (Маор). Другим речима, то је припадник народа који је настао симбиозом арапских освајача са домороцима.

Може бити и онај који је дошао с мора, или онај који је нешто морао (био под принудом).

Мрковић: По неком претку који је носио мрку кабаницу, а у то време су се носиле беле кабанице.

Мандегоња: Мандегати значи млатити рукама и ногама.

Мандрапа: *Mandra* (грч.) = пастирско љетиште, катуниште. Може и пастирско јело одкукурузног брашна (пура).

Матрак: (арап.) = токмак, тољага, штапина

Музур: (*muzhur - muzur*) арап. = судски чиновник, извршни орган суда или власти.

Владимир Ћоровић говори о турском пореклу овог презимена.

Мутапчија: пер. тур. = занатлија који прави разне предмете од костријети.

Н

Надаждин: Имали су толико љетине да није могла стати под кров. Стајала је на *гажгу* (киши).

Ножица: Деминутив од нога. Прича се да је неки њихов предак умакао на некој трци, иако је био малих ножица.

Маказе за шишање оваца се зову ножице.

П

Панцић: перс. *pandza* = шапа, канца

Парежанин: Пареж је место с леве стране Требишњице

Парић: (Јањић) Причају да је био неки младић који је много волео паре, па су га звали паро.

Пејдо: *pejda* (тур.) = избити, појавити се, присутан, очевидан, јасан.

Пецел: На некој трци победио је неки Бркљача, који је био печен по лицу. Народ повика - утече печени!

Пеш: (перс.) = предњица, скут, пресамићени крај на прсима у антерије или џамадана.

Пешикан: итал. = морски пас, ајкула.

Пешут: Неки њихов стари стално је пјешио (опадао, слабио).

Пижула: Имали су много деце, па су спавали и на *пижуљу* (пижуљ = банак, пријеклад).

Пикула: итал. *pikolo* = малишан који помаже у послу. Пикула је и мала флаута, мала усна хармоника, ситан новац, кликер. Углавном се односи на оно што је мало

Пицула: Нека њихова баба стално је седела на пижуљу.

Пиштигњат: Кажу да је неки стари имао рану на нози из које је цурио (пиштао) гној.

Пјанић: По претку који се стално опијао.

Попара: Један је у војсци био кувар и стално је за доручак правио попару.

Продан: У запису, по коме краљ Стефан првовенчани оснива манастир Жичу, помињу се насеља и имена становника, а међу њима је и име Продан.

Пудар: Чувар винограда.

Пупић: Неки њихов предак је био висок и развијен, па су га назвали пупо. По њему су Пупићи.

Пуцар: Презиме је настало по врсти занимања (пуцар вуне).

Р

Рајковић: Ово презиме (патроним) настало је од фреквентног народног имена Рајко. Лично име Рајко потврђено је од 14. века у Светостефанским и Дечанским хрисовуљама.

Рикало: Неки добар рвач када би победио противника рикао је као во на мегдану.

Рудан: Онај који је с Рудина. Има их и православних и муслимана.

Ружић: Матроним по Ружи која је обудовила па су њену децу звали Ружићи.

С

Салатић: Постоји раширена прича да је ово презиме настало по неком војнику родом из Срема, који је купус називао салатом. У сваком случају ово презиме спада у фитониме.

Самарџија: (грч. тур.) занатлија који прави самаре.

Самопјан: По неком који се стално опијао.

Сворџан: Може се претпоставити да је презиме настало од италијанске речи *sforzi* што значи напрезати се, односно, да је у одређеној вези са снагом.

Сјеран: *Сјера* је неопрана вуна.

Слијепчевић: Етимолошки се види се да је неки човек био слеп, па су његова деца по њему добила презиме.

Секерез: Веле да је неки њихов био веома причљив, говорљив, а сјекиљити, усјекиљити, значи додијати слушаоцима, својим доказивањем и разлагањем.

Солдатић: Од неког војног бегунца (солдата).

Спахић, Спаић, Спајић: јесу варијанте презимена које води порекло од персијске речи спахија, која означава поседника спахилука. Он је дужан да као коњаник иде у војску у случају рата. Било је и хришћана спахија.

Судар: Ово презиме може се тумачити на више начина: по радњи (сударати се), по занимању или задужењу (бити судар). Италијанска реч *sudare* значи знојити се.

Суџук: тур. = кобасица од брављег или говеђег меса.

Т

Табаковић: *tabak* (арап.) = кожар, онај који штави коже.

Таминџија: Има неколико могућности о постанку овог презимена: Можда од *tamin* (арап.) = процена од ока, онај који предпоставља, нагађа. Можда је у питању арап . - тур. реч тахмишчија = онај који пржи и продаје кафу. Слична презимену је и арап. - тур. реч таинџија, која значи обскрбник, итендант.

Тарана: (перс.) = издробљено тесто на мрвице у облику зрнаца и осушено, од чега се прави истоимена чорба.

Таушан: тур. = зец

Тепавчевић: Онај који тепа (има говорну ману). Прича се да је био један Орловић кога су звали Тепо, због говорне мане.

Топаловић: *topal* (тур.) = човек са једном краћом ногом, онај који је хром. По народном предању био је неки топав у ногу.

Трампа: (итал) = замена предмета за предмет, ствари за ствар. Презиме су добили по неком претку који се бавио трапом као обликом трговине.

Тркља: Рачвасто, ракљасто дрво пободено у земљу (Ј. Дедијер). На пријекладу је ракљасто дрво (тркља) на чему се ноћу суши обућа (Обрен Ћ. Козић).

Турањанин: Доселили су се из Турана и добили презиме по месту досељења.

Туфегџија: (пер. тур.) = пушкар, занатлија који поправља пушке.

Ћ

Ћабак: Могуће да је настало од (арап.) речи *ħaba* = светилиште (муслиманима у Меки, а хришћанима у Јерусалиму).

Ћеранић: Ово презиме је несумњиво српско (каже Ј. Ердељановић). Настало је од женског имена Ћерана, које је опет начињено од речи „ћера“ (ћерка). Ј. Ердељановић се овде ослања на Вуков *Рјечник*.

У Херцеговини и Црној Гори ово презиме је вероватно настало по радњи - ћерати, гонити. Вероватно су били прогнани, „оћерани“. У Херцеговини змију поскок називају „змија ћералица“.

Ћорлука: Презиме је могло да настане од речи ћорави Лука, а могло је да дође и од речи *ħorluk* (перс. тур.) = пркос, инат, тврдоглавост.

Ћук: Прича се да је неки предак волео да пева као птица ћук.

По другој верзији каже се да потичу од неког детета које је нађено у трави у Љубомиру код Требиња.

Има их који славе Јовањдан, а има и оних који славе Аранђеловдан.

Ђукило: По неком претку који није имао уво (био ћукаст).

Ђуртовић: Кажу да је неки предак носио ћурак, па су по томе добили презиме.

Ђурчија: крзнар

У

Укропина: По неком старом који се напио воде, којом у римокатоличкој цркви кропе по челу (Обрен Ђ. Козић).

Ф

Фржовић: Фрж, чвор на дрвету

Фимић: матроним по Фими - Јефимији

Х

Хамовић: Ам је део коњске опреме. Амовић (Хамовић) је онај који прави амове.

Хаџић: Од хаџије, то јест онога који је ишао на поклоњење Христовом гробу у Јерусалим.

Хербез: Према народном предању један младић се није бојао ничега, па је и другима говорио: „Иди сербез” и по томе је добио презиме Ербез (Хербез).

Иначе, *сербез* на перс. значи слободан, одважан, смео.

Могућно је и да је неки предак био травар, јер *herba* (лат.) = трава.

Хунковић (Унковић): Неки је стално хукао (јадио).

Ц

Церовина: (од Церовића) и сматра се да су добили презиме по дрвету - цер.

Ч

Чалак: *чала* (тур.) = свирати, ударати, куцати, бубати (*чалаџија* = свирач).

Друга верзија је да је презиме можда изведено према речи *чалакаџи* = остругати и појести остатак хране у једном суду.

Чалија: (тур.) = грмље, трње, бодљике, пасјаковина, драча, шикара.

Постоји могућност и да је презиме настало по турској речи чалиха = оно што се оструже са казана и једе.

Чампара: (перс.) = ланчић на узди привезан за ђем, који стоји око коњских жваља.

Чокорило: Реч чокорити, по Вуковом *Рјечнику* значи жуборити. Народ каже да миш чокора у зиду.

Чоло: (тур.) = кљаст, сакат у руку.

Чољак: Вероватно од *чолак* (тур.) = онај који је сакат у руку.

Чорлија: Можда по перс. тур. речи *ћојлија* = сељак

Чуквас: Назван тако јер је био мален, а надимао се као квасац (Обрен Ђурић Козић).

Ц

Целетовић: Постоје два предања о настанку овог презимена:

Били су најпре Рајковићи. Када су поклонили сабљу неком бегу Ресулбеговићу, овај је, пошто је прочитао турски натпис на њој, рекао да они нису Рајковићи него целати. (*Целаџ*, на арапском значи крвник, који извршава смртне пресуде над осуђеницима). Потомци су им прозвани Целетовићима.

По другој верзији, неки Рајковић који је дошао у Чепелицу имао је велике целепе стоке (*целџ* на арапском значи стадо, крдо стоке). По томе су их прозвали Целетовићима.

Џомба: арап? или перс? = провалија, понор, бездан. Фигуративно односи се на незаситог човека који може много појести („као да је шупаљ до кољена”).

Џомба је кратки осечени део кукурузовине који остаје у земљи.

Џомбета: Вероватно је етимолошки сродног објашњења као и Џомба.

Џорнатић: Џорната (итал.) = надница, надничар (Обрен Ђурић Козић)

Ш

Шаин: *Шахин* - шаин, перс. = соко, врста сокола кији се дресира за лов.

Шалварица: Један момак носио је лепе шалварице (*шалваре* перс. = широке клаче, чакшире, панталоне).

Шилобад: По некоме који је имао дуг, а танак врат.

Шиљкут: Можда од речи шиљкаст, усануо, а можда и од глагола шиљкати се (деца се шиљкају).

Шиндик: лат. управитељ, заступник, председник општине, синдик.

Шиндици (од *sindycus*) које правитељство поставља имају власт као у Србији главни кметови (Вук)

Шиник: тур. стара запреминска мера за жито и друге ситне материје (10 – 25 кг.).

„Опригам му шиник приганица” (Вук).

Веле да им је презиме дошло по томе што су сви давали једној дојиљи по шиник жита да се једно дете одгоји, које су Хумљани нашли на Трусини.

Шкаво: можда по речи *шкаф* = дубља дрвена посуда.

Шкипина: Аугментатив од речи шкип, корито.

Шкоро: Змијолики гуштер врло тврде коже, блавор. У преносном значењу смежурен, наборан.

Шкрба: Оштећен, окрњен зуб (крезубина, шкрбина, крњатак).

Шушић: По неком свом претку који је „шушкао” при говору.

ОСНОВЕ ОД КОЈИХ СЕ ТВОРЕ ПРЕЗИМЕНА

Према основи од које су настала, презимена Срба у Херцеговини могу се делити и груписати у више категорија:

П - она која су настала преображајем имена по оцу – **патроними** (Алексић, Милошевић, Марковић...). Мушка имена, по којима су ова презимена изведена су, или домаћег порекла, или потичу из хришћанске антропонимије. Тако је од домаћег мушког имена Вукашин настало презиме Вукашиновић, од Мирка – Мирковић, од Огњена – Огњеновић, од Радана – Радановић, од Радована – Радовановић, од Рајка – Рајковић итд. Многа имена хришћанског порекла такође су се одомаћила као наша, па као патроними често творе већи број презимена. Примера ради, од имена Адам (први човек, круна божанског стварања, који у преводу значи црвена земља) настало је презиме Адамовић. Од Св. Јована (хебреј. Јоhаnоn „Бог се смиловао” – Јовановићи, Јовићи, Јововићи, Јовићевићи, Јовичићи. Према имену Лазар (хебреј. „El azar” „помаже Бог”) – настала су презимена Лазаревић, Лазовић, Лазић Од апостола јеванђелисте Матије (*Matthias* – хебрејски=божји дар), настала су презимена: Матић, Матковић и Матовић; од имена Паво, Павао, Павле (*Paulus* – латински= мален, име се ширило култом апостола Павла), изведена су презимена Павић и Павловић; од имена Св. апостола Петра –Петровићи; од Св. Николе (грч. *Nikolaos* „народ побеђује”) – Николићи; од Св. Ђорђа (грч. *Georgios* „земљорадник”) – Ђорђићи, Ђурасовићи, Ђурићи, Ђуровићи..., од имена архангела Михаила – Михајловићи и Михаљевићи; од хришћанског светитеља Симеона – Симићи и Симиновићи; од Св. Стефана (грч. *Stefanos* „венац”) – Стефановићи, Стевановићи, Стевићи и Стевовићи; од јеванђелисте Марка – Марковић и Маркићевић; од јеванђелисте Луке – Лукић и Лучић; од арханђела Гаврила (на јеврејском=божји човек) – Гавриловићи, Гајићи и Гајовићи; од Андреја (први од дванаесторице Христових апостола, кога зову Првозваним) – Андријашевићи и Андрићи. Од имена Митар, које у црквенословенском значи сакупљач пореза у Палестини, настала су презимена Митранић, Митрановић, Митриновић, Митрић, Митровић и Митрушић, од имена Јефрем, или Јеврем („плодоносан”), настало је презиме Јевтовић, а од Гордијана мученика из времена Ликијана, настало је истоимено презиме на Зупцима итд.

Презимена која су настала по имену мајке (**матроними**) су се користила искључиво онда када је мушко дете остајало сироче, односно, када би изгубило оца.

Од имена Ана – Аница, што на хебрејском значи „милост”, или „наклоност”, настао је матроним Аничих. Такође, име Катарина – Ката води порекло од грчког придева *katharos*, што се у лексичком значењу односи на „чистоћу”, односно „невиност”, по чему је настао матроним Катић. Претпоставља се и да је презиме Мандић настало од женског имена Манда, Мандалена, Магдалена, које је хебрејског порекла. Презиме Кандић (Мостар) настало је од женског личног имена Канда (грч. *Kandakh*), које срећемо у Вуковом *Рјечнику* 1815. године.

Међу презимена која су настала по називима животиња (**зооними**) карактеристична су следећа: Зеца, Српа, Јелена, Вучина..., затим, по називима биљака (**фитоними**): Салатић, Рогач, Копривица, Ковиљан..., према **називима заната**: Ковач, Дунђер, Ђурчија, Мутапчија, Калајџија, Терзић, Берберовић, Поповић..., према **сточарском занимању**: Говедарица, Кравић, Телебак, Козић, Јаредић..., према **телесним обележјима**: Главаш, Чоло, Грбо, Ђато, Ного, Шакота..., према некој **радњи**: Ђеранић, Газивода, Вртикапа..., према **боји**: Беловић, Бјелоглав, Бјелобрк. Зеленовић, Жутковић, Ђого..., по **географском пореклу** и месту досељења: Поповац, Граховац, Голијанин, Зубац..., према **називу хране** и јела: Попара, Тарана, Чорбина, Скоруп..., према **етничком пореклу**: Грк, Арнаут, Србић, Маџар..., по **разним предметима**: Столица, Греда, Лула, Калем, Кантар..., као и по другим обележјима и карактеристикама.

МЕЊАЊЕ ПРЕЗИМЕНА

(савремене тенденције)

Нека херцеговачка презимена, према данашњим естетским мерилима, могу да, у извесном смислу, изгледају ружно. Она изазивају асоцијације на оно што се обично сматра непријатним и непристојним. Таква презимена вероватно раније нису звучала тако необично да би их се њихови носиоци стидели.

Међутим, у новије време таква презимена се (у извесним случајевима) коригују додавањем суфикса „ић”, затим избацавањем или мењањем неког од слова у презимену, или се, пак, из основа мењају.

Понекад се сам настанак презимена или његово стварно значење тумаче по свом нахођењу, са циљем да се ублажи или потпуно прикрије њихово право значење. Тако се јављају својеврсне народне етимологије.

Међутим, највећи број херцеговачких братстава тврдокорно остају код својих презимена која су наследили од предака, без обзира што она на одређени начин звуче погрдно. Постоје примери да су неке породице које су се одселиле из Херцеговине кориговале или сасвим промениле своје презиме, а да њихови најближи рођаци у старом завичају то нису урадили. Тако понегде два рођена брата носе различита презимена.

Срби из Херцеговине, који су се након Првог и Другог светског рата насељавали на Космет, у Војводину, или Славонију, у појединим случајевима су мењали своја презимена, јер су она за тамошње становништво била необична (нису звучала српски). Примера ради, породица Каришић, после насељавања на Космету, променила је презиме у Каришић; Бајати су тамо постали Бајатовићи; Елези – Елезовићи итд. Гатачка породица Гојко, која се са многим другим српским породицама солунских добровољаца населила у околину Вировитице, променила је презиме у Гојковић. Стара српска породица Масора из Стоца, након пресељења у Србију, узела је ново презиме Михаиловић (из ове породице је чувени гитариста под надимком Точак). Херцеговачко презиме Колак сада се у Војводини сусреће као Колаковић; Курајица се презвао у Вуковића, Дерикучка у Божовића итд.

Презимена су такође мењана и на подручју Херцеговине: неки из братства Пичета сада су Николићи, Прдавице са Зубаца узели су презиме Обреновић итд. Нека презимена доживела су, пак, своју промену у само једном слову (и то не по сопственој жељи, већ грешком аустроугарске администрације): примера ради, презиме Бува заведено је као Буха, Вукићевић је постао Вукичевић итд.

НАДИМЦИ (ПРИМЈЕНЦИ)

Којима се служе поједина братства ради бољег распознавања

Самарцићи: Токовићи, Видовићи, Гушовићи, Пргићи (Презиме Самарцићи су задржали као званично и службено)

Бјелице (у Дабру): Матовићи, Пурићи, Миловци

Ружићи: Дугалићи (Поплат)

Михићи: Трифковићи (Поплат)

Вуковићи: Ремићи (Дабрица)

Ивковићи: Ђотуни (Дабрица)

Ђурице: Сандићи (Дабар) – једно време су чак и вођени под овим презименом, и Лучићи, који се сада тако и презивају

Окуке: Нанићи (Борач) – у овом братству било је озбиљних размишљања да се надимак Нанић озваничи као презиме

Чабрило: Којић (Јасена) – када се међу Чабрилима каже Којић одмах се зна на који део братства се мисли

Тепавчевићи (Гацко): Прешовићи, Ђуришићи, Кекићи (сви су Тепавчевићи званично, али се међусобно зову овим надимцима)

Тепавчевићи су и Вуце и Гајићи, али су то сада постала презимена под којима се они службено воде.

Говедарице: Симовићи, Мировићи, Лазаревићи, Шћеповићи (сви су Говедарице, али се међусобно разазнају по примјенцима).

Ђоровићи (у Крушевици код Љубиња): Јовићи, Мијатовићи, Зукићи

Вујовићи из Засаде код Билеће, такође имају „примјенке„ за међусобно распознавање: Шундовићи, Лазараевићи, Симовићи, Петровићи и Келовићи, али им је свима званично презиме Вујовићи.

И код других, углавном бројнијих, херцеговачких братстава постоје слични примери.

ЛИЧНА ИМЕНА КАО ПРЕЗИМЕНА

Један број презимена Срба из Херцеговине јавља се у препознатљивом значењу одређених личних имена. Тако, према првом званичном попису у Рудинама (обављен је од 1475 до 1477) у цемату Стефана сина Станихне (Станише), налазимо имена која се после сусрећу и као презимена:

Радоња (син Радојка)
Вукић (син Телца)
Вукосав (син Владоја)
Милић (син Дабижива)
Драгић (син Добрила)
Иваниш (син Вукше)

У попису српских презимена у Херцеговини, наведених у овој књизи, јављају се и она која се често употребљавају и као лична имена: Боро, Стево, Арсен, Благоје, Крстоје, Којо, Гојко, Томо, Ђурица, Радош итд. Мушко име Љубенко постало је презиме, како предање каже, по извесном Љубенку Вуковићу.

УОБИЧАЈЕНИ НАДИМЦИ ИЗВЕДЕНИ ИЗ ЛИЧНИХ ИМЕНА

Ристо – Ринда	Госпава - Гоша
Гаврило - Гајо	Ђурђа - Ђука
Тодор – Тодо	Јефимија – Фима

ТРИ НАЧИНА ОСЛОВЉАВАЊА УДАТИХ ЖЕНА

Према имену мужа: Гојковица, Савиница, Шћеповица итд.

По девојачком презимену (према кући из које је дошла): Јањуша, Вукуша, Круљуша, Ћогуша, Шиникуша...

По крају из кога је дошла у кућу: Невесињка, Хргутка, Дабарка, Поповка...

АНЕГДОТЕ

Кажу, да су се једном у Мостару срели накав Гузина и накав Пичета. Па кад су се упознали, рече Гузина Пичети: „Ето, комшије смо, а нијесмо се досад знали.”

* * *

Прича се како су се неђе нашли заједно Пичета и Курајица. Кад је код упознавања Пичета рекао своје презиме, а Курајица на то узвратио своје, дошло је до туче међу њима, јер је Пичета помислио да се Курајица исмијава са њим.

* * *

Постоји казивање да је после Другог светског рата један Дерикучка, који се преселио у Војводину и променио презиме у Божовић, послао пакет своме брату у Херцеговину и адресирао га на новоусвојено презиме Божовић. После извесног времена пакет је враћен назад и на њему је писало: „Прималац непознат”, јер се брат у старом крају није одрекао презимена Дерикучка.

ПИТАЛИЦА

Веле да је нека жена, неђе у Херцеговини, поставила питање: „Којих више има у нашим крајевима – Лажетића, Дангубића, или Кашиковића” (мислећи на значења самих презимена)? Након одређених нагађања, она је казала: „Има доста и Лажетића и Дангубића, али највише има Кашиковића” (мислећи на потребу сваког човека за храном и коришћењем кашике).

СУФИКСАЛНА ПОЕМА ОД НЕОБИЧНИХ ПРЕЗИМЕНА

Бјелоглав	Видак	Медан	Уљар
Вукосав	Пејак	Милиџан	Чешљар
Кривоглав	Телебак	Папаган	Вавас
Мрав	Ѓабак	Пешикан	Чуквас
Шупљеглав	Црњак	Продан	
	Чалак	Радан	Бајат
	Чољак	Роган	Бејат
Милидраг	Чучак	Рудан	Кољиврат
	Шијак	Самопјан	Пиштигњат
Комад		Сворџан	Поверат
Прерад	Бабаљ	Сврдлан	Прњат
Шилобад	Баљ	Сјеран	Рамбат
	Краљ	Таушан	Тилимбат
Ајваз		Трџан	
Бакмаз	Акшам	Ѓаласан	Балаћ
Јарамаз		Ѓузулан	Бендераћ
	Балабан	Шаран	Бераћ
Бањак	Бањан	Шкриван	Билаћ
Берак	Бекан	Шебешћан	Дулаћ
Берибак	Бобан		Кораћ
Бошњак	Бован	Кочањ	Маслаћ
Видак	Борозан		Саћ
Врчак	Бркан	Врачар	
Вучијак	Гвардијан	Зечар	Вивах
Дрињак	Главан	Кокошар	
Дробњак	Гордијан	Каблар	Вишњевац
Дробјенак	Дивљан	Комар	Глоговац
Жижак	Дрљан	Кантар	Глушац
Живак	Ђордан	Кучинар	Готовац
Козјак	Зоран	Лончар	Градинац
Колак	Каран	Мачар	Гргавац
Куљак	Кецман	Маџар	Гркавац
Курибак	Крзман	Медар	Дамјанац
Маврак	Кузман	Пудар	Зубац
Мањак	Кулиџан	Пуџар	Зуровац
Матрак	Ласован	Рупар	Кијац
Мачак	Лоздан	Сердар	Крбавац
Миљак	Макитан	Судар	Крушевац

Куновац	Гребо	Галеб	Скендер
Лаловац	Бува		Сулавер
Љубомирац	Љевава	Ерцег	Чер
Пивац			
Пламенац	Шкаво	Барбарез	Домазет
Покрајац	Стево	Елез	Новокмет
Поповац		Малтез	Целет
	Бига	Паријез	
Руњевац	Бодирога	Пекез	Зец
Тасовац	Гига	Секерез	Моравец
Требињац	Ђонлага	Ђећез	
Тупањац	Мачуга	Ербез	Дреч
Црногорац	Чаваљуга	Хербез	Кеч
Шаренац	Чучага	Хрњез	
Шиповац	Шашарога	Џонлез	Врљеш
		Шуковез	Куреш
Билач	Ђого		Куртеш
Грубач	Кајго	Елек	Пеш
Ковач	Ного	Лиздек	Цецеш
Косач	Њего		
Рогач		Антель	Жужа
Лукач	Балорда	Гудель	
	Греда	Кешель	Ивеза
Банаш	Денда	Пецель	Кокеза
Брњаш	Дуда	Шешель	
Главаш	Килибарда		Лозо
Кипераш	Манигода	Калем	
Кулаш	Шеледа		Додиг
Тараш		Арсен	
Ђуктераш	Бердо	Буђен	Семиз
	Гредо	Комљен	
Бумба	Зердо	Рађен	Седларик
Скиба	Пејдо	Серден	Каришик
Срба	Пендо	Зелен	Шиндик
Џомба	Рундо		Шиник
Шараба	Солдо	Дедијер	
Шкрба		Додер	Ротим
	Грђо	Дунђер	
Глибо	Бенђо	Дупер	Бањанин
Грбо		Звијер	Бужанин

Борчанин	Кујунџија	Лула	Човило
Васин	Курдулија	Пижула	Чокорило
Вујин	Мутапчија	Пикула	Чубрило
Голијанин	Пијунлија	Пиџула	Ђукило
Каличин	Самарџија	Шола	Ђућило
Кисин	Таминџија	Ждула	
Куљанин	Туфегџија	Жакула	Гело
Магазин	Ђебеџија		Голо
Мискин	Чакрлија	Бијеле	Дошло
Надаждин	Чалија	Ждрале	Масло
Пажин	Чорлија	Ђале	Прело
Парежанин	Шешлија		Чоло
Перин		Ајкало	
Полежанин	Благоје	Бајало	Ардомеља
Рељин	Вукоје	Бетегало	Ивеља
Сврдлин	Крстоје	Бозало	Красуља
Тупањанин	Сладоје	Бубало	Тркља
Турањанин		Букало	Тркуља
Ђапин	Карумајо	Гатало	
Ђукасин	Којо	Ђерисило	Беслема
Шаин	Пајо	Кусало	
	Пујо	Зуцало	
Толимир		Лабало	Ђелмо
	Дерикучка	Мумало	Спремо
Џилит	Дука	Педало	Томо
	Окука	Пиштало	
Иваниш	Ђорлука	Праштало	Баћина
Миш	Шетка	Провиџало	Брстина
	Шљука	Пухало	Вучина
Вераја	Шука	Рикало	Гаћина
Шолаја		Спаравало	Гојшина
Лежаја	Бубрешко	Шпаравало	Готовина
	Гојко		Гузина
Бутулија	Драшко	Драгумило	Долина
Дрвенџија	Пешко	Ђерисило	Дутина
Ђулабија	Праменко	Јошило	Ђурина
Јањалија	Скоко	Пртило	Јамина
Јонлија	Сунајко	Сушило	Ковачина
Калајџија		Тарайло	Косјерина
Карадеглија	Дракула	Чабрило	Кундачина

Мулина	Лисов	Јахура	Мисита
Оборина	Филатов	Козомора	Мичета
Памучина	Коњевод	Лабара	Паламета
Појужина		Макера	Пичета
Сировина	Ороз	Масора	Поверата
Срна		Палавестра	Прњета
Тарана	Пророк	Попара	Ремета
Телетина	Скок	Пушара	Салата
Ћупина		Чампара	Херета
Укропина	Анђелопол	Чикара	Џомбета
Хубана	Кокољ	Шекара	Шакота
Церовина	Тол	Шотра	
Чваљина	Тохол		Гњато
Черечина		Бјелобрк	Досто
Чорбина	Мирон	Грк	Шпирто
Шкипина			
	Басор	Боро	Врећа
Бурани	Звицор	Леро	Паликућа
	Капор	Моро	
Семенц	Витор	Оро	Голуб
		Чворо	
Бероња	Бобот	Шеро	Желуд
Дугоња	Кокот	Шкоро	Црномуд
Клашња		Шкоро	Шигуд
Лугоња	Бакоч		
Мирдиња		Шегрт	Кудуз
Мркоња	Брњош		Тунгуз
Њуња	Врљош	Киса	
Радоња	Лакатош		Бузук
Тупоња	Јањош	Кесо	Самоук
Шутоња	Пологош		Ћук
Мандегања	Радош	Бајчета	
		Барзета	Рул
Брењо	Вртикапа	Баста	Бунчул
Крњо	Мандрапа	Дебота	
	Трампа	Климента	Красуљ
Дациков		Лажета	Круљ
Ђиков	Дропо	Лакета	Пржуљ
Кудров		Ламбета	Руљ
Куштров	Басара	Лукета	

Кардум	Аралица	Драча
Крчум	Башица	Бркљача
Суцум	Бјелица	
	Бурлица	Грче
Бокун	Вуца	
Герун	Гачаница	Скочо
Дурсун	Говедарица	
Ђотун	Ђурица	Гаца
Мићун	Јаловица	Џуца
Пажун	Касавица	
	Кисјелица	Бенцо
Бискуп	Копривица	Линцо
Скоруп	Кртолица	Рецо
	Кукавица	Џоцо
Банђур	Курајица	
Ботур	Кустурица	Бојбаша
Вучур	Ласица	Горогаша
Гргур	Мостарица	Грубјеша
Кујкур	Најерица	Маслеша
Лежебур	Ножица	Милица
Лојпур	Паовица	Суша
Музур	Пјаца	Терзибаша
Чечур	Перућица	Триша
	Правица	Шуша
Арнаут	Прдавица	
Барзут	Путица	Шашо
Булут	Раца	Кешо
Пешут	Скварица	Шошо
Шиљкут	Столица	
	Тица	
Његуш	Џуца	
	Шалварица	
Буха		
	Цице	
Грахо		
	Вицо	

ПОПИС ПРЕЗИМЕНА

А

АБРАМОВИЋ: Меча (Берковићи; Столац)

АВРАМОВИЋ: Челебићи (Коњиц)

АВДАЛОВИЋ: (Д)¹² Г. Дрежањ, Слато (Невесине), Степен (Гацко),
Зијемља (Мостар), Мостар

АЈВАЗ: (Б) Мостар, Невесине

АЈКАЛО: Чемерно, Сливља (Гацко)

АКШАМ: Чваљина (Попово Поље), Мостар

АЛАГИЋ: Мостар

АЛБИЈАНИЋ: (Д) Баљци, Опутна Рудина, Корита (Билећа), Билећа

АЛЕКСИЋ: (Д) Колешко, Сливља (Невесине), Богдашићи (Билећа),
Слипчићи (Мостар), Требиње, Коњиц

АМАНОВИЋ: (М)¹³ Величани – Попово Поље (Требиње)

АМБУЛИЈА: Бихови, Џивар (Требиње)

АНДРИЈАШЕВИЋ: (Д) Колешко, Читлук (Невесине), Степен Југовићи
(Гацко), Требиње, Лука, Коњиц

АНДРИЋ: (Д) Прењ, Губавица, Аладинићи, Домановићи,
Опличићи (Дубрава), Колешко, Братач (Невесине),
Врпоље (Љубомир), Засада, Давидовићи (Билећа),
Блаца (Берковићи), Борци, Бијела (Коњиц),
Љубушки, Пијесци (Мостар), Требиње

АНЂЕЛИЋ: (Д) Горње Врбно, Дубочани (Требиње),
Брани До (Љубомир)

АНЂЕЛОПОЉ: (Б) Мостар

АНЂИЋ: (Д) Плочник (Борач), Загора (Требиње), Фојница (Гацко)

АНЂУШИЋ: (Д) (Пожарно (Бобани – Требиње),
Драчево (Попово Поље – Требиње)

АНИЧИЋ: Расовац – Џивар (Требиње), Мостар

АНТЕЉ: (Д) Зијемља, Потоци, Врапчићи, Бијело Поље (Мостар)
Мостар, Опличићи (Чапљина)

АНТИЋ: (Д) Мало Поље, Равни (Мостар), Идбар (Коњиц)

АНТОНИЋ: Мостар

АНТУНОВИЋ: Клечак – Берковићи (Столац), Казанци (Гацко)

¹² Презиме забележено у антропо–географској студији Херцеговина Јевта Дедијера (1909)

¹³ Забележено према, Љубо Михаић: *Љубиње са околином*

АПРЦОВИЋ: Гацко

АРДОМЕЉА: (Д) Опличићи (Чапљина)

АРНАУТ: Глушци (Метковић), Пребиловци (Чапљина)

АРНАУТОВИЋ: Челебић (Коњиц)

АРСЕН: Мостар

АСАНОВИЋ: (Кз)¹⁴ Поштировник, Лука, Граб (Зупци – Требиње),
Љубомир (Требиње)

АТЕЉЕВИЋ: (Д) Моско– Љубомир, Влашка– Шћеница,
Дубочани (Требиње),
Изгори (Гацко), Прераца (БЛ)

АЋИМОВИЋ: (Д) Брови – Љубомир (Требиње), Биоград, Трусина,
Кошута (Невесиње), Хумилишани, Потоци (Мостар),
Мостар, Коњиц

АЦИЋ: (Д) Придворица, Кокорина, Горња Бодежишта (Гацко)

АЦОВИЋ: (Д, Кз) Петровићи –Шума (Требиње), Мало Поље (Мостар)

АШКРАБИЋ: Драмешина, Автовац (Гацко), Мостар

Б

БАБАЉ: (Д) Храсно, Глеђевци, Банчићи (Љубиње), Хргуд (Сто.), Улог

БАБИЋ: (Д) Фатница, Плана, Прераца, Хоћићи,
Мека Груда, Трновица (Билећа),
Скорча Гора – Клобук – Ластва, Полице, (Требиње),
Трусина, Хумљани (Невесиње)
Бјеловчина, Врдоље (Коњиц),
Драмешина (Гацко)

БАЈАЛО: (М) Котези – Попово Поље (Требиње)

БАЈАТ: (Ш, М) Жрвањ (Љубиње), Корлати – Попово Поље (Требиње),
Милавићи (Столац), Мостар

БАЈЕВИЋ: Улог, Невесиње, Мостар

БАЈИЋ: Степен (Гацко), Мостар

БАЈОВИЋ: (Д) Гарева (Гацко), Баљци (Билећа)

БАЈРАМОВИЋ: Бијели Поток – Хргуд (Столац)

БАЈЧЕТИЋ: (Д) Мириловићи (Билећа), Церница (Гацко), Билећа,
Љубово (Требиње)

БАКАРИЋ: Мостар

14 Обрен Ђурић Козић: *Шума, Површ и Зупци у Херцеговини*

- БАКМАЗ:** (М) Седлари, Дријењани – Попово Поље (Требиње)
БАКОЧ: (Д) Клобук, Ластва, (Требиње),
Слато, Сливља, Зајасен, Љесков Дуб (Невесиње)
БАКУШИЋ: (Ш)¹⁵ Клечак, Требесин (Дабарско Поље – Столац)
БАЛАЋ: Мостар
БАЛОРДА: Мостар
БАЉ: (Д) Жабица (Љубиње)
БАЉЕВИЋ: (Д) Стара Габела
БАНАШ: Данићи, Пусто Поље (Гацко)
БАНАШЕВИЋ: Невесиње
БАНЂУР: (Д) Убоско (Љубиње), Пребиловци (Чапљина)
БАНОВИЋ: Коњиц
БАЊАН: (Д) Доња Трусуна (Невесиње)
БАЊАК: (Д) Дрежањ, Рогаче (Невесиње)
БАЊАНИН: (Д) Жиљево (Невесиње)
БАРБАРЕЗ: (Д, М) Дабарско Поље (Столац), Влаховићи (Љубиње)
Љубиње, Мостар
БАРЗЕТА: (Д) Опличићи, Клепци (Чапљина), Мостар
БАРЗУТ: Пожарно – Бобани (Требиње)
БАСАРА: Чапљина
БАСАРИЋ: Мостар
БАСОР: Загора, Љубомир (Требиње), Фојница (Гацко)
БАСУРИЋ: Автовац (Гацко)
БАТИНИЋ: (Д) Кубаш – Дабарско Поље (Столац), Кути (Билећа),
Чваљина – Попово Поље, Врпоље – Љубомир (Треб.),
Мостар, Улог, Љубиње, Требиње, Невесиње
БАЋЕВИЋ: (Ш) Хатељи – Берковићи (Столац)
БАЋИНА: (Д) Удрежње (Невесиње)
БАЧИЋ: Мостар
БАШИЋ: (Кз) Луг, Башићи, Рупни До, Површ, Талежи, Церовац,
Требињска Шума (Требиње), Мостар
БАШИЦА: (Д) Љубиње
БЕГЕНИШИЋ: (Кз) Ораховац – Ластва, Дужи (Требиње)
БЕГОВИЋ: Чичево, Расовац, Цивар (Требиње)
БЕЈАТ: (Д) Кокорина, Бодежишта (Гацко), Д. Поплат,
Милавићи (Столац), Коњиц
БЕЈАТОВИЋ: (Д) Бодежишта, Мједеник, Жањевица (Гацко),
Миљевац (Невесиње)

- БЕКАН:** (Д) Тасовчићи (Чапљина)
БЕКИЋ: (Д) Бијела Рудина, Бијељани (Билећа)
БЕЛОВИЋ: (Б)¹⁶ Хргуд, Клечак (Столац), Мостар
БЕНДЕРАЋ: (Д) Пирагићи, Џинова Махала (Невесиње),
 Клобук – Ластва (Требиње)
БЕНЂО: Бјеловчина (Коњиц)
БЕРАК: Полице (Требиње), Рашка Гора (Мостар)
БЕРАЋ: Вјетрено, Влака (Бобани – Требиње)
БЕРБЕРОВИЋ: (Д) Ортијеш (Мостар), Љубиње
БЕРДО: Придворци (Требиње)
БЕРДОВИЋ: (Д) Врпоље – Љубомир (Требиње)
БЕРИБАК: Коњиц
БЕРОЊА: Коњиц
БЕСЛЕМА: Кифино Село (Невесиње)
БЕТЕГАЛО: Банчићи /Љубиње)
БЕШТИЋ: Залом (Невесиње)
БИБЕРЦИЋ: (Д) Врањска (Билећа), Кљенак, Берковићи (Столац)
 Љубиње, Коњиц
БИГА: Билећа
БИЈЕЛЕ: (Д) Рапти – Бобани (Требиње)
БИЈЕЛИЋ: (Д) Дубочица, Градац (Љубиње), Љубиње, Коњиц
БИЛАНОВИЋ: Автовац (Гацко), Мостар
БИЛАЋ: (Д) Подбрежје (Коњиц)
БИЛАЧ: Мостар
БИЛИЋ: Гацко, Мостар
БИСКУП: (Д) Драчево – Попово Поље (Требиње)
БЈЕЛИЦА: (Д) Меча, Љути До, Поткубаш (Столац),
 Корита Врбица, Заушје (Билећа),
 Тесим, Подбрежје (Коњиц),
 Невесиње, Мостар
БЈЕКОВИЋ: (Д) Автовац, Гарева (Гацко)
БЈЕЛОБРК: (Д) Вођени (Љубиње), Мостар
БЈЕЛОГЛАВ: (Д) Сливља, М. Грачаница, Лазарићи (Гацко)
БЈЕЛЕТИЋ: (Д) Граница, Прераца, Голобрђе (Билећа), Мостар
БЈЕЛОГРЛИЋ: (Д) Михољаче, Липник (Гацко), Бојишта (Невесиње)
БЈЕЛОШЕВИЋ: (Ш) Хатељи (Берковићи – Столац)
БЛАГОЈЕ: Габела, Столац, Чапљина
БЛАНИЋ: Мостар

16 Милан Булајић, *Усташки злочин геноцида*

- БОБАН:** Чичево (Коњиц)
БОБОТ: (Д) Паник (Билећа)
БОВАН: (Д) Ходбина, Бијело Поље, Буна, Равчићи (Мостар), Коњиц
БОГДАНОВИЋ: (Д) Влаховићи, Убоско, Банчићи, Дубочица,
Вардуша (Љубиње), Љубиње,
Сливља (Гацко),
Додановићи, До (Поп. Поље – Требиње),
Улог, Зијемља (Мостар),
Братач (Невесинје)
БОДИРОГА: Бодирогe – Требињска Брда (Требиње), Поплат (Столац)
БОЖИЋ: (М) Грмљани, Величани (Поп. Поље – Требиње)
БОЖИЋЕВИЋ: (Д) Бежђеђе (Невесинје)
БОЖОВИЋ: (Д) Доњи Поплат, Локве (Столац), Почитељ,
Мостар, Наданићи (Гацко)
БОЗАЛО: (Д) Обаљ (Улог)
БОЈАНИЋ: (Д) Жељуша, Богодо (Мостар), Фатница (Билећа)
БОЈБАША: Стара Габела, Глушци (Метковић)
БОЈОВИЋ: (Д) Пољице, Граница, Подгорје (Билећа)
БОКИЋ: (Д) Домашево, Кртиње, Жрвањ (Љубиње)
БОКОЊИЋ: Полице, Придворци (Требиње)
БОКУН: (Д) Рапти – Бобани (Требиње), Мостар
БОРКОВИЋ: (Д) Борковића Барe – Врпоље (Љубомир, Требиње)
БОЉАНОВИЋ: (Д) Данићи, Зборна Гомила, Пусто Поље Автовац (Гацко),
Трновица (Билећа), Дубрава (Улог), Мостар
БОРО: (М) Струјићи – Попово Поље, Г. Храсно
БОРОЗАН: (Б) Раштани, Илићи, Виховићи (Мостар), Мостар
БОТИЋ: (Д) Божановићи, Зови До, Кључани (Невесинје)
БОТУР: (Д) Вођени (Љубиње)
БОРЧАНИН: Равни /Мостар)
БОШКОВИЋ: (Д) Мркоњићи, Крeмени До – Цивар, Волујац (Требиње),
Драмешина (Гацко), Ходбина (Мостар), Мостар
БОШЊАК: (Д) Кљен, Бојишта, Селишта (Невесинје),
Подосоје, Шободин, Бијела Рудина, Љубишићи (Билећа),
Билећа, Мостар
БРАЈИЋ: Љубенци, Главинићи, Грбеши (Треб. Брда– Требиње),
Паројска њива (Љубомир– Требиње)
БРАТИЋ: (Д) Брестике (Билећа), Колешко, Бежђеђа, Подграђе, Зајасен,
Цргово, Вртич (Невесинје), Градина, Фојница (Гацко),
Влашка–Љубомир (Требиње), Требиње,
Плочник (Улог), Мостар

- БРБОРИЋ:** (М) Пустипуси, Обзир (Љубиње), Коњиц
- БРЕЊО:** (Д) Раст, Оцак (Невесиње)
- БРКАН:** (Кз) Славогостићи – Тр. Шума (Требиње)
- БРКИЋ:** (Д) До, Поплат, Хргуд (Столац), Столац, Љубушки
- БРКЉАЧА:** (Д) Капавица (Љубиње), Прењ (Дубрава – Столац)
- БРКОВИЋ:** Нецвијеће (Требиње)
- БРКУШИЋ:** Хатељи (Столац)
- БРЊАШ:** Столац
- БРЊАШИЋ:** Пребиловци (Чапљина)
- БРЊОШ:** (Кз) Доње Гранчарево – Ластва, Крмени До, Џивар, Увијеће /Требиње)
- БРСТИНА:** (Д) Поређе (Невесиње), Драчево – Ст. Габела (Чапљина), Кљенак – Д. Храсно, Јарчишта (Мостар)
- БРЧИЋ:** Плана (Билећа)
- БУБАЛО:** (Кз) Габела (Чапљина), Мионићи, Засад, Волујац (Требиње)
- БУБРЕШКО:** (Кз) Љекова – Површ (Требиње)
- БУВА** (Д) Колешко, Риља (Невесиње), Рибари, Домрке, Сливља (Гацко)
- БУДАЛИЋ:** (Д) Прераца (Билећа), Лукавац (Невесиње), Југовићи (Гацко)
- БУДИМЧИЋ:** Пустипуси, Мишљен, Банчићи (Љубиње)
- БУДИНЧИЋ:** Хргуд (Столац)
- БУДНИЋ:** (Д) Врпоље, Борковића Баре, (Љубомир – Требиње)
- БУДОВИЋ:** Кифино Село (Невесиње)
- БУЖАНИН:** Коњиц
- БУЂЕН:** (Д) Д. Поплат (Столац), Жаково (Треб. Шума – Требиње)
- БУЗУК:** Мостар
- БУКАЛО:** Бјеловчине (Коњиц)
- БУКВИЋ:** (Д) Горње Храсно, Гај, Ранковци, Убоско, Побрђе (Љубиње), Домановићи, Опличићи (Чапљина), Јасена (Невесиње), Брачићи – Дабрица (Столац), Елезовићи (Гацко), Граховишта
- БУЛАЈИЋ:** (Д, Ш) Заборани, Бојишта, Лука, Читлук, Биоград (Невесиње), Љути До (Столац), Добрељи (Гацко) Требиње, Коњиц
- БУЛИЋ:** (Д) Гнојнице, Драчевица (Мостар), Мостар
- БУЛУТ:** Клепци, Пребиловци (Чапљина)
- БУМБА:** (Д) Драчево (Попово Поље – Требиње)
- БУМБИЋ:** (Д) Добрељи (Гацко)
- БУНЧУЛ:** (Кз) Крмени До (Требиње)
- БУРАНИ:** Засад (Требиње)
- БУРЛИЦА:** (Д) Ластва (Требиње), Клепци (Чапљина), Мостар, Невесиње

БУТУЛИЈА: (Д) Моско (Требиње)

БУХА: Колешко, Плужине, Риља, Рибари (Невесине),
Домрке, Фојница (Гацко)

В

ВАВАС: (Д) Бијела, Борци (Коњиц)

ВАНОВИЋ: (Д) Мало Поље, Ортијеш (Мостар)

ВАРОШИЋ: Гацко

ВАСИЉЕВИЋ: (Д) Степен (Гацко), Колешко (Невесине),
Длакоше – Врањска (Билећа), Мостар, Требиње

ВАСИН: Коњиц, Брадина

ВАСИЋ: Љубиње, Требиње, Мостар

ВАСКОВИЋ: (Д, Ш) Јазина – Ластва, Јасен – Љубомир (Требиње),
Струпићи – Берковићи (Столац),
Бојишта, Залужје Невесине

ВЕРАЈА: Чапљина

ВИВАХ: (Б) Коњиц

ВИДАК: (Рапти – Бобани, Требиње)

ВИДАКОВИЋ: (Д) Данићи (Гацко)

ВИДАЧИЋ: (Д) Пијавице – Љубомир, Дубочани (Требиње),
Требиње, Орах (Билећа), Билећа, Чапљина

ВИДОЈЕВИЋ: (Ш) Рудо Поље, Изгори (Гацко),
Загорица (Коњиц), Коњиц, Хатељи (Столац)

ВИДИЋ: Коњиц

ВИЛИЋ: (Д) Жилево, Братач, Порије (Невесине),
Браићевићи (Гацко), Фатница (Билећа)

ВИТКОВИЋ: (Д, Ш) Мируше (Билећа), Поратак – Берковићи (Столац),
Гацко, Чапљина, Мостар, Љубушки

ВИЦО: (Кз) Ограде – Поштировник – Граб – Јаблан До – Кожањ До
(Зупци – Требиње)

ВИШЊЕВАЦ: (Д) Фојница, Вишњево (Гацко)

ВЛАТКОВИЋ: (Кз) Марић Међине, Кочели, Дужи
(Требињска Шума – Требиње)

ВЛАЧИЋ: (Д) Полице, Јасеница – Луг – Бобани (Требиње),
Клепси (Чапљина)

ВЛАХОВИЋ: (Кз) Петрово Поље (Требиње)

ВЛАХБЕГОВИЋ: (Б) Мостар

ВОЈИНОВИЋ: Тарахин До (Гацко), Раштани (Мостар), Коњиц

- ВОЈАЧИЋ:** Клобук – Ластва (Требиње)
ВОЈНОВИЋ: (Д) Бијела Рудина (Билећа)
ВОЈИЧИЋ: (Д, Ш) Жиљево (Невесине), Кути (Столац)
ВОЈЧИЋ: Јабланица
ВРАТКОВИЋ: (Д) Бодежишта (Гацко)
ВРАЧАР: Коњиц
ВРЕЋА: (Д, Кз) Поплат (Столац), Столац, Требињска Шума (Требиње).
 Љубиње, Мостар
ВРЉЕШ: (Д) Будисавље (Невесине)
ВРТИКАПА: (Д) Загора, Доње Село (Требиње), Ивица (Љубиње)
ВРЧАК: (Кз) Гола Главица – Требињска Шума (Требиње)
ВРЧЕВИЋ: Гола Главица (Требиње)
ВУЈАДИНОВИЋ: (Д) Бијела Рудина, Подгорје (Билећа)
 Удрожње (Невесине), Мостар
ВУЈАЧИЋ: (Д) Улог, Бабља Глава, Шумићи (Невесине),
 Баљци (Билећа)
ВУЈИН: Требиње
ВУЈИНОВИЋ: Кијев До – Попово Поље (Требиње),
 Ошањићи (Столац), Сопиле (Невесине),
 Дрвеница, Раштани (Мостар)
ВУЈИЋ: (Д, Кз) Рапти – Бобани, Волујац (Требиње)
ВУЈИЧИЋ: (Д) Залужје, Пресека, Прковићи, Бабља Глава (Невесине),
 Челебић, Зукићи, Брадина (Коњиц),
 Ораховац – Ластва (Требиње), Мостар
ВУЈНОВИЋ: (Д) Паник (Билећа)
ВУЈОВИЋ: (Д, Кз) Длакоже – Врањска, Мека Груда,
 Давидовићи, Прераца, Баљци, Засада, Кути (Билећа),
 Горњи Дрежањ, Доњи Дрежањ, Џинов До – Трусуна,
 Кифино Село, Плужине, Стране – Улог,
 Пресековац – Улог (Невесине),
 Жрвањ, Капавица (Љубиње),
 Лапра – Џивар, Згоњево, Коњиц
ВУКАЈЛОВИЋ: (Д) Зови До, Муцаловићи (Невесине),
 Мируше (Билећа), Билећа,
 Платице, Заграца, Изгори (Гацко),
ВУКАЛОВИЋ: (Кз) Богојевић Село – Зупци, Придворци (Требиње)
ВУКАНОВИЋ: (Д) Сливница – Бобани, Горогаше – Бобани,
 Добромири – Бобани, Завала, Џивар (Требиње)
ВУКАСОВИЋ: (Д) Жаково – Требињска Шума (Требиње),
 Опличићи, Домановићи (Чапљина)

- ВУКАШИНОВИЋ:** (Кз) Поткрај – Зупци, Засад (Требиње)
ВУКИЋЕВИЋ: Придворци, Засад (Требиње), Требиње, Мостар
ВУКОВИЋ: (Д, Ш) Месари – Требињска Шума, Врпоље, Загора, Горица (Требиње), Берковићи – Поратак (Столац), Наданићи, Објешеник, Вучево, Улиње, Врба, Муљи, Изгори, Југовићи (Гацко), Хоџићи, Мека Груда (Билећа) Лакат, Рогаче, Биоград, Подграђе, Жиљево (Невесинје), Стране, Тмуша (Улог) Виховићи, Ходбина, Солаковић (Мостар), Мостар, Глушци (Метковић)
- ВУКОЈЕ:** (Д) Плана, Пађени (Билећа), Трусина (Столац)
ВУКОЈЕВИЋ: (М) Седлари – Пољице – Попово Поље (Требиње)
ВУКМАНОВИЋ: (Ш) Поратак (Столац)
ВУКМИРОВИЋ: Коњиц
ВУКОМАНОВИЋ: (Д) Јасеник (Гацко)
ВУКОСАВ: (Д) Љубљаница, Шћепан Крст, Д. Поплат (Столац), Удрезње (Невесинје), Блаце, Спиљани (Коњиц)
ВУЛЕТИЋ: (Кз) Доњи Мионићи – Требињска Шума, Гомиљани (Требиње), Требиње
ВУЛЕШЕВИЋ: (Кз) Придворци, Полице, Гомиљани, Јушићи – Требињска Шума (Требиње)
ВУЛИЋ: (Д) Струјићи, Завала–Попово Поље (Требиње), Бијела (Коњиц), Хргуд (Столац), Врапчићи, Бијело Поље (Мостар), Мостар, Стара Габела (Чапљина), Биоград (Невесинје)
ВУЛИШИЋ: Хоџићи (Гацко)
ВУЛОВИЋ: Засад (Требиње)
ВУЦА: Наданићи (Гацко)
ВУЧЕТИЋ: (Д) Биоград, Шумићи, Бежђеђе (Невесинје), Улог, Мостар, Чапљина, Гола Главица – Требињска Шума (Требиње)
ВУЧИЈАК: (Б) Горанци (Мостар), Невесинје
ВУЧИНА: (Д) Колешко (Невесинје)
ВУЧЕНИЋ: (Д) Паник, Орах (Билећа), Колешко, Бојишта, Обрња (Невесинје)
ВУЧИЋ: (Д) Дврсница – Попово Поље, Алексина Међа (Требиње), Зијемља, Равчићи, Врапчићи, Бијело Поље, (Мостар)

- ВУЧКОВИЋ:** (Д, Кз) Богојевић Село- Зупци (Требиње),
Братач, Миљевац (Невесине), Аладинићи (Столац),
Богдашићи (Билећа), Фојница (Гацко), Мостар
- ВУЧУР:** (Кз) Орах (Требиње)
- ВУЧУРЕВИЋ:** (Кз) Богојевић Село, Поштировник, Пресека,
Ограде, Граб (Зупци - Требиње),
Кличање - Требињска Брда Придворци (Требиње),
Житомисић (Мостар)
- ВУЧУРОВИЋ:** (Ш) Потком - Берковићи (Столац)

Г

- ГАБРОВИЋ:** Мостар
- ГАВРИЛОВИЋ:** (Д, Кз) Богојевић Село - Зупци, Седлари - Попово Поље
(Требиње), Длакоше (Билећа), Коњиц
- ГАЈИЋ:** Вратковићи (Гацко), Ластва (Требиње)
- ГАЈОВИЋ:** (Д) Обаљ
- ГАКОВИЋ:** (Д) Ковачићи (Невесине)
- ГАЛЕБ:** (Кз) Церовац - Требињска Шума, Волујац - Површ (Требиње)
- ГАЛИЋ:** Гојшина - Бобани (Требиње)
- ГАМБЕЛИЋ:** (Д) Удрезње, Цинов До - Трусина (Невесине), Мостар
- ГАТАЛО:** (Д) Потоци, Зијемља (Мостар), Мостар
- ГАЋИНА:** (Д) Мека Груда, Качањ (Билећа),
Жабица (Љубине), Невесине
- ГАЋИНОВИЋ:** (Д) Мека Груда, Качањ (Билећа),
Кљен, Лукавац, (Невесине), Невесине
- ГАЋИЋ:** (Д) Житомислић, Благај (Мостар),
Локве, Домановићи (Чапљина), Невесине, Мостар
- ГАЧАНИЦА:** (Д) Бијела (Коњиц)
- ГАЦА:** Полице (Требиње)
- ГАШИЋ:** (М) Чваљина - Попово П. (Требиње), Баћевићи (Мостар)
- ГВАРДИЈАН:** (Кз) Орашје - Зупци (Требиње)
- ГВОЗДЕНОВИЋ:** Мостар
- ГЕРУН:** (Кз) Талежа - Требињска Шума (Требиње), Требиње
- ГИГА:** (Д) Тасовчићи, Клепци (Чапљина), Столац, Требиње
- ГЛАВАН:** (Д) Дубљани - Попово Поље (Требиње), Мостар
- ГЛАВАШ:** (Д) Ходбина, Буна (Мостар)
- ГЛИБО:** Тасовчићи
- ГЛИГИЋ:** (Д) Драчево - Попово Поље (Требиње)

- ГЛИШИЋ:** Мостар, Зијемља (Мостар)
ГЛИГОРЕВИЋ: Брадина, Брђани (Коњиц), Мостар
ГЛОГОВАЦ: (Д,) Братач, Драмишево (Невесине), М. Грачаница,
Дражљево (Гацко), Заречје (Требиње), Билећа,
Коњиц
ГЛУМИЧИЋ: (Д) Буна (Мостар)
ГЛУХАЈИЋ: (Д) Дријењани – Попово Поље (Требиње)
ГЛУХИЋ: (Д) Пијесци (Мостар)
ГЛУШАЦ: (Д) Корита (Билећа), Браићевићи (Гацко),
Седлари – Попово Поље (Требиње)
ГЊАТО: (Д) Дријењани – Попово Поље, (Требиње),
Мируше (Билећа), Љубушки, Мостар
ГЊАТИЋ: Благај, Невесине, Љубине
ГОБОВИЋ: Аранђелово – Вучија – Ластва (Требиње)
ГОВЕДАРИЦА: (Д) Михољаче, Автовац, Дубљевићи, Сливља (Гацко),
Језеро, Порије, Љусићи, Обал, Трешњевица (Улог),
Братач, Кифино Село (Невесине),
Коњиц, Требиње
ГОЈКО: (Д) Југовићи (Гацко)
ГОЈКОВИЋ: (Б) Придворци, Рудо Поље (Гацко), Коњиц
ГОЈШИНА: (Д) Јасеница – Бобани (Требиње)
ГОЛО: (Б) Баћевићи (Мостар), Стара Габела (Чапљина),
Чапљина, Коњиц
ГОЛИЈАНИН: Крекавице, Братач, Залом, Грабовица (Невесине)
Језеро (Улог)
ГОЛИЋ: Мостар
ГОЛУБ: (Д) Чваљина – Попово Поље (Требиње)
ГОЛУБОВИЋ: (Д) Блаце, Церићи (Коњиц),
Хумилишани, Равни (Мостар), Мостар,
Сливља (Гацко)
ГОРДИЈАН: Зупци (Требиње)
ГОРДИЋ: (Д) Дабрица, Хргуд (Столац), Капавица (Љубине), Мостар
ГОРЧИНОВИЋ: (Д) Маленице (Гацко)
ГОСПАВИЋ: (Д) Мало Поље (Мостар)
ГОСПИЋ: Јасен (Требиње)
ГОТОВАЦ: Доње Село, Бјеловчина (Коњиц)
ГОТОВИНА: (Д) Опличићи (Чапљина)
ГРАДИНАЦ: Аранђелово – Ластва (Требиње)
ГРАЂИЋ: (Д) Бијела (Коњиц)
ГРАХО: (Д) Ходбина (Мостар)

- ГРАХОВАЦ:** (Д) Лукавац, Биоград, Братач, Пирагићи, Трусина,
Мијатовци (Невесиње), Невесиње,
Потком (Столац), Благај (Мостар), Мостар
- ГРБО:** Кубаш – Берковићи (Столац)
- ГРЂО:** (М) Драчево – Попово Поље (Требиње)
- ГРБУШИЋ:** (Д) Врањска, Длакоше (Билећа)
- ГРГАВАЦ:** Коњиц
- ГРГУР:** (Д) Берушица (Гацко), Билећа
- ГРГУРЕВИЋ:** (Д), Кз) Турменти – Зупци (Требиње), Липник (Гацко)
- ГРЂИЋ:** Мостар, Гацко
- ГРЕБО:** (Д) Љубиње
- ГРЕБОВИЋ:** Гацко
- ГРЕДА:** (Д) Равчићи – Бијело Поље, Врапчићи (Мостар)
- ГРЕДО:** Галичићи – Попово Поље (Требиње)
- ГРК:** (Ш) Кљенак, Хатељи, Струпићи, Кубатовина (Столац)
- ГРКАВАЦ:** Гржавци – Требињска Брда (Требиње)
- ГРКОВИЋ:** (Д) Мостаћи, Засад (Требиње), Врба, Д. Бодежишта (Гацко),
Засад (Требиње), Залужје (Невесиње), Мостар
- ГРУБАЧ:** Ораховац – Ластва (Требиње)
- ГРУБАЧИЋ:** (Д) Раст (Невесиње), Врба, Чемерно (Гацко)
- ГРУБЈЕША:** (Д) Седлари – Попово Поље (Требиње), Љубиње
- ГРУЈИЧИЋ:** (Д, Кз) Власаче – Загора, Волујац – Требињска Брда,
Бихови – Цивар (Требиње), Невесиње
- ГРЧЕ:** (Д) Драчево, Дријењани – Попово Поље,
Грбићи – Требињска Шума (Требиње)
- ГРЧИЋ:** (Д) Меданићи (Гацко), Бабља Глава (Невесиње),
Мостар, Коњиц
- ГУДЕЉ:** Крушева Густијерна (Требиње),
Батковићи, Залужје, (Невесиње), Коњиц
- ГУЗИНА:** (Д) Фојница (Гацко), Улог
- ГУРОВИЋ:** (Б) Хрупјели, Засад (Требиње), Мостар
- ГУТИЋ:** (Д) Зови До Цинова Махала, Раникуће, Бођановићи,
Муцаловићи, Пирагићи, Рогаче (Невесиње),
Наданићи (Гацко), Почитељ (Чапљина),
Мостар
- ГУТОВИЋ:** (Д) Бодежишта (Гацко)
- ГУШИЋ:** (Д) Братач, Рогаче (Невесиње), Мостар

Д

- ДАБАРЧИЋ:** Кифино Село (Невесинје)
ДАБИЋ: (Д) Хумалишани, Жељуша, Зијемља (Мостар),
Бијела (Коњиц), Лакат, Биоград (Невесинје),
Жрвањ (Љубинје), Поплат (Столац)
ДАБОВИЋ: (Кз) Тули – Зупци (Требиње),
Укшићи – Љубомир (Требиње), Мостар.
ДАВИДОВИЋ: (Д) Самобор, Врба (Гацко)
ДАКИЋ: (Д) Залужје, Бијења, Кифино Село, Придворци (Невесинје),
Спиљани (Коњиц), Мостар
ДАКОВИЋ: (Д) Лукавац (Невесинје)
ДАМЈАНАЦ: (Д) Бодежишта, Шипачно,
Тарахин До, Сопиља, (Невесинје),
Сливља (Гацко)
ДАМЈАНОВИЋ: (Кз) Доња Главска – Површ (Требиње),
Коњиц, Столац, Мостар
ДАМЈАНЧЕВИЋ: Степен (Гацко)
ДАНГУБИЋ: (Д) Жрвањ, Ивица (Љубинје), Љубинје, Дола,
Звијерина (Билећа), Коњиц
ДАНИЛОВИЋ: (Кз) Подкрај – Зупци, Чичево, Требињска Шума,
Придворци (Требиње), Мостар
ДАНИЧИЋ: Мостар
ДАЦИКОВ: Мостар
ДЕБОТА: Бихово – Џивар (Требиње)
ДЕДИЈЕР: (Д, Ш) Чепелица (Билећа),
Драчево – Габела, Кљенци (Столац),
Срђевићи (Гацко)
ДЕЛИЋ: (Д) Грмљани – Попово Поље (Требиње), Симијова,
Осливећина (Билећа), Домановићи (Чапљина),
Невесинје, Мостар, Љубушки
ДЕЈАНОВИЋ: Улог
ДЕНДА: (Д) Мириловићи, Чепелица (Билећа), Билећа
ДЕНИЋ: Мостар
ДЕРЕТИЋ: Ораховац – Ластва (Требиње), Требиње
ДЕРИКУЧКА: Величани – Попово Поље (Требиње)
ДЕРИЋ: Требиње
ДЕСПОТОВИЋ: Коњиц
ДИВЉАН: (Д) Миољаче, Краварево (Гацко)
ДИМИТРИЈЕВИЋ: Мостар

- ДИМИТРИЋ:** Мостар
ДИМИЋ: Билећа
ДОБРАНИЋ: Меча – Берковићи (Столац)
ДОБРИЋ: Мостар
ДОДЕР: (Д) Кокорина, Објешеник, Придворци, Плочник (Улог),
 Улог, Мостар
ДОДИГ: (Д) Мало Поље (Мостар)
ДОЖИЋ: (Б) Мостар
ДОКИЋ: Мостар
ДОМАЗЕТ: (М) Влаховићи (Љубиње), Предоље (Столац), Коњиц
ДОМИЋ: (Б) Коњиц
ДОСТИНИЋ: Дубљевићи, Краварево, Дражљево (Гацко)
ДОСТИЋ: Величани – Попово Поље (Требиње)
ДОСТО: (М) Величани – Попово Поље (Требиње)
ДОШЛО: (Д) Врапчићи, Бијело Поље, Равчићи, Ходбина (Мостар),
 Заграца (Гацко)
ДОШЉИЋ: (Д) Убоско (Љубиње)
ДРАГАНИЋ: (Д, Ш) Љубомир (Требиње), Мириловићи (Билећа),
 Борци, Брђани, Церићи, Подорашац (Коњиц),
 Милавићи, Хргуд (Столац), Колешко (Невесине)
ДРАГИЋ: (Д) Бијела (Коњиц), Жељуша (Мостар), Столац
ДРАГИЋЕВИЋ: (Д) Пребиловци, Клепци (Чапљина), Улог, Љубушки
ДРАГИШИЋ: Мостар
ДРАГОВИЋ: (Д) Удрезње, Биоград, Селишта, (Навесине),
 Хргуд (Столац)
ДРАГОЉЕВИЋ: Гомиљани (Требиње)
ДРАГУМИЛО: Берушица (Гацко)
ДРАЖИЋ: Габела (Чапљина), Врапчићи (Мостар)
ДРАКУЛА: Изгори (Гацко)
ДРАПИЋ: (Д) Дријењани – Попово Поље, Добромани, Загора (Требиње),
 Жабица (Љубиње), Стара Габела (Чапљина), Столац
ДРАЧА: Мостар
ДРАШКО: (Д) Драчево – Стара Габела, Тасовчићи (Чапљина)
ДРАШКОВИЋ: (Д) Сливља (Гацко), Власаче – Загора (Требиње)
ДРВЕНЦИЈА: (Д) Колешко (Невесине)
ДРЕЧ: (М) Марева Љут – Попово Поље (Требиње)
ДРИЊАК: (Д) Мируше (Билећа), Требиње
ДРОБЈЕНАК: (Кз) Сливница (Требиње)
ДРОБЊАК: (Д) Сливља (Гацко), Столац, Полице (Требиње)
ДРОПО: (М) Мркоњићи – Попово Поље (Требиње)

ДУГОЊА: Мостар
ДУКА: (Ш) Хателџи, Кљенци, Долови (Столац), Засада (Билећа)
ДУКИЋ: Требиње, Чапљина
ДУГАЛИЋ: (Д) Поплат (Столац)
ДУДА: Мостар
ДУЛАЋ: (Д) Опличићи, Тасовчићи (Чапљина), Мостар
ДУМНИЋ: Корита (Билећа)
ДУЊЂЕР: (М) Врањска (Билећа)
ДУПЕР: (Кз) Требињска Шума, Волујац, Бихово – Џивар (Требиње)
ДУТИНА: (Д,) Љути До – Берковићи (Столац), Столац,
Опличићи (Чапљина), Глеђевци, Мируше (Билећа),
Убоско (Љубиње), Укшићи – Љубомир (Требиње)
ДУЧИЋ: (Д) Подгљивље, Хрупјели, Луг, Подвори (Требиње),
Бабља Глава (Невесиње)
ДРЕКАЛОВИЋ: Кочела (Требиње), Столац
ДРЉАН: Сељани, Жиљево (Невесиње)
ДУБЉЕВИЋ: Изгори (Гацко)
ДУДИЋ: Мостар
ДУЊЂЕРОВИЋ: Врањска (Билећа)
ДУРСУН: (Д) Угарци, Ждријеловићи – Љубомир (Требиње)

Ђ

ЂАЈИЋ: (Д) Ораховац – Ластва, Клобук, Заречје (Требиње),
Жудојевићи (Билећа), Фојница (Гацко), Мостар
ЂАКОВИЋ: Влаховићи (Љубиње), Дужи (Требиње), Невесиње
ЂЕДОВИЋ: (Д) Моско (Требиње), Рудо Поље (Гацко), Мостар
ЂЕКИЋ: Обрња – Улог
ЂЕЛМО: Придворци (Требиње)
ЂЕРИСИЛО: Требијови – Требињска Брда (Требиње)
ЂЕРИЋ: (Д) Биоград, Џинов До, Шипачно, Слато, Трусина (Невесиње),
Придворци (Требиње)
ЂИКОВ: Подгљивље (Требиње), Чапљина
ЂОГИЋ: Ситник, Бјелимићи (Коњиц), Коњиц
ЂОГО: (Д) Влаховићи, Убоско, Г. Храсно, Побрђе, Рујев До (Љубиње)
ЂОГОВИЋ: (Д) Кифино Село, Ријека, Колешко, Вртине (Невесиње)
ЂОНЛАГА: (Д) Опличићи (Чапљина), Ортијеш (Мостар)
ЂОРДАН: (М) Мишљен (Љубиње),
Додановићи – Дврсница – Попово Поље (Требиње)

- ЂОРЂИЋ:** (Д) Радешине, Брадина, Бјеловчина, Зукићи (Коњиц)
ЂОТУН: Шћепан Крст (Столац)
ЂУЛБАБИЋ: Столац
ЂУЗЕЛОВИЋ: Требињска Брда (Требиње)
ЂУЛАБИЈА: (Д) Ивица (Љубиње)
ЂУРАСОВИЋ: (Д) Бобани, Драчево – Попово Поље,
Рабина Букорићи (Невесиње),
Раштани, Врапчићи (Мостар),
Пребиловци (Чапљина)
ЂУРИНА: (Кз) Сливница – Површ (Требиње)
ЂУРИЋ: (Д) Засад (Требиње),
Поратак, Клечак, Попрати, Берковићи (Столац), Столац,
Капависа, Градац, Жабица (Љубиње), Љубиње, Билећа,
Автовац (Гацко), Ортијеш, Слипчићи (Мостар),
Стара Габела (Чапљина),
ЂУРИЦА: (Ш) Сузина, Хатељи – Берковићи, Дабрица (Столац) Коњиц
ЂУРИЧИЋ: (Д) Рапти – Бобани (Требиње), Гарева, Вратковићи,
Доња Бодежишта, Боботово Гробље (Гацко)
ЂУРИШИЋ: Мостаћи (Требиње)
ЂУРКОВИЋ: (Д) Доње Храсно, Коњиц
ЂУРОВИЋ: (Д) Месари (Требиње), Чапљина, Мостар

Е

- ЕЛАКОВИЋ:** (Кз) Ускопље – Требињска Шума, Бихови – Цивар, Хум,
Волујац (Требиње), Мостар
ЕЛЕЗ: Обаљ, Трешњевица (Улог), Изгори (Гацко)
ЕЛЕЗОВИЋ: Тасовчићи (Чапљина), Чапљина
ЕЛЕК: (Д) Обрња, Крушчица (Улог)
ЕКМЕЧИЋ: Пребиловци (Чапљина), Коњиц
ЕРБЕЗ: (М) Банчићи (Љубиње), Гацко

Ж

ЖАКУЛА: Мостар

ЖАРКОВИЋ: (Д) Убоско, Горње Храсно (Љубиње), Крушчица (Улог),
Г. Бодежишта (Гацко), Коњиц

ЖДРАКАНОВИЋ: (Б) Пребиловци, Тасовчићи (Чапљина)

ЖДРАЛЕ: (Д) Баљци (Билећа), Билећа

ЖДРАЛИЋ: (Д) Рјечице – Домановићи (Чапљина)

ЖДУЛА: (Кз) Крмени До – Цивар (Требиње)

ЖЕЛУД: (Д) Граница, Бијела Рудина (Билећа)

ЖЕРАЈИЋ: (Д) Миљевац, Лука, Кљуна, Читлук, Бијења,
Жерајића Баре (Невесиње)

ЖИВАК: Загорице, Брадина, Брђани (Коњиц)

ЖИВАНИЋ: Пољица – Цивар, Крмени До – Цивар (Требиње)

ЖИВКОВИЋ: Коњиц

ЖИЖАК: (Д) Опличићи (Чапљина), Брђани (Коњиц)

ЖУЖА: (Д) Брадина, Острожац (Коњиц)

ЖУТИНА: Благај (Мостар)

ЖУТКОВИЋ: Џинов До – Трусина (Невесиње), Влаховићи (Љубиње)

З

ЗВИЈЕР: Врањска (Билећа)

ЗВИЦОР: (Д) Батковићи (Невесиње)

ЗЕЛЕН: Мостар

ЗЕЛЕНКОВИЋ: (Д) Локве, Рјечице – Домановићи,
Опличићи (Чапљина)

ЗЕЛЕНОВИЋ: (Д) Муљи, Автовац, Михољаче (Гацко)
Колешко (Невесиње), Брђани (Коњиц)

ЗЕЦ: (Д) Јасеница – Бобани (Требиње), Мостар

ЗЕЧАР: Шћеница – Бобани (Требиње)

ЗЕЧЕВИЋ: (Д) Зови До, Раникуће (Невесиње), Невесиње,
Врбно (Требиње), Заушје, Врбица (Билећа), Мостар

ЗИМОЊИЋ: (Д) Гарева (Гацко), Гацко

ЗИРОЈЕВИЋ: (Д, Ш) Дубрава, Дубљевићи, Браићевићи,
Церница (Гацко), Плочник, Пресједовац (Улог),
Кифино Село (Невесиње), Струпићи (Столац)

ЗЛАТАНИЋ: (Б) Зборна Гомила (Гацко)

- ЗОРАН:** (Д) Невесиње
ЗОТОВИЋ: (Д) Домашево – Љубомир (Требиње)
ЗУБАЦ: (Д) Дрежањ, Рогаче, Батковићи, Џинова Махала, Рупни До –
 Површ (Невесиње), Укшићи – Љубомир (Требиње),
 Ходбина (Мостар), Долови, Борци (Коњиц), Столац
ЗУРОВАЦ: (Д) Рабина, Удрожње, Лука (Невесиње),
 Клепци, Грабовина, Лозница (Чапљина),
 Равни (Мостар), Мостар, Коњиц
ЗУЦАЛО: (Д) Грепци (Требиње)

И

- ИВАНИШ:** (Д) Слато, Горњи Дрежањ (Невесиње)
ИВАНИШЕВИЋ: (Д) Богодо, Ортијеш, Лакишевине (Мостар), Мостар,
 Бежђеђе (Невесиње), Невесиње
 Величани, Пољице – Попово Поље (Требиње),
 Острожац (Коњиц), Коњиц
ИВАНКОВИЋ: (Д) Врпоље, Брани До – Љубомир (Требиње)
ИВАНОВИЋ: (Д) Удрожње, Биоград (Невесиње), Хум (Требиње)
ИВЕЗА: (Д) Залужје (Невесиње), Коњиц, Мостар
ИВЕЗИЋ: (Д) Божановићи, Зови До; Кључани (Невесиње).
 Требиње, Мостар, Коњиц
ИВЕЉА: Дабрица, Хргуд (Столац), Мостар
ИВЕТИЋ: Мостар
ИВКОВИЋ: (Д) Д. Дрежањ, Оџак, Мала Грабовица, Биоград (Невесиње),
 Подгорје, Граница, Бијела Рудина (Билећа),
 Автовац, Грачаница (Гацко),
 Кути, Кљенци – Берковићи (Столац),
 Доње Село (Коњиц), Коњиц, Мостар
ИГЊАТИЋ: (Кз) Волујац, Талежа – Требињска Шума,
 Бобовишта Површ (Требиње)
ИГЊАТОВИЋ: (Д) Колешко (Невесиње), Сливља (Гацко)
ИЈАЧИЋ: (Д) Опличићи, Тасовчићи, Рјечице (Чапљина), Коњиц
ИЛИЈИЋ: Требиње
ИЛИЋ: (Д) Придворци, Ластва (Требиње), Звијерина, Бијелани,
 Давидовићи, Дола, Кљенци (Билећа), Југовићи,
 Данићи (Гацко), Лукавац (Невесиње), Мостар
ИНИЋ: (Д) Мируше, Делеуше (Билећа), Згоњево – Џивар (Требиње)

Ј

ЈАГЛИЧИЋ: Мостар

ЈАКШИЋ: (Д) Жаково – Требињска Шума, Дубљани – Попово Поље –
Чаваш (Требиње), Југовић, Степен (Гацко),
Корита (Билећа), Језеро (Улог)

ЈАКОВЉЕВИЋ: (Д) Бијела (Коњиц)

ЈАЛОВИЦА: Хум Требињска Шума (Требиње)

ЈАМИНА: Бојиште, Хумчани, Бијења (Невесиње), Зијемља Мостар

ЈАНКОВИЋ: (Д) Дубочани, Клобук – Ластва (Требиње),
Чемерно (Гацко), Коњиц

ЈАЊАЛИЈА: Мостар

ЈАЊИЋ: (Д) Банчићи, Ранковци, Убоско, Градац, Вардуша Вођени
(Љубиње), Рашка Гора, Слипчићи (Мостар), Мостар,
Ситник, Бијела, Челебић, Бјелимићи (Коњиц)
Зајасен, Слато (Невесиње),
Клепци, Домановићи (Чапљина),
Растовац (Улог), Столац, Гацко, Билећа

ЈАЊОШ: (Ш) Подком – Берковићи (Столац), Мостар

ЈАЊУШЕВИЋ: (Д) Гарева (Гацко)

ЈАРЕДИЋ: (Д) Братач (Невесиње)

ЈАУКОВИЋ: Гацко

ЈАХУРА: (М) Обзир (Љубиње), Пребиловци (Чапљина)

ЈЕВТОВИЋ: Симијова (Билећа)

ЈЕГДИЋ: (Д) Гарева (Гацко)

ЈЕЛАЧИЋ: (Д) Дабрица, Д. Трусина (Столац), Кифино Село (Невесиње),
Ортијеш (Мостар), Мостар

ЈЕЛИЋ: (Д, Кз) Орашје – Зупци, Загора (Требиње), Мостар, Љубушки

ЈЕРГОВИЋ: Мостар

ЈЕРЕМИЋ: (Д) Хрупјели (Требиње), Сливља (Гацко), Мекоче (Улог)

ЈЕРИНИЋ: Габела

ЈЕФТАНОВИЋ: Гацко

ЈЕФТИЋ: (Д) Опличићи (Чапљина), Попрати (Столац), Мостар

ЈЕФТОВИЋ: Крстаче – Врањска (Билећа)

ЈЕШИЋ: Лапчевине (Невесиње)

ЈОВАНОВИЋ: Хум, Дужи (Требиње), Идбар (Коњиц), Мостар

ЈОВИЋ: Мостар

ЈОВИЋЕВИЋ: Попрати (Столац)

ЈОВИЧИЋ: Требиње

ЈОВОВИЋ: Требиње, Билећа

ЈОКАНОВИЋ: (Д) Требијови – Требињска Брда (Требиње),
Дола Шобадица (Билећа), Мало Поље (Мостар)
ЈОКИЋ: (Д) Поплат, Хатељи – Берковићи (Столац),
Кифино Село (Невесиње), Требиње
ЈОКОВИЋ: Диклићи – Бобани (Требиње), Гацко
ЈОКИШИЋ: Попрати (Столац)
ЈОКШИЋ: Коњиц
ЈОНЛИЈА: Крекови (Невесиње)
ЈОШИЛО: Љубиње
ЈУРИЋ: (Д) Ортијеш (Мостар)

К

КАБЛАР: Мостар
КАДИЈЕВИЋ: (Б) Мостар
КАЈГО: (Д) Ходбина, Затон, Грабовица, Мало Поље (Мостар)
КАЖОВИЋ: Тодорићи (Билећа)
КАЛАЈЦИЈА: (Д) Ходбина (Мостар)
КАЛАЈЦИЋ: (Д) Ивица (Љубиње), Доње Село (Коњиц)
КАЛЕМ: (Д) Хумилишани, Равни (Мостар), Бијела, Борци
(Коњиц), Лакат (Невесиње)
КАЛИЧИН: Мостар
КАНДИЋ: Равни (Мостар), Приграђани (Коњиц), Мостар
КАНТАР: Мостар
КАПЕТИНИЋ: (Д) Баљци (Билећа)
КАПОР: (Д) Мириловићи, Зарјечје (Билећа) (Билећа),
Раст, Оцак (Невесиње), Мало Поље (Мостар),
Автовац (Гацико), Требиње
КАРАДЕГЛИЈА: (Д) Ортијеш, Буна (Мостар),
Тасовчићи (Чапљина)
КАРАДЕГЛИЋ: (Д) Локве (Столац), Домановићи (Чапљина)
КАРАН: (Д) Домановићи (Чапљина), Мостар, Невесиње
КАРАЦИЋ: Мрњићи – Требињска Шума (Требиње), Мостар
КАРДУМ: (Д) Рапти – Бобани (Требиње)
КАРИШИК: (Д) Зијемља (Мостар), Мостар, Гацко, Коњиц
КАРИЋ: (Д, Ш) Поплат (Столац), Бијељани (Билећа)
КАРУМАЈО: Мостар

- КАСАВИЦА:** Лазарићи (Гацко)
- КАТИЋ:** Залом (Невесине), Невесине, Требиње
- КАШИКОВИЋ:** (Д, Ш) Укшићи – Љубомир, Цивар (Требиње),
Врањска, Милавићи, (Билећа), Столац,
Влаховићи (Љубине), Мостар
- КЕБЕЉИЋ:** Мостаћи (Требиње)
- КЕКИЋ:** (Д) Равни, Чемерно (Гацко)
- КЕСО:** Пребиловци
- КЕЦМАН:** Заборани (Невесине), Коњиц
- КЕШЕЉ:** (Д) Раникуће, Трусина, Лукавац, Зови До, Студенци
(Невесине), Југовићи (Гацко), Врањска (Билећа)
- КЕШИЋ:** Бијела (Коњиц)
- КЕШО:** (Д) Бијела (Коњиц)
- КИЈАЦ:** (Д) Домашево, Росуље, Чварићи – Љубомир (Требиње)
- КИЛИБАРДА:** Врдоље, Блаце (Коњиц),
Гесим, Сељани (Невесине), Мостар
- КИПЕРАШ:** Кипери – Бобани (Требиње)
- КИСА:** (Д) Лучнице – Бобани (Требиње), Крушевица, Жабица, Жрвањ
(Љубине), Звијерина (Билећа), Мостар
- КИСИН:** (Кз) Тули – Зупци (Требиње)
- КИСИЋ:** (Д) Звијерина, Баљци, Бијељани (Билећа), Билећа,
Лукавац (Невесине), Мостар
- КИСЈЕЛИЦА:** (Кз) Куња Главица, Ограде, Граб – Зупци (Требиње)
- КЛАРИЋ:** Залом (Невесине)
- КЛАШЊА:** Бегова Кула (Требиње)
- КЛАШЊЕВИЋ:** Коњиц
- КЛИМЕНТА:** (Д) Капавица (Љубине), Коњиц
- КЛИМОВИЋ:** (Кз) Ластва,
Поштировник – Зупци – Куња Главица (Требиње)
- КЉАЈИЋ:** (Д) Залом, Братач (Невесине)
- КЉАКИЋ:** (Д) Удрожње, Биоград (Невесине)
- КНЕЖЕВИЋ:** (Кз) Туље, Месари (Требиње), Бијења (Невесине),
Влаховићи, Главска (Љубине), Столац, Коњиц
- КНЕЖИЋ:** Ходбина (Мостар), Мостар
- КОВАЧ:** (Д, Кз) Стране, Обаљ, Недавић (Улог),
Пирагићи, Трусина, Кључани,
Батковићи, Зови До (Невесине),
Грмљани, Пољице, Величани – Попово Поље,
Лопач – Бобани, Гола Главица – Требињска Шума,
Загора (Требиње)

- КОВАЧЕВИЋ:** (Д, Кз) Колешко, Лукавац, Зови До, Бијења. Биоград, Рибал Тег, Кључани, Жиљево, Батковићи, Трусина, Риља (Невесиње), Невесиње, Рудо Поље, Добрељи, Срђевићи, Муцаловићи (Гацко), Пресједовац, Тобићи (Улог), Пољице, Туље, Бобовишта, Мостаћи, Седлари (Требиње), Вођени, Ограда (Љубиње), Корита, Врањска, Засада (Билећа), Мостар, Опличићи (Чапљина),
- КОВАЧИНА:** (М) Седлари – Попово Поље (Требиње), Требиње, Гнојнице (Мостар)
- КОВАЧИЋ:** (Д) Хумилишани (Мостар)
- КОЗЈАК:** (Д) Плана, Граница, Бијела Рудина (Билећа)
- КОЗИЋ:** (Д) Крајпоље (Љубиње), Љубушки
- КОЗОМОРА:** Мостар
- КОЈИЋ:** (Д) Маленице, Врпоље, Грачаница (Гацко)
- КОЈО:** (Б) Столац, Мостар, Невесиње
- КОЈОВИЋ:** (Кз) Веља Гора, Чичево – Џивар, Граб – Зупци (Требиње), Хатељи, Струпићи – Берковићи (Столац)
- КОКЕЗА:** Грбеши – Требињска Брда (Требиње)
- КОКИЋ:** Грбеши – Требињска Брда, Вучји До – Требињска Брда, Кокићи – Требињска брда /Требиње)
- КОКОЉ:** (Д, Кз) Билећа, Биоград (Требиње)
- КОКОТ:** (Д) Мека Груда (Билећа), Биоград (Невесиње)
- КОКОТОВИЋ:** (Д) Биоград (Невесиње), Фатница, Качањ (Билећа), Мостар, Коњиц
- КОКОШАР:** Добромани – Требињска Шума (Требиње)
- КОЛАК:** (Д) Хум, Подгливље, Туље (Требиње), Клечак – Берковићи, Д. Поплат (Столац), Невесиње
- КОЉИБАБИЋ:** (М) Пустипуси (Љубиње)
- КОЉИВРАТ:** (Кз) Спарожићи, Талежи, Бобовиште (Требиње), Билећа
- КОМАД:** (Д) Г. Храсно, Убоско (Љубиње), Хргуд (Столац), Мостар, Требиње
- КОМАР:** (Д) Баљци (Билећа), Сузина – Дабарско Поље (Столац)
- КОМЛЕН:** Буна, Ходбина (Мостар)
- КОМНЕНИЋ:** (Д) Мируше (Билећа)
- КОМНЕНОВИЋ:** Галичићи, Величани – Попово Поље (Требиње), Д. Поплат, Дабрица (Столац), Автовац (Гацко), Раштани (Мостар), Мостар

- КОНДИЋ:** Љубиње
КОЊЕВОД: Мостар
КОПРИВИЦА: (Д) Фатница, Мека Груда (Билећа), Читлук (Невесиње),
Градина (Гацко). Пожетва (Коњиц)
КОРАЋ: (М) Завала – Попово П. (Требиње),
Требиње, Чапљина, Мостар
КОСАЧ: Чапљина
КОСЈЕРИНА: (Д) Крушевица, Жабица (Љубиње), Мостар
КОСТАДИНОВИЋ: Баћевићи (Мостар)
КОСИЋ: (Д) Укшићи – Љубомир (Требиње), Ходбина (Мостар)
КОСНИЋ: Корита (Билећа)
КОСОВИЋ: (Д) Седлари, Драчево – Попово Поље, Пожарно (Требиње),
Корита (Билећа), Михољаче (Гацко),
КОСТИЋ: (Д) Љубиње, Мостар, Сељани, Колешко, Живањ (Невесиње)
КОСАНОВИЋ: (М) Седлари – Попово Поље (Требиње)
КОЧАЊ: (Д) Мируше (Билећа)
КОШУТИЋ: (Д) Михољаче, Лазарићи, Автовац, (Гацко), Гацко
КРАВИЋ: (Д) Муљи (Гацко), Тргине (Невесиње)
КРАЉ: (М) Равно – Попово Поље (Требиње)
КРАЉЕВИЋ: (Кз) Невада – Бобани, Подбабље, Цицина,
Жаково (Требиње), Корита (Билећа),
Драчевице (Мостар), Мостар
КРАСОЈЕВИЋ: (Д) Драчево (Требиње)
КРАСУЉ: Мостар
КРБАВАЦ: Стара Габела (Чапљина)
КРЖИЋ: Чичево – Цивар (Требиње)
КРЗМАН: Раштани (Мостар)
КРИВОГЛАВ: (Кз) Мрњићи, Орашје (Требиње)
КРИВОКАПИЋ: Аранђелово – Ластва (Требиње),
Поратак – Берковићи (Столац)
КРЊЕВИЋ: (Ш) Фатница, Давидовићи (Билећа),
Влаховићи (Љубиње), Мостар
КРЊЕУШИЋ: (Д) Ортијеш (Мостар)
КРЊО: (Д) Фатница (Билећа)
КРКЕЛИЋ: Билећа
КРСТОВИЋ: (Б) Чапљина, Требиње, Мостар, Коњиц
КРСТОЈЕ: (Д) Краварево, Изгори (Гацко)
КРСТОЈЕВИЋ: Изгори, Краварево (Гацко), Корита (Билећа)
КРТОЛИЦА: Лукавице, Наданићи, Битељица (Гацко), Коњиц
КРУЖЕВИЋ: (Д) Залужје, Жиљево (Невесиње)

- КРУЉ:** (Д) Капавица, Вођени Ранковци, Витуша, Вардуша, Ђукавци, Поцрње (Љубиње), Козице (Столац), Мостар
- КРУНИЋ:** (Д, Кз) Јасен, Будоши, Засад, Грмљани, Мркоњићи (Требиње), Влаховићи, Крајпоље (Љубиње), Клепци, Пребиловци (Чапљина), Столац
- КРЧУМ:** (Д, Кз) Дренов До, Граб, Куња Главница – Зупци (Требиње), Борци (Коњиц)
- КРУШЕВАЦ:** Мостаћи (Требиње)
- КУДРОВ:** (Кз) Волујац (Требиње)
- КУДУЗ:** (Д) Пољице – Попово Поље (Требиње), Гацко, Мостар
- КУЖИЋ:** (Кз) Ускопље (Требиње)
- КУЗМАН:** (Д) Мало Поље, Пијесци, Благај, Житомислић (Мостар), Доње Храсно
- КУЗМАНОВИЋ:** Коњиц
- КУЈУНЦИЈА:** Мостар
- КУЈУНЦИЋ:** (Кз) Кула, Челебић (Коњиц), Бобовишта (Требиње), Мостар
- КУЈАЧИЋ:** Скорча Гора – Клобук – Ластва (Требиње)
- КУЈКУР:** Мостар
- КУКАВИЦА:** (Кз) Орах (Требиње), Столац, Мостар
- КУКИЋ:** (Д) Бијела, Борци, Долови (Коњиц), Баљци (Билећа),
- КУКУРИЋ:** Полице (Требиње)
- КУЈИЋ:** Мостар
- КУКАВИЧИЋ:** (Кз) Орах, Волујац (Требиње)
- КУИЋ:** Мостар
- КУЛАШ:** (Д, Ш) Биоград, Залужје (Невесиње), Фатница (Билећа), Орашје – Попово Поље (Требиње), Вријека (Столац), Мостар, Љубиње, Коњиц
- КУЛИЦАН:** (Б) (Влаховићи (Љубиње), Планиница (Мостар), Мостар
- КУЛИШИЋ:** Селине (Љубиње)
- КУЛУШИЋ:** (Ш) Хатељи – Берковићи, Сунјићи (Столац)
- КУЉАК:** Придворци (Требиње)
- КУЉАНИН:** Брадина, Блаце, Загорице (Коњиц)
- КУЉИЋ:** (Д, Ш) Биоград (Невесиње), Доња Трусутина, Љути До (Столац), Симијова, Засада (Билећа), Мостар, Требиње
- КУНДАЧИНА:** (Д) Фатница (Билећа), Хатељи – Берковићи (Столац)
- КУНИЋ:** Грмљани (Требиње), Столац
- КУНОВАЦ:** Раштани, Мало Поље (Мостар)
- КУРАЈИЦА:** (Д, Кз) Куња Главница, Ограде, Граб – Зупци (Требиње), Ходбина, Благај (Мостар)

КУРДУЛИЈА: Корита (Билећа)
КУРЂИЋ: (Д) Пирагићи (Невесиње)
КУРЕШ: (Д) Орах, Чепелица (Билећа), Брадина (Коњиц)
КУРИБАК: Гостнићи (Коњиц)
КУРИЛИЋ: (Д, Кз) Пољице – Грмљани – Драчево – Попово Поље,
Крајковићи (Требиње), Столац
КУРТЕШ: (Д) Зијемља, Кутиливче (Мостар)
КУРТОВИЋ: (Кз) Зачула – Требињска шума, Запланик (Требиње)
КУСАЛО: Мостар
КУСАЛОВИЋ: (Д) Пољице – Попово Поље (Требиње), Мостар
КУСТУРИЦА¹⁷: Плана (Билећа)
КУТЛИЋ: Почитељ (Чапљина)
КУЧИНАР: (Д) Бурмази (Столац)
КУШТРОВ: (М) Мркоњићи – Попово Поље (Требиње)

Л

ЛАБАЛО: (Д) Лукавац (Невесиње), Звијерина (Билећа), Мостар
ЛАБАРА: (Кз) Крмени До (Требиње)
ЛАЖЕТА: (Д) Биоград (Невесиње)
ЛАЖЕТИЋ: (Д) Залом, Биоград (Невесиње), Добрељи (Гацко), Мостар
ЛАЗАРЕВИЋ: (Д) Засада (Билећа), Бијела, Борци (Коњиц)
ЛАЗИЋ: Коњиц
ЛАЗОВИЋ: (Д) Меча – Берковићи (Столац),
Шумићи, Раст (Невесиње), Мостар, Коњиц
ЛАКАТОШ: Мостар
ЛАКЕТА: Сливља, Долови, Плужине (Невесиње)
ЛАКЕТИЋ: (Д) Загора, Ходбина (Мостар)
ЛАКИЧЕВИЋ: Коњиц
ЛАКИЋ: (М) Величани, Грмљани – Попово Поље (Требиње), Мостар
ЛАЛИЋ: (Кз) Орашје – Зупци (Требиње), Берковићи, Столац, Мостар
ЛАЛОВИЋ: Улог
ЛАМБЕТА: (Д) Горогаше – Лучница – Бобани (Требиње)
ЛАМБИЋ: Зијемља (Мостар), Острожац (Коњиц)

¹⁷ Кустурице, из Плана су колонизовани 1945. године у Гајдобру, у улици Буре Јакшића. Они су блиски рођаци Емира Кустурице (крштено име Немања), а носилац колонизације Фехим Кустурица се свуда писао као Србин. Примера ради, 20-ог маја 1946. године у Матичној књизи рођених, под текућим бројем 31 стоји да је Фехим Кустурица - Србин добио ћерку Изету (видети: Анђа Г. Шушић, Гајдобра: наслеђе и савременост, Каирос, Сремски Карловци, 2019, стр. 145). Дакле, братство Кустурица је и пре Емира имало осећај припадности српском корпусу.

- ЛАСКОВИЋ:** Влаке – Бобани (Требиње)
ЛАСИЦА: Мостар
ЛАСОВАН: (Ш) Љути До – Потком (Столац), Мостар
ЛЕВНАТИЋ: Мостар
ЛЕЖАЈА: Мостар
ЛЕЖЕБУР: Мостар
ЛЕКОВИЋ: Требиње
ЛЕОВАЦ: (Б) Мостар
ЛЕРО: (Д, КЗ) Чепелица, Баљци (Билећа), Шиповица (Гацко),
Дренов До – Куња Главица – Зупци (Требиње)
ЛЕЧИЋ: (Д) Ждријеловићи, Домашево – Љубомир (Требиње),
Потоци, Зијемља (Мостар), Тасовчићи (Чапљина),
Билећа, Требиње
ЛИЗДЕК: (Д) Удрожње, Биоград (Невесиње)
ЛИЈЕСКИЋ: Коњиц
ЛИКИЋ: (Д) Вођени – Љубиње, Љубиње
ЛИНЦО: Кубаш – Берковићи (Столац)
ЛИСОВ: (Д) Миљевац (Невесиње), Подосоје (Билећа),
Наданићи (Гацко)
ЛОГИЋ: Врапчићи (Мостар)
ЛОЗДАН: (Б) Тасовчићи (Чапљина)
ЛОЗО: (Д) Зијемља, Равчићи, Кути (Мостар),
Бојишта (Невесиње),
Главатичево (Коњиц)
ЛОЈОВИЋ: (Д) Липник, Автовац, Стара Жањева (Гацко)
ЛОЈПУР: (Д) Цепи (Коњиц), Тасовчићи, Драчево – Габела (Чапљина),
Равни (Мостар), Љубушки
ЛОКВИЋ: (Д) Обло Брдо (Билећа)
ЛОНЧАР: (Кз) Чичево – Цивар, Кликовићи – Требињска Шума,
Главска (Требиње)
ЛУБУРИЋ: Брестица, Риоца (Билећа)
ЛУГОЊА: (Д) Ивица, Жабица (Љубиње)
ЛУКАЧ: (Б) Мостар, Љубушки
ЛУКЕТА: Крекови; Биоград (Невесиње)
ЛУКИЋ: (Д) Вођени (Љубиње), Љубиње
ЛУЛА: (Кз) Хум (Требиње)
ЛУЧИЋ: (Д) Мркоњићи – Пољице – Попово Поље, Ускопље
Цивар (Требиње), Крушевица (Љубиње),
Југовићи (Гацко), Хатељи – Берковићи (Столац),
Пребиловци (Чапљина)

Љ

ЉЕПАВА: (Д) Пољице – Попово Поље (Требиње), Буна (Мостар), Мостар

ЉЕШЕВИЋ: Изгори (Гацко)

ЉОЉИЋ: (Б) Житомислић (Мостар), Мостар

ЉУБЕНКО: (М) Грбеши – Требињска Брда, Паројска Њива (Требиње), Влаховићи (Љубиње), Мостар

ЉУБИБРАТИЋ: (Кз) Љубово – Површ, Хрупјели (Требиње)

ЉУБОВИЋ: Чемерно (Гацко)

ЉУБОМИРАЦ: (Ш) Бијељани – Дабарско Поље (Столац), Билећа

М

МАВРАК: (Д) Бојишта, Зијемља, Жељуша (Мостар)

МАВРИЋ: Величани – Попово Поље (Требиње)

МАГАЗИН: Џеци (Коњиц), Рупни До (Требиње)

МАГАЗИНОВИЋ: Коњиц

МАЈСТОРОВИЋ: Мостар

МАКИТАН: (Д) Рапти – Бобани (Требиње)

МАКСИМОВИЋ: Вучија – Ластва (Требиње)

МАЛЕШЕВИЋ: Шеховић (Невесине), Тодорићи (Билећа), Коњиц

МАЛИЋ: Шћепан Крст (Столац)

МАЛИШИЋ: (Б) Љубушки

МАЛТЕЗ: Влаховићи /Љубиње), Мостар

МАЉЕВИЋ: Грачаница, Вучево, Автовац (Гацко)

МАНАСТИРЛИЋ: Љубиње, Мостар

МАНДЕГОЊА: (Кз) Бобовишта (Требиње)

МАНДИЋ: (Кз) Љесков Дуб, Наданићи, Дулићи, Данићи (Гацко), Пољице – Џивар, Орашје – Попово Поље, Лапја (Требиње), Лакат (Невесине), Брђани (Коњиц), (Мостар)

МАНДРАПА: (Д) Клепци, Стара Габела (Чапљина), Мостар, Доње Храсно (Љубиње)

МАНИГОДА: Добригошће, Горњи Грац (Коњиц)

МАНИГОДИЋ: Коњиц

МАНОЖИЋ: (Д) Гарева (Гацко)

- МАНОЈЛОВИЋ:** (Д) Грачаница, Објешеник (Гацко),
Шипачно (Невесине)
- МАЊАК:** (Д) Шеховина (Невесине), Браићевићи (Гацко), Бојишта
- МАКЕРА:** (Д) Крушевица (Љубине)
- МАРИНКОВИЋ:** Сливница (Требине), Мостар
- МАРИНОВИЋ:** (Кз) Сливница – Површ, Љекова (Требине), Мостар
- МАРИЋ:** (Д, Кз) Струјићи – Попово Поље, Пољице – Површ, Засад,
Џивар, Гомиљани, Биоград – Површ (Требине),
Ходбина, Косор, Мало Поље (Мостар), Мостар,
Братач, Колешко, Риља (Невесине),
Д. Поплат, Дабарско Поље (Столац), Столац,
Клепци, Стара Габела (Чапљина), Љубине
- МАРКИЋЕВИЋ:** (Б) Љубушки
- МАРКОВИЋ:** (Д) Дријењани – Попово Поље – Мркоњићи,
Калађурђевићи – Бобани (Требине),
Наданићи, Изгори, Меданићи (Гацко),
Хумчани (Невесине), Мостар
- МАРУШИЋ:** (Д) Клепци (Чапљина)
- МАСЛАЋ:** Хум (Требине)
- МАСЛЕША:** (М) Туље – Попово Поље (Требине)
- МАСЛО:** Хрупјели (Требине), Требине, Мостар
- МАСОРА:** Столац
- МАСТИЛОВИЋ:** (Д) Изгори, Краварево, Тарахин До (Гацко).
Гацко, Мостар
- МАТИЋ:** (М) Туље – Попово Поље (Требине). Брадина (Коњиц)
- МАТКОВИЋ:** (Д) Зијемља, Богодо, Ходбина, Мало Поље (Мостар)
- МАТОВИЋ:** (Кз) Богојевић Село – Зупци (Требине)
- МАТРАК:** (Д) Гнојнице (Мостар), Мостар, Невесине
- МАЦАНОВИЋ:** Трешњевица (Улог)
- МАЧАК:** (Д) Пирагићи, Раникуће (Невесине)
- МАЧАР:** (Д) Постољани (Невесине)
- МАЧУГА:** (Д) Величани – Попово Поље (Требине)
- МАЏАР:** Придворци (Требине)
- МЕДАН:** (Д, Ш) Ортијеш (Мостар), Мостар, Брачићи – Дабрица,
Потком, Пољице, Хргуд, Трусуна (Столац),
Рујев До – Г. Храсно, Вардуша, Убоско (Љубине),
Љубине, Габела, Пребиловци (Чапљина)
- МЕДАР:** (Д) Седлари – Драчево – Попово Поље (Требине)
- МЕДИЋ:** (Б) Пребиловци (Чапљина)
- МЕРЋЕП:** (Кз) Ђедићи – Требињска Шума (Требине), Билећа

МЕСАРОВИЋ: Мостар

МИЈАНОВИЋ: (Д) Влашка – Љубомир – Домашево – Укшићи – Биоци,
Моско, Подгливље, Чичево – Цивар (Требиње),
Капавица (Љубиње), Улог, Коњиц

МИЈАТОВИЋ: Чаваш – Попово Поље (Требиње), Изгори (Гацко),
Мостар, Коњиц

МИЈОВИЋ: (Д) Коњско – Требињска Шума – Месари (Требиње),
Засада (Билећа)

МИКИЋ: Мостар

МИЛАДИНОВИЋ: (Кз) Турменти – Зупци (Требиње)

МИЛАКОВИЋ: (Д) Јасеница – Луг – Бобани, Крњевићи,
Арбанашка – Требињска Шума (Требиње), Љубиње

МИЛАНОВИЋ: Залом, Плужине (Невесине)

МИЛЕНИЋ: (Д) Орах (Билећа), Билећа

МИЛЕТИЋ: (Д) Влака – Бобани – Сливница, Чаваш – Драчево – Попово
Поље, Крајковићи (Требиње),
Автовац, Жањевица, Вучево (Гацко), Гацко,
Мишљен (Љубиње), Мостар

МИЛЕУСНИЋ: Ластва (Требиње)

МИЛИДРАГ: (Д) Љесков Дуб (Гацко), Доња Трусуна (Столац)

МИЛИДРАГОВИЋ: (Д) Длакоше – Врањска – Милечи – Обло
Брдо (Билећа), Почитељ (Чапљина)

МИЛИВОЈЕВИЋ: (Д, Ш) Меча – Берковићи.Кубатовина, Долови,
Трусуна (Столац) Длакоше – Милечи – Обло
Брдо – Врањска (Билећа), Капавица (Љубиње),
Мостар, Коњиц

МИЛИНИЋ: (Д) Врпоље – Љубомир (Требиње), Зови До (Невесине),
Орах, Подосоје (Билећа), Дражиндо (Требиње)

МИЛИНКОВИЋ (Д) Липник (Гацко)

МИЛИЋ: (Д) Ударићи – Морче – Ждријеловићи – Љубомир
Величани – Попово Поље (Требиње),
Коњиц, Столац, Мостар

МИЛИЋЕВИЋ: (Д) Врањска, Засада, Фатница, Граница, Звијерина,
Боденик, Бијела Рудина, Подосоје (Билећа),
Хргуд, Долови (Столац), Лакат, Удрезље (Невесине),
Наданићи, Меданићи (Гацко), Клепци (Чапљина),
Неновићи – Требињска Шума,
Запланик, Ладинице, Славогостићи (Требиње),
Бијела (Коњиц), Љубиње, Мостар

МИЛИЦАН: Невада – Бобани (Требиње)

- МИЛИША:** (Кз) Тули – Зупци (Требиње)
- МИЛИШИЋ:** (Кз) Главска – Површ, Засад (Требиње), Коњиц
- МИЛОВИЋ:** (Д, Ш) Пирагићи, Заборани, Залужје (Невесине),
Невесине,
Заграца – Церница, Бодежишта, Фојница (Гацко),
Мека Груда (Билећа),
Потком (Столац), Мостар, Коњиц
- МИЛОЈЕВИЋ:** (Кз) Паројска Њива – Јабука – Грбеши – Требињска Брда,
Граб, Дренови До, Орашје, Куња Главница,
Граб – Зупци (Требиње),
Ранковци, Капавица (Љубиње),
Врањска (Билећа) Сунјићи (Столац)
- МИЛОШЕВИЋ:** (Д) Чаваш – Попово Поље (Требиње), Лукавице,
Рудо Поље, Срђевићи, Градина (Гацко),
Џинова Махала, Шипачно, Колешко, Риља
Дрежањ (Невесине),
Невесине, Турани, Влаховићи, Поцрње (Љубиње),
Брестица, Мека Груда, Риоца, Плана, Његановићи,
Давидовићи (Билећа), Билећа
Цепи Коњиц
- МИЛУТИНОВИЋ:** (М) Мркоњићи – Попово Поље (Требиње),
Драговиље, Ошањићи (Столац), Мостар
Коњиц
- МИЛУШИЋ:** Врањска (Билећа), Мостар
- МИЉАК:** (Б) Мостар, Бобани (Требиње)
- МИЉАНИЋ:** (Д) Д. Бодежишта (Гацко), Слато, Залом (Невесине),
Благај (Мостар), Брадина (Коњиц)
- МИЉАНОВИЋ:** (Д) Врпоље – Подвори – Љубомир (Требиње)
- МИЉЕВИЋ:** (Д) Пољице – Попово Поље (Требиње), Љубиње,
Мостар, Челебић (Коњиц), Столац
- МИЉКОВИЋ:** Гомиљани, Засад, Хрупјели (Требиње), Мостар
- МИРДИЊА:** (Кз) Турменти – Зупци (Требиње)
- МИРИЋ:** (Д) Домрке (Гацко), С. Габела (Чапљина), Коњиц
- МИРЈАНИЋ:** Коњиц
- МИРКОВИЋ:** (Д) Баљци (Билећа), Пребиловци (Чапљина), Столац
- МИСИТА:** (М) Мисите – Бобани, Завала, Будим До, Кијев До (Требиње),
Тасовчићи (Чапљина), Мостар
- МИСКИН:** (Д) Бијело Поље, Равчићи, Потоци (Мостар),
Орашје – Церовац – Требињска Шума, Рупни До –
Површ, Волујац, Мостаћи, Хрупјели (Требиње)

МИТРАНИЋ: Коњиц

МИТРАНОВИЋ: Дријењани – Попово Поље (Требиње)

МИТРИНОВИЋ: (Д) Поплат (Столац), Столац, Љубиње, Мостар

МИТРИЋ: (Д) Селишта, Коњиц

МИТРОВИЋ: (Кз) Придворци, Лужница, Лука – Цивар (Требиње),
Коњиц, Чапљина

МИТРУШИЋ: Звијерина (Билећа)

МИЋАНОВИЋ: (Кз) Богојевић Село – Зупци (Требиње)

МИЋЕВИЋ: (Д) Завала – Попово Поље (Требиње),
Житомислић, Гнојнице, Пијесци, Опине (Мостар),
Удрежње, Сопиље (Невесиње),
Милечи – Обло Брдо (Билећа),
Берковићи, Столац, Борци (Коњиц)

МИЋИЈЕВИЋ: (Б) Мостар

МИЋИЋ: (Д) Капавица, Жаково, Вардуша (Љубиње), Љубиње,
Чепелица (Билећа), Чапљина, Мостар

МИЋКОВИЋ: Љесков Дуб (Гацко), Мостар

МИЋУН: (Д) Подосоје – Осоје (Билећа)

МИЋУНОВИЋ: Ластва (Требиње), Жабица, Неум Кула (Љубиње),
Подосоје (Билећа)

МИХАЈЛОВИЋ: (Б) Мостар, Невесиње

МИХАЉЕВИЋ: Драчево – Габела (Чапљина)

МИХИЋ: (Д) Чаваш (Требиње), Локве, Поплат, Брачићи, Предоле,
Потком, Љути До, Бурмази (Столац),
Чемерно, Автовац (Гацко), Банчићи, Мишљен (Љубиње),
Ортијеш (Мостар), Столац

МИХОВЕЛЧЕВИЋ: Мостар

МИХОЈЕВИЋ: (М) Грмљани – ПоповоПоље (Требиње)

МИХОЉЕВИЋ: Столац

МИХОВИЋ: (Кз) Коњско – Зупци (Требиње)

МИЧЕТА: (Д) Банчићи, Убоско (Љубиње), Чаваш – Попово Поље
(Требиње), Бурмази (Столац)

МИШ: Бобани (Требиње)

МИШАНОВИЋ: Мостар

МИШЕЉИЋ: (Д) Чепелица, Мируше (Билећа),
Ковачићи, Сопиља (Невесиње)

МИШКОВИЋ: (Кз, Ш) Хатељи – Поратак – Сузина – Дабарско Поље
(Столац), Дражин До, Десин Село (Требиње)

МОМЧИЛОВИЋ: Мостар

МОРАВЕЦ: Мостар

- МОРИЋ:** Просјек – Бобани (Требиње)
МОРО: (Б) Тасовчићи (Чапљина)
МОСТАРИЦА: (Д) Пољице – Драчево – Попово Поље (Требиње)
МРАУШИЋ: (Б) Столац
МРАКИЋ: (М) Будим До – Попово Поље (Требиње)
МРАОВИЋ: Ластва (Требиње)
МРВАЉЕВИЋ: (Ш) Поткубаш – Дабарско Поље (Столац)
МРДИЋ: Аранђелово – Ластва – Ораховац (Требиње)
МРКАИЋ: Брадина (Коњиц)
МРКИЋ: (Д) Клепци, Рјечице – Домановићи (Чапљина),
 Мостар, Коњиц
МРКОВИЋ: Крушевљани, Хумчани (Невесиње)
МРКОЊА: Ковачина (Требиње)
МРШИЋ: (Д) Радешине, Хондићи (Коњиц)
МУДЕВИЋ: Коњиц
МУДРИНИЋ: Коњиц
МУЖИЈЕВИЋ: Брадина (Коњиц), Коњиц
МУЗУР: Добромани (Требиње)
МУЛИНА: (Д) Дубочани (Требиње)
МУМАЛО: (Д) Љубомир, Јањач (Требиње)
МУНИШИЋ: (Д) Драчево (Требиње)
МУРАТОВИЋ: (М) Хргуд, Попрати, Поплат (Столац)
МУРИШИЋ: Борковића Баре – Љубомир – Бориловићи (Требиње)
МУСИЋ: Залом (Невесиње), Невесиње
МУЦОВИЋ: Мостаћи (Требиње)
МУТАПЧИЈА: (М) Влаховићи (Љубиње)
МУЧИБАБИЋ: (Д) Биоград, Плужине, Хумчани (Невесиње),
 Љесков Дуб, Фојница (Гацко), Трновица (Улог),
 Зијемља (Мостар), Мостар

Н

- НАДАЖДИН:** (Д) Бјелојевићи (Столац), Спиљани, Грушче (Коњиц),
 Пребиловци (Чапљина)
НАРАНЦИЋ: Наранцићи – Требињска Брда,
 Паројска Њива – Љубомир (Требиње), Мостар
НАСТИЋ: Залом (Невесиње), Трешњевица (Улог),
 Богдашићи (Билећа)

НЕИМАРЕВИЋ: Мостар

НЕИЋ: Мостар

НЕНАДИЋ: (Д) Нови Дулићи, Автовац (Гацко),
Бијела (Коњиц)

НИЈАВИЋ: Тасовчићи (Чапљина)

НАЈЕРИЦА: (Кз) Волујац, Биоград (Требиње)

НИКИТОВИЋ: Кокорина, Сливља (Гацко)

НИКИЧЕВИЋ: Коњиц

НИКЧЕВИЋ: Гацко

НИКОЛИЋ: Нови Дулићи, Галешина, Кула, Вратло (Гацко),
Хргуд (Столац)

НИНИЋ: Ластва (Требиње)

НИНКОВИЋ: (Д) Нецвијеће, Доње Врбно, Јасен,

Подгљивље, Горица (Требиње),

Жрвањ (Билећа), Врдоље (Коњиц)

НИНЧИЋ: (Д) Оџак, Бабља Глава (Невесиње), Коњиц

НОВАКОВИЋ: (Ш) Кубатовина, Љути До, Струпићи (Столац),
Мостар

НОВОКМЕТ: (Д) Дубочица (Љубиње), Љубиње

НОВЧИЋ: (М) Жрвањ, Врањска (Билећа)

НОГО: Билећа

НОГУЛИЋ: Дражин До (Требиње), Требиње

НОЖИЦА: (Д) Галичићи – Корлати – Попово Поље (Требиње),
Обзир (Љубиње), Љубиње,

НОСОВИЋ: (Д) Придворица (Гацко),
Шеховина (Невесиње), Корита (Билећа)

Њ

ЊУЊА: Мостар

ЊУЊИЋ: (Б) Мостар

ЊЕГО: Коњиц

ЊЕГУШ: Дубрава (Улог), Сливља (Гацко)

О

- ОБРИЋ:** Метковић
ОБОРИНА: (Д) Доњи Поплат (Столац),
 Орашје – Попово Поље (Требиње), Мостар
ОБРАДОВИЋ: (Д) Седлари – Попово Поље, Иваница (Требиње)
 Доњи Поплат (Столац), Мостар,
ОГЊЕНОВИЋ: Батковићи (Невесиње)
ОБРЕНОВИЋ: Коњско – Зупци (Требиње)
ОБИЋАНОВИЋ: Невесиње
ОДАВИЋ: Луг (Требиње)
ОКИЉЕВИЋ: (Д) Платице, Јасеник, Липник, Вучево (Гацко)
ОКУКА: (Д) Порије (Улог), Поткубаш, Потком, Блаца (Столац)
 Бијења, Хумчани (Невесиње)
ОПАЛИЋ: Требињска Шума (Требиње)
ОРЛОВИЋ: Бихови – Џивар (Требиње),
 Берковићи (Столац), Мостар
ОРО: (М) Величани – Попово Поље (Требиње)
ОРОЗ: (Д, Кз) Жиљево (Невесиње), Спарожићи (Требиње)
ОСЛИЋ: Засад (Требиње)
ОСМОКРОВИЋ: Требиње
ОСТОЈИЋ: Пребиловци, Мостар

П

- ПАВИЋ:** (Д, Ш) Хргуд, Кубатовина, Подком (Столац), Столац
 Домановићи (Чапљина), Влаховићи (Љубиње),
 Брадина (Коњиц), Требиње, Мостар
ПАВЛИЦА: Требиње
ПАВЛОВИЋ: (М) Мркоњићи – Попово Поље (Требиње)
ПАЖИН: (Кз) Подкрај – Зупци (Требиње)
ПАЖУН: Мостар
ПАЈО: (Д) Доњи Поплат (Столац)
ПАЛАВЕСТРА: (Д) Ходбина, Гнојнице (Мостар), Мостар
ПАЛАМЕТА: (М) Мишљен (Љубиње)
ПАЛИКУЋА: Мостаћи (Требиње), Мостар
ПАМУЧИНА: (Кз) Површ, Заградиње – Сливница,
 Придворци (Требиње)

- ПАНТИЋ:** (Д) Клепци (Чапљина), Преграђани,
Драчевице (Мостар), Рабина (Невесине), Мостар
- ПАНТОВИЋ:** (Кз) Турменти – Зупци (Требиње)
- ПАНЦИЋ:** (Д, Ш) Дубљевићи (Гацко), Кљенци – Берковићи (Столац)
- ПАОВИЦА:** Цибријан – Љубомир (Требиње)
- ПАПАГАН:** Мостар
- ПАПИЋ:** (Д) Домашево – Љубомир (Требиње), Влахиња,
Мируше (Билећа), Миљевац, Шумићи, Сељани
(Невесине), Мало Поље (Мостар)
- ПАРАНОС:** Старо Слано – Требињска Шума (Требиње), Метковић
- ПАРЕЖАНИН:** (Д) Паник (Билећа)
- ПАРИЈЕЗ:** Подгљивље, Цивар (Требиње)
(Јањић): (М) Банчићи (Љубиње)
- ПАРОВИЋ:** (Д) Биоград, Шеховина, Раст (Невесине)
- ПАУНОВИЋ:** Коњиц
- ПАШАЈЛИЋ:** (Д) Зови До, Залужје, Лукавац, Кљен, (Невесине)
- ПЕДАЛО:** (М) Седлари – Попово Поље (Требиње)
- ПЕЈАК:** (Д) Хумилишани – Бијело Поље (Мостар)
- ПЕЈАНОВИЋ:** (Д, Ш) Лукавац, Биоград, Зови До,
Муцаловићи, Залужје (Невесине),
Рапти, Полице, Зупци (Требиње),
Љути До (Столац), Мостар
- ПЕЈДО:** (Д) Зијемља, Кути (Мостар)
- ПЕЈИЧИЋ:** Залом, Мијатовци (Невесине)
- ПЕЈОВИЋ:** (Ш) Парез – Ластва (Требиње),
Струпићи, Кубатовина – Берковићи (Столац),
Невесине
- ПЕЛКИЋ:** (Д) Опличићи (Чапљина)
- ПЕКЕЗ:** Невесине
- ПЕКИЋ:** Бијељани – Дабарско Поље (Билећа)
- ПЕНДО:** /Д) Величани, Завала, Чваљина – Попово Поље (Требиње)
- ПЕРИН:** (Д) Миљевац, Батковићи (Невесине), Мостар
- ПЕРИЋ:** (Д) Љубиње, Мостар
- ПЕРИШИЋ:** (Д) Дријењани, Драчево, Грмљани – Попово Поље
(Требиње), Предоље, Битуња (Столац), Столац,
Казанци (Гацко), Тодорићи (Билећа),
Влаховићи (Љубиње),
Стара Габела (Чапљина), Мостар, Невесине
- ПЕРОВИЋ:** (Д, Кз) Данићи (Гацко), Слато (Невесине),
Бобовишта (Требиње), Требиње, Мостар

- ПЕРКОВИЋ:** Требиње
- ПЕРОТИЋ:** (Д) Чваљина – Попово Поље (Требиње), Побрђе
- ПЕРУЋИЦА:** Билећа
- ПЕТИЈЕВИЋ:** Горица, Арсланагића Мост, Доње Гранчарево (Требиње)
- ПЕТКОВИЋ:** (Д, Кз) Пољице – Цивар, Горица, Премишље,
Врпоље, Брани До – Љубомир (Требиње),
Горња Бодежишта, Објешеник (Гацко),
Грабовица, Залом (Невесине), Невесине, Мостар
- ПЕТРИЋ:** (Б) Мостар
- ПЕТРОВИЋ:** (М) Загора, Требињска Брда (Требиње)
- ПЕТРОШЕВИЋ:** Мостар
- ПЕЦЕЉ:** (Д) Капавица, Вођени, Жабица, Ограде, Дубочица (Љубиње)
- ПЕЦИРЕП:** (Кз) Лапја, Глува Смоква (Требиње)
- ПЕШ:** (Д) Прењ – Дубраве, Опличићи (Чапљина), Мостар
- ПЕШИКАН:** (Д) Бијељани, Џинова Махала (Невесине),
Дабарско Поље (Столац)
- ПЕШИЋ:** (М) Грмљани – Попово Поље (Требиње)
- ПЕШКО:** (М) Корлати – Драчево – Попово Поље (Требиње)
- ПЕШУТ:** (Д) Опличићи (Чапљина), Градац (Љубиње), Љубиње
- ПИВАЦ:** Влаховићи (Љубиње), Кубаш (Столац), Мостар
- ПИВЧИЋ:** Батковићи (Невесине)
- ПИЖУЛА:** (Д) Вођени (Љубиње)
- ПИЈУНЛИЈА:** Невесине
- ПИКИЋ:** (Д) Просјек – Бобани, Зачула (Требиње),
Буна (Мостар)
Потком (Столац)
- ПИКУЛА:** (Д) Сливља (Гацко), Мекоче (Улог), Мостар
- ПИЉЕВИЋ:** (Д, Ш) Обло Брдо – Врањска, Његановићи (Билећа),
Влаховићи (Љубиње),
Доњи Дрежањ, Зови До (Невесине),
Подком (Столац)
- ПИЧЕТА:** (Д) Пјешивац, Локве (Столац),
Диклићи – Бобани (Требиње), Мостар
- ПИЦУЛА:** (Кз) Цивар, Луг – Требињска Шума,
Томиљани, Алексина Међа, Дражин До (Требиње)
- ПИШТАЛО:** (Д) Жељуша, Приграђани, Потоци (Мостар)
- ПИШТИГЊАТ:** (Д, Кз) Рупе – Поштировник – Зупци (Требиње),
Сопиља (Невесине)
- ПЈАНИЋ:** (М) Грмљани – Попово Поље (Требиње)
- ПЈАЦА:** (Б) Локве – Дубраве (Столац)

- ПИЛИЋ:** Биоград (Невесиње)
ПЈЕШЧИЋ: Равно (Гацко), Мостар, Требиње
ПЛАМЕНАЦ: (Б) Столац
ПЛАНОЈЕВИЋ: Коњиц
ПОВЕРАТА: Будоши (Требиње)
ПОЈУЖИНА: (Д) Биоград (Невесиње)
ПОЛЕЖАНИН: Коњиц
ПОЛИЋ: (Кз) Ускопље – Требињска Шума (Требиње)
ПОЛОГОШ: Коњиц
ПОКРАЈАЦ: (Б) Мостар, Чапљина
ПОКРАЈЧИЋ: (Д) Прењ – Дубраве, Клепци, Опличићи (Чапљина), Љубушки, Коњиц, Мостар
ПОПАРА: (Д, Ш) Фатница, Кути (Билећа)
ПОПОВАЦ: (Д) Срђевићи (Гацко), Почитељ, Тасовчићи, (Чапљина), Глушци (Метковић), Љубомир (Требиње)
ПОПОВИЋ: (Д) Драчево, Дријењани (Требиње), Дрaжљево, Самобор, М. Грачаница, Зборна Гомила (Гацко), Гацко, Залом (Невесиње), Бјелошев До, Крушевица (Љубиње), Столац, Мостар
ПОПАДИЋ: (Д, Ш) Горња Бодежишта, Гарева (Гацко), Дубрава (Улог), Милавићи, Засада, Тодорићи (Билећа), Ходбина (Мостар)
ПОПОВЧЕВИЋ: Побрђе (Требиње)
ПОРОБИЋ: (Д) Горогаше – Бобани (Требиње)
ПРАВИЦА: (Кз) Бијелач, Дражин До (Требиње)
ПРАМЕНКО: (М) Седлари – Попово Поље (Требиње)
ПРАШТАЛО: Коњиц
ПРДАВИЦА: (Кз) Коњско – Зупци (Требиње)
ПРЕЛО: (Д) Пребиловци (Чапљина), Љубиње
ПРЕЛЕВИЋ: Доли (Требиње)
ПРЕРАД: (Д) Мало Поље, Ходбина (Мостар)
ПРЖУЉ: Борач (Улог)
ПРИБИШИЋ: (Д) Драчево – Попово Поље (Требиње)
ПРЉЕТА: (Д, Б) Врaпчићи (Мостар)
ПРЊАТ: (Кз) Кутина (Требиње)
ПРЊАТОВИЋ: Мостар
ПРОВИЦАЛО: Добромани (Требиње)
ПРОДАН: (Д) Опличићи (Чапљина), Врањска, Засада, Жрвањ, Милавићи (Билећа), Билећа, Коњиц

- ПРОДАНОВИЋ:** (Кз) Подкрај – Зупци, Гомиљани (Требиње),
Залом (Невесиње), Билећа, Мостар
- ПРОРОК:** Сливља (Гацко), Трешњевица (Улог), Коњиц
- ПРОРОКОВИЋ:** Невесиње
- ПРСТОЈЕВИЋ:** Дубљевићи (Гацко), Дубрава (Улог), Мостар
- ПРТИЛО:** Гомиљани – Требињска Шума (Требиње)
- ПРЦОВИЋ:** Тодорићи (Требиње)
- ПУДАР:** (Д) Рабина (Невесиње), Тријебањ, Пјешивац,
Пијесци (Столац), Опличичи, Локве, Козице (Чапљина),
Мостар, Коњиц
- ПУДАРИЋ:** Пјешевац – Дубраве (Столац)
- ПУЗИЋ:** Мостар
- ПУНДОВИЋ:** Планик (Билећа)
- ПУЈО:** (Кз) Гомиљани, Волујац (Требиње)
- ПУЈИЋ:** (Б) Придворци (Требиње), Мостар
- ПУЉИЋ:** Мостар
- ПУПИЋ:** (Д), (Кз) Вуковићи – Требињска Шума, Запланик (Требиње),
Банчићи (Љубиње), Љубиње
- ПУРКОВИЋ:** (Д) Обаљ, Тмуша (Улог)
- ПУТИЦА:** (М) Волујац, Орах – Требињска Шума (Требиње)
- ПУХАЛО:** (Д) Опличичи, Прењ – Дубраве, Клепци, Лозница (Чапљина),
Рабина (Невесиње), Коњиц
- ПУХАРИЋ:** Мостар
- ПУЦАР:** Доњи Поплат (Столац), Глушци (Метковић)
- ПУЦАРИЋ:** (Б) Мостар, Требиње
- ПУЦОВИЋ:** Мостар
- ПУШАРА:** (Д) Меданићи, Кокорина, Улиње (Гацко)
- ПУШКОВИЋ:** (Д) Придворци, Сопиљи, Бојишта (Невесиње)

Р

- РАДАН:** (Д) Жиљево, Миљевац, Зови До (Невесиње),
Потком – Берковићи (Столац),
Столац, Мека Груда (Билећа),
Заграца (Гацко), Мостар
- РАДАНОВИЋ:** (Кз) Турменти – Зупци (Требиње)
- РАДИЋ:** (М) Жрвањ (Љубиње), Придворци (Невесиње),
До – Попово Поље (Требиње), Требиње, Мостар, Коњиц

- РАДИНОВИЋ:** Стари Дулићи (Гацко)
РАДИШИЋ: Козице, Дабрица (Столац), Љубиње, Мостар
РАДМИЛОВИЋ: (Д) Баљци, Бијела Рудина, Врбица,
Богдашићи (Билећа), Автовац,
Луковице (Гацко)
РАДОВАНОВИЋ: (Д) Лукавац, Кљен (Невесине), Подгорје, Фатница,
Врањска, Граница, Давидовићи (Билећа),
Хатељи – Берковићи (Столац)
РАДОВИЋ:(Д, Ш) Братач, Бијења (Невесине), Врањска, Засада (Билећа),
Хатељи – Сунјићи – Дабарско Поље (Столац), Жељуша
(Мостар), Мостар, Коњиц
РАДОИЧИЋ: (Кз) Волујац, Турменти – Зупци (Требиње)
РАДОЈЕВИЋ: (Б) Столац
РАДОЈЧИЋ; Љубушки, Коњиц
РАДОЈЧИЋ: (Д) Кифино Село, Батковићи, Бојишта (Невесине),
Почитељ (Чапљина)
РАДЕНИЋ: Мостар
РАДОШ: (Д) Крушево (Столац), Поцрње (Љубиње),
Опличићи (Чапљина)
РАДУЛОВИЋ: (Д, Кз) Шћеница – Бобани, Туље – Попово Поље,
Крајковићи – Требињска Шума, (Требиње),
Жиљево, Пирагићи, Бежђеђе, Шумићи
(Невесине), Обрња (Улог),
Богдашићи, Калац – Фатница (Билећа), Мостар
РАДУНОВИЋ: Пребиловци (Чапљина), Автовац (Гацко)
РАЈЧЕВИЋ: Давидовићи (Билећа)
РАЈИЧЕВИЋ: Полице (Требиње)
РАИЧЕВИЋ: (Д) Качањ (Билећа), Раст (Невесине)
РАЈКОВИЋ: (М) Мостаћи, Волујац, Загора (Требиње),
Јасењани (Мостар), Мостар, Коњиц
РАКИЋ: Завала, Укшићи (Требиње)
РАМБАТ: Меданићи (Гацко)
РАДОЊА: Полице – Попово Поље (Требиње)
РАТКОВИЋ: (Д, Кз) Орашје, Жељево, Руђин До, Коњско,
Грабовица – Зупци, Арсланагића Мост (Требиње),
Требиње, Миљевац, Братач, Батковићи (Невесине),
Љубиње, Стара Габела (Чапљина)
РАЦА: Мостар
РАЧИЋ: (Д) Зијемља (Мостар)
РАШЕВИЋ: (Кз) Цицрина – Требињска Шума (Требиње), Мостар, Коњиц

- РАШОВИЋ:** Бијења, Постољани (Невесиње)
РЕБИЋ: (Д) Јасеник (Гацко), Требиње
РЕЉИН: (Б) Требиње, Мостар
РЕЉИЋ: Пребиловци (Чапљина), Мостар
РЕМЕТА: (Д) Дабрица (Столац), Биоград (Невесиње), Невесиње
РЕМЕТИЋ: Биоград (Невесиње)
РЕПОВИЋ: (Д) Лапчевине, Бојишта (Невесиње)
РЕСКОВИЋ: (Кз) Орашје (Требиње)
РЕЦО: (Д) Грeпци, Полице (Требиње)
РИЂЕШИЋ: (Кз) Тули – Зупци (Требиње)
РИКАЛО: (М) Додановићи – Попово Поље (Требиње)
РИСТАНОВИЋ: Хрупјели (Требиње)
РИСТИЋ: (Д) Батковићи (Невесиње), Симијова (Билећа),
 Невиздраци (Коњиц), Мостар
РОГАН: (Д) Плана, Корита, Његановићи, Фатница (Билећа),
 Меча – Струпићи – Дабарско Поље (Столац)
РОГАНОВИЋ: Требиње
РОГАЧ: (Д) Корита, Тарахин До, Битељица
РОДИЋ: Коњиц
РОЈОВИЋ: Кифино Село (Невесиње)
РОМОВИЋ: (Д) Кљен, Лукавац (Невесиње)
РОНЧЕВИЋ: (Д) Жањевица, Изгори (Гацко), Гацко
РОСАНДИЋ: Грбеша – Балари – Требињска Брда (Требиње)
РОСИЋ: (М) Дврсница (Требиње)
РУДАН: (Д) Глеђевци, Банчићи, Вардуша (Љубиње)
РУДОВИЋ: (Д) Жањевица (Гацко)
РУЖИЋ: (Д) Поплат, Бурмази (Столац), Јасеница – Бобани,
 Тврдош (Требиње)
РУЉ: (Д) Кифино Село (Невесиње), Невесиње, Гацко
РУНДИЋ: Драчево – Попово Поље (Требиње), Наданићи (Гацко)
РУНДО: (Д) Драчево – Попово Поље (Требиње), Мостар
РУНДОВИЋ: Автовац (Гацко)
РУЊЕВАЦ: Згоњево, Хум, Пољице, Премишље (Требиње)
РУПАР: (Д) Шћепан Крст, Потком, Поплат (Столац),
 Д. Храсно (Љубиње), Кошута, Трусина (Невесиње),
 Ходбина (Мостар)
РУПИЋ: (Д) Загора (Требиње)
РУТЕШИЋ: Клобук – Парез – Ластва (Требиње)

С

САБЉИЋ: Мостар

САВИЋ: (Д) Врпоље – Брани До – Љубомир, Мостаћи (Требиње),
Градац (Коњиц), Коњиц, Жањевица (Гацко),
Гацко, Кљен, Рибари – Крекови, Слато, Зајасен
(Невесине) Порије (Улог), Баћевићи, Раштани
(Мостар), Грабовина – Габела (Чапљина)

САВИНОВИЋ: (Кз) Љекова (Требиње)

САВОВИЋ: (М) Турица – Загора, Хум (Требиње),
Баљци (Билећа)

САВЧИЋ: Зупци (Требиње), Коњиц

САЛАТА: (М) Равно – Туље – Попово Поље (Требиње), Жаково

САЛАТИЋ: (Д) Баљци, Богдашићи, Бијела Рудина (Билећа),
Билећа, Сливља (Гацко), Мостар, Невесине

САМАРЦИЈА: (Д) Колешко, Риља (Невесине)

САМАРЦИЋ: (Д, Ш) Кифино Село, Слато, Братач, Батковићи, Зови До,
Цинова Махала, Трусина (Невесине), Потком,
Блаце, Љути До, Клечак, Поткубаш – Берковићи,
Хргуд (Столац), Подосоје, Плана, Мека Груда,
Лађевићи, Хоћићи, Подосоје (Билећа), Богојевић
Село (Требиње), Дубљевићи (Гацко), Мостар,
Коњиц

САМАТОВИЋ: (Д) Селишта (Невесине)

САМОПЈАН: (М) Мишљен (Љубиње)

САМОУКОВИЋ: Брадина (Коњиц)

САРИЋ: (Д) Борци, Брадина (Коњиц), Мостар

САЋ: Тодорићи – Цивар (Требиње)

СВОРЦАН: Корита (Билећа), Зови До (Невесине), Коњиц

СВРДЛАН: Сливница – Површ (Требиње)

СВРДЛИН: Житомислић (Мостар)

СЕДЛАРИК: Мостар

СЕКЕРЕЗ: (Кз) Дужи – Требињска Шума, Засад (Требиње)

СЕКУЛОВИЋ: (Кз) Орах – Требињска Шума (Требиње)

СЕКУЛИЋ: Чичево – Цивар (Требиње)

СЕМЕНЦ: Мостар

СЕМИЗ: (Д) Гнојнице (Мостар),
Драчево – Галичићи – Попово Поље (Требиње),
Мостар

- СЕНИЋ:** (Д) Дулићи, Автовац, Брестича (Гацко),
Бијела Рудина (Билећа)
- СЕРДАР:** Коњиц
- СЕРДЕН:** (Кз) Главска, Површ (Требиње)
- СЕТЕНЧИЋ:** (Д) Драчево – Попово Поље (Требиње)
- СИКИМИЋ:** (Д) Влаховићи, Дубочица, Жрвањ (Љубиње),
Миљевац (Невесиње), Предоље, Хргуд,
Волујак – Берковићи (Столац), Обаљ, Стране,
Недавић (Улог)
- СИМИЋ:** (Д) Житомислић (Мостар), Мостар, Борци, Јасењани
(Коњиц), Чаплина
- СИМОВИЋ:** (Д, Кз) Богојевић Село – Зупци (Требиње), Засада,
Тодорићи (Билећа), Батковићи (Невесиње), Коњиц
- СИМУНОВИЋ:** Гацко
- СИРОВИНА:** (Д) Горогаше – Бобани (Требиње)
- СЈЕРАН:** (Д) Зијемља, Ходбина, Житомислић (Мостар), Локве (Столац)
- СКВАРИЦА:** (Кз) Спарожићи – Требињска Шума, Петрово Поље
(Требиње)
- СКЕНДЕР:** (Д) Укшићи – Љубомир (Требиње)
- СКИБА:** Мостар
- СКОК:** Љубиње
- СКОКО:** (Д) Бодежишта, Придворица, Објешеник, Југовићи
(Гацко), Крушчица (Улог)
- СКОРУПОВИЋ:** (Д) Залужје (Невесиње)
- СКОЧАЈИЋ:** (Д) Благај (Мостар), Мостар, Жиљево, Дрежањ (Невесиње),
Плана (Билећа), Обрња (Улог)
- СКОЧО:** Кубаш – Берковићи (Столац)
- СКОМПОВИЋ:** Мостар
- СКОРУП:** (Д) Жиљево, Биоград, Оцак (Невесиње), Коњиц
- СКУЛИЋ:** (Д) Чичево – Цивар, Дубочани (Требиње),
Паник (Билећа), Љубиње
- СЛАДОЈЕ:** (Д) Обаљ (Улог), Кључани (Невесиње)
- СЛАВИЋ:** (М) Величани – Попово Поље (Требиње)
- СЛИЈЕПЧЕВИЋ:** (Д) Автовац, Дубрава, Самобор (Гацко),
Ивица (Љубиње), Крушчица – Улог, Мостар
- СМИЉАНИЋ:** (Б) Дабрица (Столац), Столац, Мостар, Коњиц
- СМИЉИЋ:** (Ш) Столац
- СОКНИЋ:** (Д) Зови До, Цинова Махала (Невесиње),
Ускопље (Требиње), Мостар
- СОКОЛОВИЋ:** Орах (Требиње), Требиње

- СОЛДАТИЋ:** (Ш) Љути До – Дабарско Поље (Столац)
- СОЛДО:** (Д, Ш) Сузина – Дабарско Поље (Столац), Миљевац, Шеховина,
Кифино Село (Невесине), Невесине, Мостар
- СОПИЋ:** (М) Завала (Требиње)
- СОРАЈИЋ:** (Д) Чварићи – Љубомир (Требиње), Требиње,
Дубочица (Љубиње), Мостар
- СОЧЕВИЋ:** (Д) Стара Габела (Чапљина)
- СПАИЋ:** (Кз) Граб – Тули – Кожал До – Поштировник –
Зупци – Јаблан До (Требиње)
- СПАЈИЋ:** Ходбина (Мостар)
- СПАРАВАЛО:** (Кз) Ђедићи – Крњевићи – Ковачина –
Кочела – Требињска Шума (Требиње),
Требиње, Мостар
- СПАСОЈЕВИЋ:** Месари – Требињска Шума (Требиње), Борци (Коњиц)
- СПАХИЋ:** (Д) Тасовчићи, Опличићи (Чапљина), Столац
- СПРЕМО:** (Д) Батковићи, Биоград, Придворци, Сопиља (Невесине),
Лазарићи, Божановићи (Гацко), Коњиц
- СРБА:** (М) Завала – Попово Поље (Требиње)
- СРБИЋ:** Мостар
- СРДАНОВИЋ:** Мостар
- СРЕДАНОВИЋ:** (Кз) Вучја – Ластва, Богојевић Село – Зупци (Требиње)
- СРНА:** (Б) Мостар
- СТАЈИЋ:** (Д) Симијова (Билећа), Крекавице, Грабовица (Невесине),
Сливља, Југовићи (Гацко)
- СТАНИЋ:** (Д, Кз, Ш) Хум – Требињска Шума, Зачула (Требиње),
Хатељи – Дабарско Поље – Сунјићи (Столац),
Сливља, Дубљевићи (Гацко), Бежђеђе (Невесине)
- СТАЈЧИЋ:** (Д) Влаховићи, Банчићи, Вођени,
Градац, Вардуша, Обзир (Љубиње), Љубиње,
Домановићи (Чапљина), Мостар, Требиње
- СТАНКОВИЋ:** (Д, Кз) Пољице – Попово Поље,
Славогостићи – Требињска Шума (Требиње),
Сопиља (Невесине), Горње Храсно (Љубиње),
Гацко
- СТАНОЈЕВИЋ:** Коњиц, Мостар
- СТАЊЕВИЋ:** Казанци (Гацко)
- СТАРОВИЋ:** (Д) Самобор, Автовац (Гацко), Корита (Билећа)
- СТЕВАНОВИЋ:** (Д, Ш) Лукавац, Зови До, (Невес.),
Милавићи (Билећа), Чапљина

- СТЕВИЋ:** (Д) Ходбина (Мостар), Турменти – Зупци (Требиње),
Лозница (Чапљина)
- СТЕВО:** Чапљина
- СТЕФАНОВИЋ:** Требиње, Мостар
- СТИЈАЧИЋ:** (Д) Ластва – Добри Дуб, Клубук, Јазина (Требиње), Заушје,
Баљци, Ђурјан (Билећа)
- СТОЈАКОВИЋ:** Мостар
- СТОЈАНОВИЋ:** (Д) Дријењани – Попово Поље (Требиње),
Шипачно (Невесине), Брђани (Коњиц), Мостар
- СТОЈИЋ:** Опутна Рудина (Билећа)
- СТОЈИЛОВИЋ:** Невесине
- СТОЈКОВИЋ:** Коњиц
- СТОЛИЦА:** (Д, Ш) Граница, Трновица, Струпићи (Билећа)
- СТРИКОВИЋ:** Требиње
- СТУПИЋ:** Ходбина (Мостар)
- СУБОТИЋ:** Чемерно, Врба (Гацко), Гацко, Коњиц
- СУДАР:** Баћевићи (Мостар), Крехин Грац (Коњиц)
- СУДАРУШИЋ:** Коњиц
- СУЛАВЕР:** (Д) Крушевица, Жабица (Љубиње)
- СУНАЈКО:** Столац
- СУПИЋ:** Чемерно (Гацко), Невесине, Мостар
- СУХИЋ:** Пребиловци, Опличићи (Чапљина)
- СУЏУМ:** (Д, Ш) Клечак (Столац),
Подосоје (Билећа), Билећа, Обал (Улог)
- СУША:** (Д) Хумилишани, Зијемља (Мостар), Коњиц
- СУШИЋ:** (Д) Чварићи – Љубомир (Требиње), Автовац, Гарева
(Гацко), Пребиловци (Чапљина), Мостар

Т

- ТАБАКОВИЋ:** (Д) Мируше, Подосоје, Торић, Мрежица,
Шобадин Билећа), М. Грачаница (Гацко)
- ТАДИЋ:** Врбно, Гомиљани, Будоши (Требиње)
- ТАМИНЦИЈА:** Удрожње, Бежђеђе (Невесине)
- ТАМИНЦИЋ:** (Д) Бежђеђе (Невесине), Столац, Мостар
- ТАНАСИЈЕВИЋ:** (Д) Загора – Врпоље – Љубомир (Требиње)
- ТАНАСИЛОВИЋ:** (Д) Стара Габела (Чапљина),
Загора – Требињска Брда (Требиње)

- ТАРАНА:** (Д, Кз) Хум, Засада, Старо Слано (Требиње),
Стара Габела (Чапљина)
- ТАРАШ:** (Кз) Славогостићи (Требиње)
- ТАРАИЛО:** (Кз) Гола Главница – Површ – Требињска Шума (Требиње)
- ТАСОВАЦ:** (М) Паројска Њива, Требијови – Требињска Брда (Требиње),
Жрвањ (Љубиње)
- ТАТИЋ:** (Д) Ковачићи (Невесиње), Ходбина (Мостар)
- ТАУШАН:** (Д) Плочник (Улог), Крушевица,
Кокорина (Гацко), Мостар
- ТЕГАРИЋ:** Требиње
- ТЕЛЕБАК:** (Д) Жабица (Љубиње), Жељуша, Равни (Мостар),
Лука (Невесиње)
- ТЕЛЕТИНА:** (Д) Бежђеђе, Жиљево, Шумићи (Невесиње)
- ТЕПАВЧЕВИЋ:** Вратковићи, Казанци, Михољаче,
Боботово Гробље (Гацко)
- ТЕПУРИЋ:** (Д) Батковићи (Невесиње), Мостар
- ТЕРЗИБАША:** Мостар
- ТЕРЗИЋ:** (Д, Ш) Братач, Колешко (Невесиње),
Тарахин До, Бодежишта, Вратло (Гацко),
Потком (Столац), Мостар, Коњиц
- ТЕШАНОВИЋ:** (Д) Лапчевине (Невесиње),
Мека Груда (Билећа), Требиње
- ТИЈАНИЋ:** Изгори (Гацко)
- ТИЛИМБАТ:** (Д) Хумилишани, Жељуша (Мостар)
- ТИЦА:** Коњско – Зупци – Жељево (Требиње), Мостар
- ТОДИЋ:** Мостар
- ТОДОРОВИЋ:** (Д) Добрељи (Гацко),
Бојишта, Селишта (Невесиње), Невесиње,
Спарожићи – Требињска Шума (Требиње),
Челебић (Коњиц)
- ТОВАРИШИЋ:** (Д) Житомислић, Хумилишани (Мостар),
Бијела (Коњиц)
- ТОЛИМИР:** Коњиц
- ТОЉ:** (Д) Клепци, Почитељ (Чапљина), Коњиц
- ТОМАНОВИЋ:** (Д) Домашево – Љубомир (Требиње),
Баљци, Подосоје, Љусићи (Билећа),
Бежђеђе Невесиње, Љубиње
- ТОМАШЕВИЋ:** (Д) Мостар, Коњиц, Љубомир (Требиње)
- ТОМИЋ:** (Д,) Грџци, Југовићи (Гацко), Бјеловчина (Коњиц),
Хатељи (Столац), Мостар

- ТОМИЧИЋ:** (Д) Жиљево (Невесине)
ТОМО: Мостар
ТОМОВИЋ: (Д) Добромани (Требиње), Бежђеђе (Невесине),
Бијела Рудина (Билећа)
ТОРОВИЋ: (Д) Лукавац – Рогаче (Невесине)
ТОПАЛОВИЋ: (Д, Кз) Хргуд (Столац), Крајпоље (Љубиње),
Турменти – Зупци (Требиње), Рибари (Коњиц),
Коњиц, Столац
ТОХОЉ: (Д) Крајпоље (Љубиње), Љубиње, Тасовчићи,
Клепци (Чапљина), Мостар, Коњиц
ТОШИЋ: Мостар
ТРАМПА: Мостар
ТРЕБИЊАЦ: (Д) Бијела (Коњиц), Ходбина (Мостар)
ТРИША: (Д) Зијемља (Мостар)
ТРКЉА: (Д) Мириловићи, Чепелица, Граница, Корита (Билећа),
Засад (Требиње)
ТРОПARIЋ: Јасен, Цибријан (Требиње)
ТРИПИЋ: (Д) Шћеница – Бобани (Требиње), Клепци Чапљина
ТРИПКОВИЋ: Пребиловци (Чапљина)
ТРИФКОВИЋ: Раштани (Мостар)
ТРИШИЋ: Потоци (Мостар)
ТРИНИЋ: Столац
ТРТАН: Чапљина
ТУБИЋ: (М) Орашје – Попово Поље (Требиње)
ТУПАЊАНИН: Билећа, Требиње
ТУПАЊАЦ: (Д) Подгорје (Билећа), Требиње
ТУПОЊА: Мостар
ТУРАЊАНИН: Вођени (Љубиње), Љубиње
ТУРНИЋ: (Д) Домашево – Љубомир (Требиње)
ТУФЕГЦИЈА: (Д) Шеховина (Невесине)

Ћ

- ЋАБАК:** Кифино Село (Невесине), Мостар
ЋАЛАСАН: Муљи – Автовац (Гацко)
ЋАЛЕ: (Д) Кљен (Невесине)
ЋАПИН: (Д) Домашево – Љубомир (Требиње),
Домановићи (Чапљина), Столац, Мостар
ЋАГИЋ: (Д) Дријењани – Попово Поље (Требиње)

- ЂЕБЕЦИЈА:** Рапти (Бобани) Требиње
- ЂЕКЛИЋ:** (Д) Сливља (Гацко), Обрња (Улог), Улог
- ЂЕЛОВИЋ:** (Кз) Дужи, Придворци, Засад (Требиње)
- ЂЕРАНИЋ:** (Д, Кз) Автовац, Михаљаче (Гацко), Обаљ (Улог),
Бобовишта – Требињска Шума (Требиње), Требиње
- ЂЕЋЕЗ:** Бијело Поље (Мостар), Доње Село (Коњиц)
- ЂИРИЋ:** Пребиловци (Чапљина), Поље (Коњиц), Мостар
- ЂИРКОВИЋ:** Хондићи (Коњиц)
- ЂОРИЋ:** (Д) Дријењани – Попово Поље (Требиње),
Приграђани (Мостар), Драчево (Чапљина)
- ЂОРЛУКА:** (Д) Козице, Тријебањ (Столац),
Чапљина, Храсно (Љубиње), Пијесци (Мостар)
- ЂОРОВИЋ:** (Д) Капавица, Крушевица, Жабица (Љубиње), Љубиње,
Рашка Гора, Баћевићи (Мостар).
Мостар, Шљивовица (Гацко)
- ЂОСОВИЋ:** (Д) Пресједовац (Улог)
- ЂУЗУЛАН:** (М) Орашје – Попово Поље (Требиње)
- ЂУК:** (Д) Шћеница – Бобани, Угарци – Љубомир,
Величани – Попово Поље (Требиње),
Убоско, Жрвањ, Рујев До – Горње Храсно,
Крајпоље (Љубиње),
Клечак, Требјесин (Столац),
Пребиловци, Габела (Чапљина),
Глушци (Метковић),
Мостар, Љубушки
- ЂУКАСИН:** Требиње
- ЂУКИЛО:** (Кз) Волујац, Биоград (Требиње)
- ЂУКОВИЋ:** (Б) Автовац, Казанци (Гацко), Мостар
- ЂУКТЕРАШ:** (Д) Клепци (Чапљина)
- ЂУПИНА:** (Ш) Брачићи, Хатељи – Берковићи (Столац), Мостар
- ЂУРИЋ:** (Д, Кз) Коњско – Зупци – Царево Поље – Жељево,
Подвори – Љубомир (Требиње),
Коњиц
- ЂУРТОВИЋ:** (Кз) Ускопље, Сливница, Иваница (Требиње)
- ЂУЋИЛО:** Порије, Пресједовац (Улог)

У

УГРЕНОВИЋ: Мостар

УКРОПИНА: (Кз) Баонине – Требињска Шума,
Гомиљани, Хум (Требиње)

УЉАР: Бабља Глава (Невесине), Гацко

УЉАРЕВИЋ: (Д) Трновица, Доња Врбица, Бијељани (Билећа),
Градина (Гацко), Бабља Глава (Невесине)

УНКОВИЋ: (Д) Зови До, Раст, Љесковине, Оџак (Невесине),
Загора, Ускопље, Орах (Требиње)

УШЋУМЛИЋ: Врба, Улиње (Гацко)

Ф

ФОРКАПИЋ: Дужи (Требиње)

ФРЖОВИЋ: Милошев До, Биоград (Невесине)

ФИЛАТОВ: Мостар

ФИЛИПОВИЋ: Наданићи (Гацко), Мостар

ФИМИЋ: Симијова (Билећа)

Х

ХАЈДИНОВИЋ: (Б) Чапљина, Мостар

ХАЈРОВИЋ: (Ш) Хатељи – Берковићи (Столац)

ХАМОВИЋ: (Д) До – Попово Поље (Требиње), Љубиње, Столац, Мостар

ХАРЛИЋ: Мостар

ХАЦИЋ: Батковићи (Невесине)

ХЕРБЕЗ: Дабрица (Столац)

ХЕРЕТА: Влаховићи (Љубиње), Драговиље (Столац)

ХРЕЉИЋ: (Д) Доње Храсно – Свитава (Љубиње)

ХРИСТИЋ: Мостар

ХРЊЕЗ: (Д) Врањска (Билећа), Дубљевићи (Гацко), Дубрава (Улог)

ХУБАНА: (Б) Мостар

ХУНКОВИЋ: (М) Градац – Љубомир (Требиње)

ХАЦОВИЋ: Мало Поље (Мостар)

Ц

ЦВИЈЕТИЋ: (Д) Ходбина (Мостар), Лукавац (Невесинје), Мостар

ЦВИЈИЋ: Коњиц

ЦЕРОВИНА: (М) Влаховићи (Љубиње), Ковачићи, Тмуше (Улог)

ЦЕРОВИЋ: Драговиље (Столац)

ЦЕЦЕШ: (Д) Коњиц

ЦИМИРОТ: (М) Величани – Попово Поље (Требиње)

ЦИЦЕ: (М) Туље – Попово Поље (Требиње)

ЦИМЉИЋ: Коњиц

ЦРНОГОРАЦ: Стари Дулићи, Данићи, Казанци (Гацко),

Туље – Попово Поље (Требиње),

Ходбина, Ортијеш (Мостар), Коњиц

ЦРНОГОРЧИЋ: (Д) Трусина, Кошута (Невесинје)

ЦРЊАК: Обаљ (Улог)

ЦУЦА: (Д) Баљци (Билећа), Подосоје – Љубомир (Требиње),

Грушче (Коњиц)

Ч

ЧАБРИЛО: Жуберин; Јасена, Рабина, Бијења (Невесинје),

Ортијеш (Мостар), Клечак – Берковићи – Поратак (Столац),

Коњиц

ЧАБРИНОВИЋ: Требиње

ЧАВАЉУГА: (Д) Клепци, Тасовчићи (Чапљина), Билећа,

Мостар, Невесинје, Столац

ЧАВЛОВИЋ: (Б) Мостар

ЧАКРЛИЈА: (Д) Клепци, Тасовчићи (Чапљина), Мостар

ЧАЛАК: (М) Завала – Попово Поље (Требиње)

ЧАЛИЈА: (Д) Трусина, Бежђеђе, Ракова Нога, Сељани (Невесинје),

Хатељи, Ошанићи (Столац), Зијемља (Мостар)

ЧАМПАРА: (Д) Биоград (Невесинје)

ЧАУШЕВИЋ: Кликовићи (Требиње)

ЧВАЉИНА: (Д) Хумилишани (Мостар)

ЧВОРО: Виховићи, Кутиливче, Војно (Мостар), Мостар

ЧЕЈОВИЋ: Мостар

ЧЕР: (Д) Врпоље – Љубомир (Требиње)

ЧЕРЕКОВИЋ: (Б) Мостар

ЧЕРЕЧИНА: (Д) Драчево – Попово Поље (Требиње)

- ЧЕРОВИЋ:** (Д) Орова – Врпоље – Цибријан – Љубомир (Требиње)
Драговиље (Столац)
- ЧЕЧУР:** Врпоље – Љубомир (Требиње)
- ЧЕШЉАР:** Мостар
- ЧИКАРА:** (Б) Локве (Столац)
- ЧИХОРИЋ:** (М) Чваљина – Завала – Попово Поље (Требиње)
- ЧИЧКОВИЋ:** Шћеница – Бобани (Требиње)
- ЧОВИЛО:** (Д) Селишта (Невесиње), Невесиње
- ЧОВИЋ:** Мостар
- ЧОКОРИЛО:** (Д) Пирагићи, Џинова Махала (Невесиње),
Мируше (Билећа), Мостар
- ЧОЛИЋ:** (Д) Влаховићи (Љубиње), Љубиње, Мостар
- ЧОЛО:** Удрежње (Невесиње)
- ЧОЛОВИЋ:** (Д, Кз) Крекавице, Миљевац, Чање, Залужје (Невесиње),
Мало Поље (Мостар), Мостар,
Турменти – Зупци (Требиње)
- ЧОЉАК:** (Д) Стара Габела (Чапљина)
- ЧОМИЋ:** Тодорићи (Билећа)
- ЧОРБИНА:** (Д) Драчево – Попово Поље (Требиње)
- ЧОРЛИЈА:** (Д) Мека Груда, Качањ (Билећа),
Батковићи, Шумићи (Невесиње),
Степен (Гацко), Обаљ (Улог)
- ЧУБРИЛО:** (Д) Фатница (Билећа)
- ЧУКВАС:** (Д, Кз) Пијавице – Љубомир,
Дужи – Требињска Шума (Требиње)
- ЧУКНИЋ:** (Д) Мируше (Билећа)
- ЧУПКОВИЋ:** (Д) Удрежње, Рогаче, Биоград (Невесиње)
- ЧУПОВИЋ:** Бијело Поље (Мостар)
- ЧУЧАГА:** (Д) Жрвањ, Рујев До – Горње Храсно (Љубиње), Љубиње
- ЧУЧАК:** (Д) Тасовчићи, Струге – Габела, Почитељ (Чапљина)
- ЧУЧКОВИЋ:** (Д) Дубочани (Требиње), Требиње, Љубушки
- ЧУЛАЈЕВИЋ:** Мостар

Џ

- ЦЕЛЕТ:** (Д) Благај (Мостар)
ЦЕЛЕТОВИЋ: (Д) Чепелица (Билећа), Раст, Оцак (Невесине)
ЦОНЛЕЗ: (Д) Ходбина (Мостар), Мостар, Столац
ЦОМБА: Шћеница (Требиње)
ЦОМБЕТА: (Ш) Потком (Столац)
ЦОРНАТИЋ: (Кз) Љубово (Требиње)
ЦОЦО: (Кз) Дражин До, Гомиљани, Ђедићи, Крњевићи (Требиње)
ЦИВАНИЋ: (Кз) Пољице – Површ, Крмени До (Требиње)
ЦУЦА: Згоњево – Цивар (Требиње)

Ш

- ШАГОВНОВИЋ:** (Д) Жељуша (Мостар), Баљци (Билећа), Билећа
ШАИН: Мостар, Брадина (Коњиц)
ШАКОТА: (Д) Козице, Тријебањ, Хргуд (Столац), Зијемља (Мостар),
Мека Груда, Корита (Билећа)
ШАКОТИЋ: (Ш) Ораховац – Ластва (Требиње), Давидовићи,
Бијељани (Билећа), Вријека – Дабарско Поље
ШАЛВАРИЦА: (Д) Љубиње
ШАНТИЋ: Мостар
ШАЊЕВИЋ: Симијова (Билећа), Хатељи – Дабарско Поље (Столац)
ШАРИЋ: (М) Величани – Попово Поље – Грмљани (Требиње),
Пребиловци (Чапљина), Брачићи (Столац),
Борци (Коњиц)
ШАРАБА: (Кз) Турменти. – Зупци – Тули (Требиње)
ШАРАН: Брадина, Цепи, Љуто (Коњиц)
ШАРЕНАЦ: (Д) Дрежањ, Кифино Село, Шумићи (Невесине),
Граница, Давидовићи, Фатница, Степен (Билећа),
Влаховићи (Љубиње), Љубиње,
Кути – Бијељани – Дабарско Поље
ШАРОВИЋ: (Д) Степен, Пржине, Церница, Љусићи (Гацко),
Жиљево (Невесине), Трешњевица (Улог)
ШАШО: Мостар
ШАШОРОГА: Колешко (Невесине)
ШЕБЕШЋАН: Мостар
ШЕГРТ: Вучија – Аранђелово – Ластва (Требиње)

- ШЕКАРА:** (Д) Дубрава, Обрња (Улог), Улог, Кокорина (Гацко)
- ШЕКАРИЋ:** Ластва (Требиње)
- ШЕЛЕДА:** Столац
- ШЕРО:** (Кз) Талежа – Требињска Шума (Требиње)
- ШЕТКА:** (Ш) Хатељи – Берковићи (Столац)
- ШЕШЕЉ:** (М) Марева Љут – До – Попово Поље (Требиње)
- ШЕШЛИЈА:** (Д) Братач (Невесиње), Шободин, Подосоје,
Љубишићи (Билећа), Билећа, Д. Поплат (Столац),
Коњиц
- ШИГУД:** (Кз) Орах – Срњак – Требињска Шума,
Запланик, Хум (Требиње)
- ШИЈАК:** (Б) Клепци (Чапљина)
- ШИЈАКОВИЋ:** Дубочица (Љубиње)
- ШИЛОБАД:** (Кз) Сливница – Површ (Требиње)
- ШИЉЕГОВИЋ:** (Д) Колешко, Придворци, Риља (Невесиње), Мостар
- ШИЉКУТ:** (Кз) Волујац (Требиње)
- ШИНДИК:** (Д) Гнојнице (Мостар)
- ШИНИК:** (Д, Ш) Струпићи. – Берковићи – Кубатовина (Столац),
Цепи, Острожац (Коњиц)
- ШИНИКОВИЋ:** Борци, Брђани, Церићи (Коњиц), Мостар
- ШИПОВАЦ:** (Д) Грабовица, Раст, Подграђе, Удрезње (Невесиње),
Коњиц, Мостар
- ШИПОВИЋ:** Удрезње (Невесиње)
- ШИШИЋ:** До – Попово Поље (Требиње)
- ШИШКОВИЋ:** Грбеши – Требињска Брда (Требиње)
- ШКАВО:** Мостар
- ШКЕРО:** Десин Село, Запланик, Крајковићи (Требиње)
- ШКИЉЕВИЋ:** Изгори (Гацко)
- ШКИПИНА:** Удрезње (Невесиње)
- ШКОРИЋ:** (Д) Капавица, Убоско, Банчићи (Љубиње)
- ШКОРО:** (Д) Слипчићи, Бијело Поље, Баћевићи (Мостар), Мостар,
Требиње, Коњиц
- ШКРБА:** (Ш) До, Преодоље, Комање Брдо (Столац)
- ШКРИВАН:** Кочели – Требињска Шума (Требиње)
- ШКРОБИЋ:** Мостар
- ШЉУКА:** Врпоље – Љубомир – Подгљивље (Требиње)
- ШМРКИЋ:** Чичево (Коњиц), Бијело Поље (Мостар)
- ШПИРТО:** Полице (Требиње)
- ШОБИЋ:** (Д) Пијавице – Љубомир (Требиње)
- ШОЈИЋ:** (Д) Плочник, Крушчица (Улог)

ШОЛА: Мостар

ШОЛАЈА: (Д) Лазарићи, Наданићи, Михољаче (Гацко),
Колешко (Невесинџе)

ШОТРА: (Д) Козице, Тријебањ (Столац)

ШОТРИЋ: Мостар

ШОШО: (Д) Драчево – Попово Поље, Баљивац – Бобани (Требиње)

ШПАРАВАЛО: Љубинџе, Мостар

ШЋЕПАНОВИЋ: Ковачина – Требињска Шума (Требиње)

ШУКА: Коњиц

ШУКИЋ: Долови – Дабарско Поље (Столац)

ШУКОВЕЗ: (Б) Метковић

ШУКОВИЋ: (Д) Степен, Церница, Казанци (Гацко)

ШУЛЕТИЋ: Залом (Невесинџе)

ШУЛИЋ: (Д) Церница (Гацко)

ШУЛОВИЋ: (Д) Подосоје (Билећа), Билећа

ШУМИЋ: Јасеник (Гацко)

ШУПЉЕГЛАВ: (Д, Кз) Ортијеш, Лакишевине (Мостар), Мостар,
Главска, Увијеће, Зупци (Требиње)

ШУПИЋ: (Д) Вишњево, Изгори (Гацко), Корита (Билећа)

ШУТИЋ: Меча, Поткубаш – Берковићи (Столац)

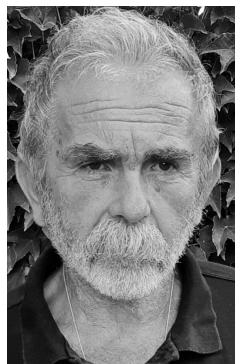
ШУТОЊА: (Д) Мируше (Билећа)

ШУША: (Д) Плочник, Пресједовац (Улог), Гацко

ШУШИЋ: (Д) Пустипуси, Банчићи (Љубинџе), Кљеута,
Дражљево (Гацко), Челебић (Коњиц), Мостар

БЕЛЕШКА О АУТОРУ

Јово Радош рођен је 26. маја 1949. у Гајдобри, у породици херцеговачких досељеника. Дипломирао је 1974. године на Филозофском факултету у Београду, група за филозофију, а магистрирао и докторирао из области филозофије права на Правном факултету у Новом Саду.

Радио је као гимназијски професор у Бачкој Паланци и као директор и уредник у Новинско - издавачком предузећу Дневник у Новом Саду. Предавао је *Филозофију са етиком* и *Филозофију религије* на Учитељском факултету у Сомбору, *Историју филозофије* на Филозофском факултету у Источном Сарајеву, а на Високој школи струковних студија за образовање васпитача и тренера у Суботици био је ангажован на предметима: *Филозофија*, *Социологија*, *Филозофија религије*, *Естетика*, *Филозофија сјорџа*, *Право у сјорџу*, *Етика у сјорџу*, *Медицинска етика*, *Филозофија здраве сјила живог*, и *Социологија образовања*. Професорску делатност обављао је и на Високој спортској и здравственој школи у Београду, Вишој школи за васпитаче у Новом Саду, затим на истоименој школи у Кикинди, као и на Вишој школи за пословне секретаре и менаџмент у Сремским Карловцима. Као професор по позиву гостовао је на више домаћих факултета.

Бави се филозофским, књижевним, спортским и културним радом. Поред филозофских и научних радова, пише песме, приче, есеје и књижевну критику. Одговарајуће прилоге и текстове из ових области објављивао је у преко тридесет листова и часописа. Уврштен је у антологију поезије (припремио Перо Зубац), као и у збирку 10 изабраних песама са манифестације Златна струна (1999). Његова књига *Српска народна филозофија* је, у дневном листу „Новости“, проглашена за књигу недеље.

Свој спортски ангажман нарочито је испољио у окриљу борилачких вештина (посебно каратеа), где је у периоду од преко пет деценија прошао све његове релевантне сегменте: такмичарски, тренерски, судијски, стручно - теоријски и друштвено - организациони.

Носилац је црног појаса 5. дан, тренер је првог разреда и интернационални судија. Поред осталог, био је председник Карате савеза Југославије од 1988 - 1992, када је наша државна репрезентација остварила своје најбоље резултате у дотадашњој историји југословенског каратеа.

Бави се и вештином самоодбране у *у-јутсу*, где је, такође, носилац мајсторског звања и звања савезног судије.

Један је од оснивача У - yutsu савеза Војводине, Србије и државне заједнице СЦГ, чији је био и вишегодишњи председник.

Истовремено, он се такмичи и на атлетским првенствима Србије за ветеране, где је носилац медаља у бацању кугле и копља, а надмеће се и у најтежој олимпијској дисциплини – маратону.

Јово Радош се са посебном љубављу ангажује на подручју очувања народне традиције и изворног народног стваралаштва. Један је од оснивача КУД - а „Благоје Паровић,, у Гајдобри, чији је био и вишегодишњи председник. Посебно је радио на неговању изворних народних песама и игара из Херцеговине.

Више од две ипо деценије обавља послове сталног члана жирија на свим такмичењима српских гуслара (регионалним, републичким и савезним). Такође, био је члан жирија и на такмичењима изворних певачких група српских земаља. Вршио је и функцију председника Савеза гуслара Србије.

Објављене књиге: *Мишинзи у Војводини 1988. – рађање пољитичког љурализма*, 1989 (коаутори: С. Керчов и А. Раич) – студија; *Црв у рани*, - приче и песме, 1995; *На њушевима ума – философске и философско - љравне рефлексije*, 1998; *Интернационална карате љравила* (коаутор С. Тепавчевић), 1999; *Карате – елементи сјориске борбе* (коаутор М. Нешић), 1999; *Почеци философије љрава код Срба*, - студија, 2000; *Чишање и контемјлација*, критике и огледи, 2001; *Вештина самоодбране – уи - yutsu* (коаутор М. Нешић), 2002; *Филозофија са ешиком*, - уџбеник, 2002; (II издање 2008, III издање 2010); *Плакавац*, - песме, 2003; *Филозофија релиије*, - приручник, 2004. (II издање 2009, III издање 2012); *Филозофија сјориса*, 2005; (II издање 2010, III издање 2016.); *Ум и душа*, - есеји и критике, 2007; *Ешика у сјорису*, 2011; *Филозофија васишања и образовања*, 2012; *Ганја*, - студија, 2012; *Срјска народна филозофија*, 2017; *Срјске јусле сјаросјавне*, 2019; *Просејавање мисли*, 2020; *Причала љричају*, 2020. *Певање у себи*, 2022.

Објавио је и преко стотину научних и стручних радова.

ДРАГОЦЕНИ ХЕРЦЕГОВАЧКИ ИМЕНОСЛОВ

Рукопис књиге *Презимена Срба у Херцеговини* представља дело на коме је аутор дуго радио, реч је о занимљивој теми и важној за наш ономастиком, посебно значајној за све оне који имају херцеговачке корене. Уосталом о херцеговачким презименима постоје бројне анегдоте и досетке, понекад и митови, али што је и најважније постоје и бројне неоткривене истине и многе претпоставке. Познато да је Момо Капор говорећи о Дедијеровом истраживању херцеговачких презимена рекао: „Читајући презимена херцеговачких породица пописаних у овом делу, као да читамо својеврсну молитву завичају”. Сигурно је да ни ова књига неће ставити тачку на причу о презименима кршевите Херцеговине, али ће засигурно додатно осветлити ову важну тему и донети одговоре на не мали број питања.

У уводном слову Ј. Радош каже да је посао на овој књизи одавно започет и да је он произашао из велике љубави и интересовања према „завичају мојих родитеља, ближих и даљих предака, па тиме, наравно, и мој”. Овде је аутор, подсетио на бројне изазове и мотиве за писање ове књиге и свакако је реч о великом личном изазову, али и завичајној обавези и потреби да се млађима остави леп запис, с много објашњења и драгоцених информација. Тиме јачамо културу сећања.

Први део књиге доноси четири подналова: *Оквир истраживања; Прошлости Херцеговине, Порекло назива Херцеговине и Становништво*. Ј. Радош овде износи научна сазнања, али и претпоставке за овакво истраживање, објашњава подручје Источне Херцеговине и Старе Херцеговине, с освртом на историјске околности и догађаје из прошлости. Позива се на незаобилазног Јевту Дедијера и његову књигу *Херцеговина* (1909), на Други светски рат, колонизацију Херцеговаца у Војводину, уз помињање ранијих истраживача и извора за писање ове књиге. Говорећи о прошлости Херцеговине враћа се у десети век и писца Константина Порфириогенита, с освртом на изворне српске територије: Травунију, Захумље, Конавле и Рашку. Овде сусрећемо осврт и на средњи век и прошлост херцеговачких области, али и Аустроугарску власт, Херцеговачки устанак и најновије муке, догађаје с краја двадесетог века.

Други део књиге је њен централни део и по садржају и по обиму. Овде сусрећемо следеће одељке: *Насџанак њезимена код Срба; Особе-*

носџи презимена код Срба; Карактеристике Херцеговачких презимена; Мосларски Срби од почетка 18. века до почетка 20. века; Значење презимена; Нека од мојих објашњења; Основе од којих се творе презимена; Мењање презимена (савремене тенденције); Надимци – примјенци; Лична имена као презимена; Уобичајени надимци изведени од личних имена; Три начина ословљавања удајих жена у Херцеговини; Анејдоше; Пишалица; Суфиксална јоема од необичних презимена (именослов) и Појис презимена.

Као што се из поднаслова може видети реч је озбиљном приступу антропонији, посебно презимена у Херцеговини. Овај део књиге носи као мото цитат Моме Капоре „Порекло је наша опсесија. Када нас шаљу у свет без игде ичега, дају нам као пртљаг презиме – куку онемо ко га обрука“. Ово довољно сведочи о колективном мишљењу Херцеговаца о пореклу и презимену (презименима).

Уз подсећање од када имамо презимена и како смо их добијали налазимо и бројна објашњења о специфичностима презимена у Херцеговини, уз подсећање на предања о пореклу и сродству, где је крсна слава знак сродства. Дирљиво је подсећање на Мостар и тамошње Србе, уз детаљан попис презимена која су тамо била још у деветнаестом веку и првој половини двадесетог века. После сусрећемо разјашњења о значењу неких презимена, овде су објашњења различита, од етимологије, искуства и сазнања, преко народног предања до бројних (не)проверених претпоставки. Коришћени су различити речници, али и ранија (са) знања о појединим презименима и тумачења у постојећој литератури. Чињеница је да овде, у појединим случајевима, аутору није било лако, а свако презиме добило је неко објашњење, сигурно је да овде понекад није могуће доћи до жељеног резултата.

Тако ћемо сазнати да презиме Кољибацић није настало што је неко заклао бабу, већ што је одсекао главу Турчину, али је Турчин био млад, није имао длака на лицу и ето објашњења за презиме. Дакле, овде уз свако презиме има објашњење, без претензија да је то коначан одговор.

Сусрећемо и нови приступ презименима, тј. имамо причу о основама од којих се праве презимена и аутор их је груписао у неколико категорија, показујући завидан ниво опште културе и знања грчког и латинског језика, уз подсећање и на мењање презимена и надимке, али постојање личних имена као презимена.

Занимљиво је и подсећање да се жене ословљавају на три начина: а) по имену мужа (Савиница, Гојковица, Шћејовица...), б) по девојачком презимену (Јањуша, Вукуша, Круљуша...) и в) по крају (топониму) одакле је дошла (Хришћка, Дабарка, Појовка...).

Одељак **Суфиксална поема** доноси списак презимена поређаних по истим наставцима. Тако ћемо увек лако доћи до података колико презимена има са идентичним наставцима и онда видимо да су то озбиљни низови, као у случају наставка **-ра** (Басара, Јахура, Козомара, Лабара, Макара, Масора, Палавестра, Попара, Пушара, Чампара, Чикара, Шекара, Шотра). Овде је често реч о десетинама презимена с истим наставком и видећемо колико је презимена с различитим наставцима и колико је различитих презимена која нису на **-ић**. Тај низ се мери стотинама.

Чини се ипак да је централни део књиге попис свих презимена и навођење где све има тога презимена, где живе људи који га носе. Ово је био веома обиман и сложен посао, овде се показала ауторова истрајност и велики труд. Тако ћемо сазнати да рецимо Андрића има на следећим локалитетима: Прењ, Губавица, Аладинићи, Домановићи, Опличићи (Дубраве), Колешко, Братач (Невесесиње), Врпоље (Љубомир), Засад(а), Давидовићи (Билећа), Блаца (Берковићи), Борци, Бијела (Коњиц), Љубушки, Пијесци (Мостар) и Требиње. Вујовића има на следећим местима: Дркоже – Врањска, Мека Груда, Давидовићи, Прераца, Баљци, Засад(а), Кути (Билећа), Горњи Дрежањ, Џинов До – Трусуна, Кифино Село, Плужине, Стране – Улог, Пресједовац – Улог (Невесесиње), Жрвањ, Капавица (Љубиње), Лапра – Цивар, Згоњево, Коњиц. Налазимо и уникатна презимена, тј. презимена која имамо само на једном локалитету, Вукомановић има само у Јасенику (Гацко), Ђордана има само у селу Мишљен (Љубиње), Вуловића има само у Засаду (Требиње) или Вулишића само у Хоцићима (Гацко)... Ово је био веома напоран рад и чак и да се поткрала понека грешка то сигурно не може умањити вредност бројних података о распрострањености сваког презимена појединачно. На крају књиге налазимо и Белешку о аутору и Литературу, тј. списак коришћених књига и извора.

Рукопис који сам прегледао има неспорне стручне, научне и употребне квалитете. У целини је пријемчив и употребљив, писан је стручно и поуздано и даје леп преглед прошлости Херцеговине, а неспоран је допринос добром опису херцеговачког именослова, односно презимена у Херцеговини. Књига представља озбиљан допринос култури Херцеговине, посебно коренима и распрострањености херцеговачких презимена. Свако презиме је осветљено с неколико аспеката и о сваком има више драгоцених података. С најбољим намерама и завичајној одговорности књигу препоручујем за штампу, с убеђењем да доноси мноштво драгоцених података и да ће бити консултована и читана, посебно код оних који имају корене у Херцеговини или тамо живе или имају тамо сроднике. Разуме се да ће у њој наћи доста чињеница и сви они којима је

Херцеговина „у срцу”. Овакве књиге су драгоценост за сваког коме је стало да зна породичну традицију и завичајну традицију, али и основне податке о свом презимену, о свом пореклу и о својој прошлости. Херцеговци држе до својих корена и књигу ће радо читати и о њој разговарати.

Београд, 30. 9. 2024.

*Проф. др Вељко Брборић,
Филолошки факултет, Београд*

ЛИТЕРАТУРА

- Булајић, Милан, *Усташки злочин јеноцида 1 - 4*, Рад, Београд, 1986
- Буха, Алекса, Миливоје, Миленко, Милан, *Породица Буха сџарином у Херцеговини*, Београд, 1990
- Богавац, Томислав, *Несџајање Срба*, Ниш, 1984
- Вукашиновић, Рајко Пантов, *Породица и родбина Вукашиновића из Зубаца 1550 - 1998*, Београд, 1999
- Вуковић, Гордана - Недељков, Љиљана, *Речник ѓрезимена Шајкашке*, Нови Сад, 1983
- Грковић, Милица, *Речник личних имена код Срба*, Београд, 1977
- Грковић, Милица, *Речник имена Бањској, Дечанској и Призренској власџелинџтва у IV веку*, Београд, 1986
- Дедијер, Јевто, *Херцеговина - анџројојеојрафска сџудија*, Веселин Маслеша, Сарајево, 1991
- Ђерић, Данило, *Шџично код Невесиња*, Београд, 2007
- Ђого, Сава К, *Предања: Предања о јосџанку и развијку брајџсџава у Херцеговини*, Београд, 1967
- Ђурић - Козић, Обрен, *Шума, Поври, Зујци у Херцеговини - насеља срџаских земаља*, Српска краљевска академија, Београд, 1903
- Ердџановић, Јован, *Сџара Црна Гора*, Слово љубве, Београд, 1978
- Јањатовић, Ђорђе, *Презимена Срба у Босни*, Сомбор, 1993
- Карацић, Вук, *Ст. Живој и обичаји народа срџској*, Београд, 1957
- Карацић, Вук, *Ст. Срџски рјечник*, Београд, 1898
- Лубурић, Андрија, *Дробњаџи ѓлеме у Херцеговини*, Београд, 1930
- Мухић, Љубо, *Љубиње са околином*, Љубиње, 1975
- Мандић, Новак - Студо, *Гацко кроз вијекове*, Гацко, 1985
- Надаждин, В. Данило, *Брајџсџво Надаждин кроз векове - сџрадање ѓправославне Херцеговине*, Прибој, 2009
- Ономасџички ѓрилози, *свеске I - XI*, Београд, 1979 - 1990
- Пејановић, Ђорђе, *Сџановнишџво Босне и Херцеговине*, Београд, 1955
- Самарџић, Обрад Мићов, *Поријекло Самарџића и осџалих брајџсџава рода Орловића*, Мостар, 1991
- Скок, Петар, *Еџимолоџијски рјечник хрвајџској или срџској језика*, Загреб 1971 - 1973
- Слијепчевић, Ђоко, *Исџорија срџске ѓправославне цркве*, Београд, 1991
- Ђоровић, Владимир, *Исџорија Срба*, Београд, 1989
- Ђоровић, Владимир, *Мосџар и њејова срџска ѓправославна оџишџина*, Издање српске православне општине мостарске, Београд, 1933

- Ђоровић, Владимир, *О херцеговачкој географској номенклајтури*, Даница за годину 2001, Вукова задужбина, Београд, 2000
- Шимуновић, Петар, *Наша презимена (ѿорекло, значење, расѿросѿрањеноси*, Загреб, 1985
- Шобајић, Петар, *Дабарско ѿоље у Херцеговини*, Српски етнографски зборник, Београд, 1954

САДРЖАЈ

УВОДНО СЛОВО	5
ПРВИ ДЕО	7
Оквир истраживања	9
Прошлост Херцеговине	11
Порекло назива Херцеговина	14
Становништво	16
ДРУГИ ДЕО	19
Настанак презимена код Срба	21
Особености презимена код Срба	22
Карактеристике херцеговачких презимена	23
Мостарски Срби од почетка XVIII до почетка XX века	26
Значење презимена	28
Нека од могућих објашњења	29
Основе од којих се творе презимена	44
Мењање презимена (савремене тенденције)	46
Надимци – примјенци	47
Лична имена као презимена	48
Уобичајени надимци изведени из личних имена	48
Три начина ословљавања удатих жена у Херцеговини	48
Анегдоте	49
Питалица	49
Суфиксална поема од необичних презимена	50
Попис презимена	55
БЕЛЕШКА О АУТОРУ	108
РЕЦЕНЗИЈА – ПРОФ. ДР ВЕЉКО БРБОРИЋ	110
ЛИТЕРАТУРА	114

ЈОВО РАДОШ
Презимена Срба у Херцеговини

Издавач

Архив Војводине
Нови Сад, Жарка Васиљевића 2А
www.arhivvojvodine.org.rs

За издавача

Др Небојша Кузмановић,
директор Архива Војводине

Лектура

проф. др Војо Ковачевић

Прелом

Студио Хум, Барајево
www.hum.rs

Штампа

САЈНОС, Нови Сад

Тираж

300 примерака

ISBN 978-86-6178-161-2

CIP - Каталогизација у публикацији
Библиотеке Матице српске, Нови Сад

929.52:811.163.41`373.232(497.6 Hercegovina)

РАДОШ, Јово, 1949-

Презимена Срба у Херцеговини / Јово Радош. - Нови Сад : Архив
Војводине, 2024 (Нови Сад : Сајнос). - 115 стр. ; 25 см. - (Библиотека
Посебна издања / Архив Војводине, Нови Сад)

Тираж 300.

ISBN 978-86-6178-161-2

а) Презимена -- Срби -- Херцеговина

COBISS.SR-ID 156595209